

PERSPECTIEFNOTA 2013 - 2017

PERSPECTIEFNOTA 2013-2017

Inhoudsopgave

I	Inleiding en bestuurlijke samenvatting	5
1	Inleiding en Bestuurlijke samenvatting	6
II	Financieel perspectief 2013-2017;	11
	Algemene dekkingsmiddelen en stelposten	11
2	Financieel perspectief 2013-2017;	12
III	Inhoudelijk perspectief 2013-2017	23
3	Ruimte	24
4	Bereikbaarheid	28
5	Economie	34
6	Samenleving	37
7	Investeringsagenda	40
8	Bestuur	45
9	Bedrijfsvoering	47
IV	Financieel totaaloverzicht	53
10	Financieel totaaloverzicht	54
V	Risico's en onzekerheden	57
11	Risico's en onzekerheden	58
	Bijlagen	61
1.	Bestuurlijke afspraken op financieel terrein	63
2.	Voortgangsrapportage ombuigingen Programmalaasten	64
3.	Actualisatie PMIT 2013-2017	71
4.	Evaluatienota opcenten MRB	72
5.	Paragraaf weerstandsvermogen Jaarverslag 2012	81

I

Inleiding en bestuurlijke samenvatting

1 Inleiding en Bestuurlijke samenvatting

1.1 Inleiding

Voor u ligt de Perspectiefnota 2013-2017. De Perspectiefnota is één van de Planning- en Controldocumenten uit de sturingscyclus van de provincie.

In deze Perspectiefnota 2013-2017 schetsen wij het financieel perspectief voor het lopende jaar 2013 en de jaarschijven 2014-2017 die onderdeel zullen uitmaken van de dit najaar aan u aan te bieden ontwerp programmabegroting 2014. Daarnaast gaan wij in op de voortgang van de beleidsuitvoering, afgezet tegen de doelstellingen en middelen die daarvoor in de programmabegroting 2013 zijn opgenomen.

Tijdens de algemene beschouwingen in juni van dit jaar kunt u beoordelen hoe ons college omgaat met gemaakte afspraken en kunt u richting geven aan de ontwikkeling van de nieuwe begroting. In deze Perspectiefnota doet ons college daartoe voorstellen.

De Perspectiefnota 2013-2017 is als volgt opgebouwd:

Allereerst bevat dit hoofdstuk een bestuurlijke samenvatting waarin op hoofdlijnen de uitkomsten van deze Perspectiefnota worden beschreven. In hoofdstuk II en III worden achtereenvolgens het financiële en het inhoudelijke perspectief voor de jaren 2013-2017 geschetst. Daarin worden diverse begrotingsmutaties voorgesteld. Hoofdstuk IV bevat een financieel totaaloverzicht, waarin alle voorgestelde begrotingsmutaties voor 2013 en volgende jaren zijn opgenomen. Tenslotte wordt in hoofdstuk V ingegaan op een aantal begrotingsonzekerheden en risico's.

1.2 Bestuurlijke samenvatting

1.2.1 Algemeen

In de nota wordt gewezen op een aantal nadelige financiële ontwikkelingen en worden enkele begrotingsonzekerheden geschetst. Het effect van de ombuigingen van het kabinet Rutte II op de provinciale inkomsten is substantieel. De herinvoering van motorrijtuigenbelasting op 'schone auto's', waartoe het vorige kabinet al had besloten, is evenwel voordelig, waardoor een belangrijk deel van de financiële problematiek wordt gecompenseerd.

In verband met een aantal onzekerheden en risico's voor de komende jaren stelt ons college voor om via een stelpost 'onzekerheden Perspectiefnota 2013-2017' ruimte te reserveren voor tegenvallers in de komende jaren.

Gelet op de sombere verwachtingen rondom onze inkomsten, gekoppeld aan onze bescheiden reservepositie, wordt in deze Perspectiefnota ingezet op de uitvoering van het in het Coalitieakkoord vastgelegde beleid en is er geen ruimte voor nieuw beleid. Bovendien willen wij voor de jaren 2014-2017 een reëel sluitende begroting presenteren.

Een van de voorstellen om dit te bereiken is een indexeren van het tarief voor de opcenten MRB met 2% per jaar met ingang van 2014, waarbij deze opbrengsten worden ingezet als dekking voor de zogenaamde stille lasten.

1.2.2 Bestuurlijke afspraken op financieel terrein

In het Coalitieakkoord is geconstateerd dat het huidige financiële perspectief leidt tot een zeer strak financieel kader voor de huidige bestuursperiode. De uitgangspunten zoals vastgelegd in het coalitieakkoord zijn hierbij leidend maar ook voor zaken die niet in het akkoord zijn benoemd, zijn strakke financiële kaders uitgangspunt. Bij de behandeling van het coalitieakkoord en de Voorjaarsnota 2011 in de Staten hebben verschillende partijen nog eens het belang onderstreept van discipline op de financiële portefeuille.

Om die reden zijn er binnen het vorige college nadere afspraken gemaakt die het belang van financiële discipline onderstrepen, die door ons college volledig worden onderschreven. Deze afspraken passen goed bij het gewenste beeld en zijn naar onze mening een voorwaarde om invulling te geven aan de financiële verantwoordelijkheid. Het gaat daarbij om zaken als opvangen van tegenvallers, inzet van meevallers, bekostiging nieuw beleid, omgaan met rijksombuigingen op doeluitkeringen, etc.

De gemaakte afspraken zijn als bijlage 1 bijgevoegd. Wij hebben deze afspraken als uitgangspunt gehanteerd bij deze Perspectiefnota.

1.2.3 Voortgang provinciale ombuigingen 2011-2015

Wij hebben in het Collegeuitvoeringsprogramma 2011-2015 opgenomen (activiteit 7.1.6) dat wij de ombuigingsoperatie gedurende de gehele collegeperiode monitoren en dat wij via de P&C-cyclus periodiek hierover rapporteren aan Provinciale Staten. In deze Perspectiefnota 2013-2017 is deze rapportage opgenomen.

Opdracht

De ombuigingen bedragen in 2012 € 4,5 mln. en lopen op tot € 14 mln. vanaf 2014. De invulling van de ombuigingen verloopt via twee sporen; enerzijds via de programmalasten (bijvoorbeeld verlaging van subsidies) en anderzijds via de bedrijfsvoering (bijvoorbeeld verlaging van formatie). Inmiddels zijn de voorgenomen ombuigingen t/m 2013 voor meer dan 95% gerealiseerd en budgettair verwerkt bij de diverse programmaonderdelen. In enkele gevallen zijn ombuigingen uiteindelijk op een andere wijze of in een ander tempo gerealiseerd; hierover is reeds gerapporteerd in voorgaande documenten in de P&C cyclus.

Voor een beperkt aantal ombuigingen heeft de invulling nog niet plaatsgevonden of is de haalbaarheid nog niet zeker.

Hiervoor zijn met uitzondering van het programmaonderdeel Mobiliteit (stelpost in 2014 en 2015 van € 1,3 mln.) geen taakstellende stelposten opgenomen.

Rapportage

De rapportage over de ombuigingen is onderverdeeld in enerzijds een rapportage over de ombuigingen op de programmalasten en anderzijds op de bedrijfsvoering. In de Programmabegroting 2013 was in bijlage D per programmaonderdeel de ombuiging per jaar weergegeven, met een concretisering in de kolom 'Toelichting'.

Deze opzet hanteren wij nu opnieuw, met dien verstande dat voor de reeds eerder gerealiseerde en toegelichte ombuigingen niet opnieuw de toelichting is opgenomen, maar wordt volstaan met de vermelding gerealiseerd. Hierdoor is de rapportage compacter geworden en ligt de focus op de onderdelen die nog niet (volledig) zijn gerealiseerd.

In de jaarstukken 2012 treft u een rapportage aan over de realisatie van de in dat jaar overeengekomen ombuigingen

Ombuigingen programmalasten

Op basis van de rapportage in de bijlage kan gesteld worden dat de ombuigingen op subsidies gerealiseerd worden doordat subsidieplafonds teruggebracht zijn en/of bijdragen verminderd of stopgezet zijn. Wij hebben de subsidieontvangers tijdig geïnformeerd over onze maatregelen. Met betrekking tot de niet-subsidiebudgetten hebben wij de daarvoor bestemde budgetten verlaagd. Dit betekent ook dat wij minder activiteiten uitvoeren c.q. ondersteunen. Dit hebben wij ambtelijk laten doorvertalen in de afdelingsplannen.

Met betrekking tot de stelpost binnen het programmaonderdeel 'Mobiliteit' ad € 1,3 mln. vanaf 2014 vinden momenteel onderzoeken plaats naar de omvang van de noodzakelijke vervangingsinvesteringen.

In verband met de door het Rijk voorgenomen recentralisatie van de regionale omroepen zal de voorgenomen ombuiging vanaf 2015 op onze uitgaven aan de regionale omroep hoogstwaarschijnlijk niet realiseerbaar zijn. In de reserve strategische - en ontwikkelingsprojecten is een jaarlijkse storting van € 1,5 mln opgenomen om het risico van niet realiseren van deze ombuiging te dekken.

Voor de ombuiging op de wetenschappelijke steunfunctie Almere geldt dat hier -met in achtneming van de aangenomen motie- nog financiële consequenties uit voortvloeien.

Ombuigingen bedrijfsvoering (formatie en materiële kosten)

In financiële zin is de formatieve ombuiging volledig verwerkt in de salarissom van de begroting 2013 en de meerjarenbegroting 2014-2017. De beoogde vermindering van de formatie en de bijbehorende bezetting verloopt volgens schema. De formatieomvang daalt in 2013 verder met 15 fte, waarmee de totale reductie uitkomt op 42 fte.; hiermee is voor 2013 aan de opdracht voldaan. Voor 2014 is inmiddels een additionele ombuiging van 2 fte. concreet ingevuld bekend. De resterende opgave (8 fte.) zal de komende periode nader worden ingevuld en zal in komende rapportages en begrotingen worden opgenomen.

Formatiereductie in fte	t/m 2012	t/m 2013	t/m 2014	t/m 2015
Planning	25,35	37,09	40,96	52,22
Realisatie	26,32	41,66	44,16	44,16
Verschil	-0,97	-4,57	-3,2	8,06

1.2.4 Voortgang uitvoering Programmabegroting 2013 en College-uitvoeringsprogramma

Op basis van het overeengekomen coalitieakkoord hebben wij voor deze bestuursperiode een College-uitvoeringsprogramma opgesteld. Dit programma hanteren wij als leidraad. Wij proberen deze doelstellingen te realiseren en zetten ons daarvoor op alle mogelijke manieren in. Wij hebben afspraken gemaakt dat er halverwege deze collegeperiode een Tussenbalans wordt opgesteld. Daarin geven wij de voortgang aan van het bereiken van de doelen uit het College-uitvoeringsprogramma. Deze Tussenbalans is aan uw Staten toegezonden.

Globale analyse

De algemene conclusie is dat de provinciale doelstellingen en ambities realistisch zijn geformuleerd en haalbaar blijken te zijn. Op enkele onderdelen is dit niet het geval; een aantal doelstellingen wordt niet gerealiseerd. De oorzaken hiervan is merendeels gelegen in externe factoren, bijvoorbeeld als het Rijk of partners niet (langer) bereid zijn mee te werken.

Externe ontwikkelingen en oorzaken

De doelstelling voor het OostvaardersWold is niet meer actueel. Als gevolg van de politieke discussie is een andere doelstelling geformuleerd die aan dit onderwerp recht doet: "de ontwikkeling van nieuwe natuur". Een ander voorbeeld is het programma DE-on, waarvan de doelen niet tijdig haalbaar blijken te zijn, maar waarvoor andere keuzen mogelijk zijn.

De beoogde samenwerkingsrelaties komen niet in alle gevallen van de grond. Dat is het geval in bovengenoemde voorbeelden, maar ook breder is te merken dat andere overheden, het Rijk, maar ook ondernemers en instellingen minder geld ter beschikking stellen. Cofinanciering komt niet rond en de provinciale middelen komen niet op het beoogde tijdstip tot besteding.

Nieuwe inzet gevraagd

Er ontstaan echter ook nieuwe ideeën waarvan bestuurlijk wordt gesteld dat deze initiatieven moeten worden opgepakt en die niet in het College-uitvoeringsprogramma waren opgenomen. Voor deze activiteiten wordt een beroep gedaan op de inzet van menskracht en middelen van onze organisatie. In veel gevallen is dit inpasbaar maar er moeten wel keuzes worden gemaakt. Voorbeelden van gevraagde extra inzet zijn Floriade Almere 2022 en de kuststrookontwikkeling in Lelystad.

Doorlichting begrotingsposten (U.P 7.1.4.)

Een van de activiteiten uit het College-uitvoeringsprogramma betreft de doorlichting van begrotingsposten. Over de hele linie van de provinciale begroting (programma's en bedrijfsvoering) zijn op verschillende momenten in de P&C-cyclus 2012 en 2013 de provinciale begrotingsposten

beoordeeld. Een aanvullende doorlichting is eind 2012 uitgevoerd. Deze bestond uit een analyse naar de onderuitputting in de jaren 2008 tot en met 2011 en een beoordeling van de begrotingsposten 2013 (verschillenanalyse van verschillen > € 50.000 tussen de begroting 2013 afgezet tegen de gemiddelde realisatie 2011 en geprognoseerde realisatie 2012). Daarmee is invulling gegeven aan de opdracht in het College-uitvoeringsprogramma (UP 7.1.4). De doorlichting van begrotingsposten heeft niet geleid tot het (aanvullend) aframen van budgetten.

Begrotingseffecten programmabegroting 2013

In de hoofdstukken 2 en 3 worden voorstellen gedaan om diverse bedragen in de programmabegroting 2013 te wijzigen. Deze wijzigingen leiden per saldo tot een nagenoeg neutraal effect op de begrotingsruimte voor 2013. Voor een deel werken deze voorstellen door naar 2014 en volgende jaren. Deze doorwerking is betrokken bij de kaderstelling voor 2014-2017.

1.2.5 Kaderstelling 2014-2017

Provinciale Staten van Flevoland stelden in november 2012 een sluitende Programmabegroting 2013 vast, inclusief een sluitende meerjarenraming 2014-2016¹. Dit is het vertrekpunt voor deze Perspectiefnota 2013-2017. Het begrotingssaldo 2013-2016 is mede bepaald door de aanwezigheid van een aantal stelposten. Op de voortgang van de invulling en ontwikkeling van deze stelposten wordt in de Perspectiefnota nader ingegaan.

De huidige meerjarenraming biedt een financiële doorkijk tot en met 2016. In de op te stellen programmabegroting 2014 zal de jaarschijf 2017 worden toegevoegd. In grote lijnen zal de jaarschijf 2017 gelijk zijn aan de jaarschijf 2016. Voor zover nu reeds afwijkingen in 2017 bekend of voorzienbaar zijn, wordt hiermee in deze Perspectiefnota rekening gehouden.

Zoals in het voorwoord is aangegeven hebben wij als onderdeel van het 'nieuw perspectief' voorstellen ontwikkeld die leiden tot een sluitende meerjarenbegroting. Deze zijn in deze Perspectiefnota verwerkt. Het financieel perspectief voor de jaren 2014-2017 is nog met diverse onzekerheden omgeven. Wij hebben ervoor gekozen om voor deze risico's en onzekerheden financiële ruimte in de komende jaren te reserveren, zodat er niet bij iedere tegenvaller nadere ombuigingen noodzakelijk zijn. Dit gebeurt in de vorm van een in de tijd oplopende stelpost onzekerheden Perspectiefnota ter grootte van uiteindelijk € 2,5 mln. per jaar. In onderdeel V van deze Perspectiefnota worden deze onzekerheden nader benoemd.

Wij zien in de komende jaren vooralsnog geen ruimte ontstaan voor (structureel) nieuw beleid. Wel zijn wij er in geslaagd voor 2014 eenmalig € 2,6 mln ruimte vrij te maken om een incidentele extra impuls te geven in deze tijden van crisis. Deze ruimte willen wij reserveren voor ontwikkelingen binnen de provincie, zoals Luchthaven Lelystad, de Kuststrookontwikkeling, de Markerwadden, de transitie musea Lelystad, de windopgave en As 4 Visserij. Deze middelen worden na besluitvorming in uw Staten in de Programmabegroting 2014 nader uitgewerkt. In afwachting daarvan is het bedrag van € 2,6 mln. in deze Perspectiefnota toegevoegd aan een incidentele stelpost voor nieuw beleid. Onder verwijzing naar de ontwikkelingen per onderdeel die hierna in de hoofdstukken 2 en 3 zijn opgenomen kan het volgende perspectief op hoofdlijnen worden geschetst.

Ontwikkeling begrotingssaldo Perspectiefnota	2013	2014	2015	2016	2017
mutaties onderdeel algemene dekkingsmiddelen (hfd 2)	295	-2.901	-2.952	-3.266	-3.837
mutaties onderdeel onvoorzien en stelposten (hfd 2)	-359	3.531	3.696	3.506	4.993
mutaties programma's en bedrijfsvoering (hfd 3)	64	-689	-1.111	-523	-1.137
Begrotingssaldo na mutaties	0	-58	-367	-283	19

bedragen x € 1.000 (-/- = voordelig effect op de ruimte)

¹ De Programmabegroting 2013 was voor de jaren 2015 en 2016 sluitend gemaakt door het opnemen van een stelpost nog te realiseren dekkingsvoorstellen, met een omvang van respectievelijk € 0,8 mln. en € 1,5 mln.

1.2.6 Conclusie

De conclusie is dat het mogelijk moet zijn om, op basis van huidige inzichten, tot een reëel sluitende Programmabegroting 2014 en meerjarenraming 2015-2017 te komen. Bij de nadere uitwerking en opstelling van de Programmabegroting 2014 zullen naar verwachting nog verschillen ontstaan voor 2014 en volgende jaren als gevolg van voortschrijdende inzichten en nieuwe informatie. Bij deze conclusie wordt aangetekend dat er diverse begrotingsonzekerheden zijn; in deze nota is hiervoor vanaf 2013 een oplopende ruimte van uiteindelijk € 2,5 mln. per jaar in 2015 gereserveerd. Of deze ruimte van € 2,5 mln. toereikend zal blijken te zijn voor deze en eventuele nieuw te ontstane onzekerheden zal de toekomst uitwijzen.

Financieel perspectief 2013-2017;

algemene dekkingsmiddelen en stelposten

2 Financieel perspectief 2013-2017; algemene dekkingsmiddelen en stelposten

In dit hoofdstuk worden de ontwikkelingen weergegeven die zich (kunnen) voordoen in de programmaonderdelen 'algemene dekkingsmiddelen' (§ 2.1) en 'onvoorzien en stelposten' (§ 2.2) die in de begroting zijn opgenomen. Het vertrekpunt daarbij is de in november 2012 door Provinciale Staten vastgestelde programmabegroting 2013.

De programmabegroting 2013 inclusief de daarin opgenomen meerjarenraming 2014-2016 is reëel sluitend met een meerjarig begrotingssaldo van € 0. In de begroting is evenwel een aantal stelposten verwerkt die aan het begrotingssaldo hebben bijgedragen. Stelposten worden in de begroting opgenomen als bepaalde uitgaven nog niet duidelijk zijn of als bepaalde taakstellingen nog nader moeten worden ingevuld.

Hieronder wordt in het kort het financiële beeld weergegeven zoals dat was verwerkt in de ontwerp programmabegroting 2013². Daarbij zijn, voor het inzicht, de stelposten apart vermeld.

Ontwerp programmabegroting 2013 (bedragen x € 1.000)	2013	2014	2015	2016
Begrotingssaldo exclusief stelposten	1.465	6.455	6.847	8.021
stelpost onvoorziene uitgaven	300	300	300	300
stelpost loon en prijsontwikkeling	300	1.782	3.275	4.762
stelpost stille lasten		4.500	4.500	4.500
stelpost risicobuffer ombuigingen	547	468	392	392
stelpost onzekerheden Perspectiefnota 2012-2016	500	500	500	500
stelposten OFGV afbouw overhead	-182	-495	-714	-926
stelpost lagere apparaatlasten afstandbediening		-600	-600	-600
stelpost onzekerheid prov. middelen jeugdzorg na overdracht				624
stelpost nog te realiseren dekkingsvoorstellen			-806	-1.531
Begrotingssaldo inclusief stelposten	0	0	0	0

bedragen x € 1.000

2.1 Programmaonderdeel Algemene dekkingsmiddelen

De inkomsten van de provincie bestaan grosso modo uit algemene dekkingsmiddelen en doeluitkeringen. Voor de laatste categorie geldt dat mutaties daarin in beginsel geen bijdrage leveren aan de begrotingsruimte. Immers, deze inkomsten moeten verplicht worden besteed aan het doel waarvoor ze zijn toegekend. Een alternatieve inzet is niet mogelijk.

De algemene dekkingsmiddelen kennen een vrije bestedingsmogelijkheid. Mutaties daarin zijn wel van invloed op de begrotingsruimte. De algemene dekkingsmiddelen bestaan voornamelijk uit de uitkering uit het Provinciefonds, de opbrengst uit de door de provincie geheven opcenten op de motorrijtuigenbelasting, rentebaten en dividenden. De eerste twee zijn daarbij in omvang veruit het belangrijkste.

Hieronder wordt ingegaan op de (voorziene) ontwikkelingen in deze algemene dekkingsmiddelen.

² De Programmabegroting 2013 was voor de jaren 2015 en 2016 sluitend gemaakt door het opnemen van een stelpost nog te realiseren dekkingsvoorstellen, met een omvang van respectievelijk € 0,8 mln. en € 1,5 mln.

2.1.1 Provinciefonds

In 2011 is het nieuwe verdeelmodel voor het Provinciefonds ingevoerd. Dit heeft voor Flevoland niet tot de gewenste en rechtvaardige verbetering van de financiële positie geleid. Zoals bekend wordt verondersteld wordt binnen het nieuwe verdeelmodel Provinciefonds onderscheid gemaakt in zogenaamde beheertaken en ontwikkeltaken. De omvang en verdeling van het beheerdeel zal naar verwachting de komende jaren relatief stabiel zijn. Het ontwikkeldeel zal meer dynamiek vertonen en periodiek onderwerp zijn van herijking. Waarschijnlijk zal over enkele jaren een eerste herijking aan de orde kunnen zijn. Op een eventuele uitkomst daarvan wordt in deze perspectiefnota niet vooruitgelopen, wat inhoudt dat de omvang van het ontwikkeldeel voor Flevoland tot en met 2017 als constant is verondersteld.

Vanaf 2012 is de zogenaamde normeringmethodiek weer in werking gesteld; deze was in de periode 2009-2011 tijdelijk losgelaten. Deze methodiek houdt in dat de ontwikkeling van de omvang van het Provinciefonds is gekoppeld aan de ontwikkeling van de rijksuitgaven. Deze methode is ook wel bekend als de 'samen de trap op en af' systematiek. Dit houdt in dat als het Rijk extra uitgaven doet de provincies daarvan meeprofiteren en omgekeerd. Gelet op de toestand van de rijksfinanciën zal er de komende jaren vooral sprake zijn van samen de trap af.

Het kabinet Rutte II heeft vorig najaar en dit voorjaar ombuigingen aangekondigd die effect hebben op de ontwikkeling van het Provinciefonds. Enerzijds betreft het hier de ombuigingen op de rijksbegroting die doorwerken via de hierboven beschreven normeringmethodiek. Anderzijds is er sprake van een extra bijdrage die de provincies (evenals de gemeenten) moeten leveren aan het BTW compensatiefonds, omdat de bij het fonds ingediende declaraties structureel hoger zijn dan de voeding destijds van het fonds. De verwachte financiële effecten van beide elementen zijn hieronder weergegeven.

Mutaties uitkering Provinciefonds	2013	2014	2015	2016	2017
effect normering(trap op, trap af)	-204	604	819	1.484	1.889
effect aanzuivering BTW-compensatiefonds		1.004	2.636	2.636	2.636
Totaal mutaties uitkering Provinciefonds	-204	1.608	3.455	4.120	4.525

bedragen x € 1.000 (-/- = voordelig effect op de ruimte)

In de meicirculaire 2013 zullen naar verwachting de definitieve effecten zichtbaar worden gemaakt. Dan zal het Rijk ook inzicht geven in de verwachte ontwikkeling van de omvang van de rijksbegroting 2013 en volgende jaren. Door de normeringmethodiek zal dit ook effect hebben op de omvang van de Provinciefondskering. Bij de opstelling van de programmabegroting 2014 zullen de effecten van de meicirculaire voor Flevoland worden meegenomen.

NB:

Naast bovengenoemde algemene mutaties zijn er in het Provinciefonds ook drie mutaties te verwachten die te maken hebben met een gewijzigde taakuitvoering. Het betreft hier de overdracht van de jeugdzorg aan de gemeenten enerzijds en de recentralisatie van de verantwoordelijkheid voor de regionale omroepen anderzijds. Beide ontwikkelingen zijn nader toegelicht in onderdeel 6.1 van deze nota. Daar is ook ingegaan op de mogelijke financiële effecten. Op dit moment zijn de gevolgen voor de Provinciefondsuitkering nog niet bekend. Om die reden wordt de raming nog niet aangepast. Wel wordt er in de vorm van een stelpost rekening met de nadelige effecten van een reeds door het Rijk aangekondigde korting in relatie tot de overdracht van de jeugdzorg. Dit is verwerkt in het onderdeel 2.2. 'Programmaonderdeel Onvoorzien en stelposten' dat u verderop in deze Perspectiefnota 2013-2017 aantreft.

Daarnaast komen er mogelijk veranderingen in de landelijke wet- en regelgeving. Het gaat daarbij om veranderingen van bevoegd gezag voor inrichtingen op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo). Hierdoor kunnen bedrijven die nu nog onder bevoegd gezag van de provincie vallen, naar gemeenten gaan en andersom. Het is nu nog niet duidelijk in hoeverre dit

in 2014 speelt en wat daarvan de financiële consequenties zijn. Naar verwachting wordt een en ander financieel vertaald in de meicirculaire van het Provincie- en Gemeentefonds. De bijdragen van provincie en gemeenten aan de Omgevingsdiensten kunnen hierdoor veranderen.

2.1.2 Opcenten Motorrijtuigenbelasting

Op grond van de Provinciewet heft de provincie een opslag (opcenten) op de motorrijtuigenbelasting (MRB). Het Rijk stelt hiervoor de maximale hoogte vast, die jaarlijks wordt aangepast in verband met loon- en prijsontwikkelingen. Daarbinnen bepaalt de provincie zelf het tarief.

a. herinvoering belasting schone auto's

De afgelopen jaren is de belastingopbrengst nadelig beïnvloed door het besluit van het Rijk om de zogenoemde 'schone' auto's vrij te stellen van motorrijtuigenbelasting. Momenteel hebben wij een inkomstenderving van circa € 6,5 mln. door de vrijstelling van de zeer schone auto's. Inmiddels is een wetwijziging vastgesteld waardoor met ingang van 2014 de belastingvrijstelling voor de schone auto's zal eindigen. In de huidige meerjarenraming is hierop deels geanticipeerd door vanaf 2014 uit te gaan van invoering van een kwarttarief voor de schone auto's. Ten opzichte van de huidige meerjarenraming is er dus sprake van een meeropbrengst van 75% van € 6,5 mln., ofwel € 4,7 mln. Door de koppeling die er bestaat tussen de opbrengst uit de opcenten MRB en de voeding van de reserve Infracfonds, komt van de geraamde meeropbrengst van € 4,7 mln. circa € 0,4 mln. ten gunste van genoemde reserve. Het netto begrotingseffect is derhalve circa € 4,3 mln. Door de stelselwijziging zal in 2014 naar verwachting circa 16% (2 maanden) van het volledige jaarbedrag nog niet worden ontvangen.

Op basis van het voertuigenbestand van 1 januari 2013 blijkt dat in de tweede helft van 2012 het aandeel schone auto's binnen het totale voertuigenbestand sneller is toegenomen dan verwacht. Hierdoor bleef de opbrengst over 2012 circa € 0,4 mln. achter bij de raming. Dit betekent dat ook voor 2013 rekening moet worden gehouden met een lagere opbrengst. Vooralsnog wordt uitgegaan van een tegenvaller van € 0,7 mln. ten opzichte van de huidige begrotingsraming.

Door de koppeling die er bestaat tussen de opbrengst uit de opcenten MRB en de voeding van de reserve Infracfonds, komt van de geraamde meer- en minderopbrengsten die een gevolg zijn van de mutaties in het aantal auto's circa 8% ten gunste c.q. ten laste van de storting in genoemde reserve.

b. tarief 2014 en volgende jaren

In het Coalitieakkoord is vastgelegd dat het belastingtarief voor 2012 en 2013 ongewijzigd blijft en dat in 2013 nadere besluitvorming plaatsvindt over een eventuele indexering van de tarieven vanaf 2014. In de huidige meerjarenraming is rekenkundig voor 2014 en volgende jaren uitgegaan van het handhaven van het tarief op het niveau 2013.

Wij hebben een evaluatienota opcenten MRB opgesteld waarin informatie is opgenomen over diverse aspecten die samenhangen met het benutten van deze belastingbron. Deze evaluatienota is als bijlage 4 bij deze Perspectiefnota opgenomen.

In de evaluatienota worden enkele constatering en overwegingen genoemd die de basis vormen voor het voorstel om het tarief voor de opcenten MRB vanaf 2014 jaarlijks te indexeren met een vast percentage van 2%. Hieronder noemen wij kort de volgende punten:

- In het Coalitieakkoord 2011-2015 is vastgelegd dat in 2013 wordt bepaald of voor de jaren 2014 en 2015 het opcententarief weer zal worden geïndexeerd.
- Het tarief is in de jaren 2012/2013 bevroren op het niveau van 2011; de provinciale lasten zijn in deze jaren wel gestegen door loon- en prijsontwikkelingen. Deze lastenstijgingen zijn opgevangen binnen de lopende budgetten, wat een impliciete bezuiniging heeft betekend.
- Het belastingtarief in Flevoland ligt momenteel 4 opcenten (ofwel circa 5%) onder het landelijk gemiddelde
- Indien Flevoland het belastingtarief handhaaft onder het landelijk gemiddelde, zou dit een verkeerd effect kunnen hebben bij zowel het Rijk als de andere provincies voor wat betreft de erkenning van de financiële achterstand van Flevoland.

- Een al te forse stijging van het belastingtarief kan tot een ongewenste reactie leiden bij het grootste leasebedrijf in de provincie. Het huidige tarief ligt 5 procenten boven het gemiddelde tarief van de provincies met de grootste leasebedrijven.

Wij hebben in deze nota voorts geoordeeld dat de kosten voor mobiliteit in brede zin in beginsel moeten worden gedekt door:

- De beschikbare budgetten binnen het P-MIRT
- De middelen uit de brede doeluitkering verkeer en vervoer (BDU)
- De opcenten op de motorrijtuigenbelasting

Vanuit dat vertrekpunt zijn wij van mening dat het tarief voor de opcenten MRB met ingang van 2014 jaarlijks met 2% moet worden geïndexeerd, waarbij deze opbrengsten worden ingezet als dekking voor de nu reeds structureel begrote € 4,5 miljoen voor de stille lasten. Hierdoor kunnen de bestaande algemene middelen vrijvallen en worden gebruikt als een van de maatregelen om de meerjarenraming sluitend te maken. Daarnaast zal bezien worden in hoeverre het door herschikking van p-MIRT- en BDU-middelen mogelijk wordt om dekking te vinden voor de verwachte meerkosten van de stille lasten boven de nu reeds structureel begrote € 4,5 miljoen.

Indexering van het belastingtarief betekent uiteraard een lastenverzwaring voor de belastingplichtigen. In onderstaand overzicht is aangegeven wat het financiële effect op jaarbasis is voor de autobezitter van de voorgestelde indexering met 2% per jaar. Dit effect is afhankelijk van het gewicht van het voertuig. Daarom zijn drie categorieën onderscheiden.

cumulatieve lastentoename bij 2% verhoging per jaar

Gewichtsklasse	huidig tarief	2014	2015	2016	2017
800 kg. (kleine auto)	83	2	3	5	7
1200 kg. (middenklasser)	213	4	9	13	17
2000 kg. (grote auto)	501	10	20	30	40

bedragen (afgerond) in €

De indexering met 2% per jaar leidt tot een meeropbrengst van circa € 1,0 mln. per jaar; na vier jaar bedraagt de meeropbrengst derhalve € 4,0 mln. per jaar. Deze meeropbrengst wordt veroorzaakt door het hogere tarief en werkt daarom niet door op de storting in de bestemmingsreserve Infracfonds.

In onderstaand overzicht zijn de effecten op de begrotingsruimte voor 2013 en volgende jaren verwerkt van de hierboven beschreven mutaties met betrekking tot de opcenten op de motorrijtuigenbelasting.

Mutaties opbrengst opcenten MRB	2013	2014	2015	2016	2017
effect belastingmaatregel schone auto's	700	-3.700	-4.700	-4.700	-4.700
af: toevoeging reserve Infracfonds	-55	290	368	368	368
effect indexering vanaf 2014 met 2%	0	-1.000	-2.000	-3.000	-4.000
Totaal mutaties opbrengst opcenten MRB	645	-4.410	-6.332	-7.332	-8.332

bedragen x € 1.000 (-/- = voordelig effect op de ruimte)

2.1.3 Rentebaten en dividenden

a. Rentebaten

In de huidige meerjarenraming zijn rentebaten opgenomen wegens het uitzetten van beschikbare liquiditeiten. Daarbij gaat het om een bedrag van € 0,2 mln. in 2013 dat geleidelijk afloopt naar € 0,1 mln. in 2016. Dit is gebaseerd op een liquiditeitsomvang van € 60 mln. in 2013, die geleidelijk terugloopt in de jaren daarna. Als rendement is 0,3% per jaar gehanteerd, gebaseerd op een verondersteld rendement bij verplicht schatkistbankieren.

Door achterblijvende uitgaven in 2012 is de liquiditeitsomvang opgelopen naar circa € 100 mln. Op basis van de verwachte uitgaven c.q. voorgenomen investeringen in de komende jaren mag een

geleidelijke terugloop van de liquiditeitenomvang worden verwacht. Wij gaan daarbij uit van een vermindering met gemiddeld € 15 mln. per jaar in de periode 2013-2017, waarvan jaarlijks € 5 mln. wordt veroorzaakt door besteding van het in de afgelopen jaren opgebouwde BDU saldo. De uitkomst van de inventarisatie naar vervangingsinvesteringen infrastructuur (stille lasten problematiek) kan dat beeld nog wijzigen.

Naar huidige inzichten is een verondersteld rendement van 0,3% per jaar nog steeds een verantwoorde aanname, uitgaande van de invoering van het verplichte schatkistbankieren.

De financiële effecten van de gewijzigde inzichten in de rentebaten zijn als volgt.

Raming rentebaten programmabegroting 2013	2013	2014	2015	2016	2017
omvang liquiditeiten	60.000	52.500	45.000	37.500	30.000
verwacht rendement	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%
huidige raming rentebaten (A)	-180	-157	-135	-112	-90
Raming rentebaten Perspectiefnota 2013-2017	2013	2014	2015	2016	2017
omvang liquiditeiten	100.000	85.000	70.000	55.000	40.000
verwacht rendement	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%
herziene raming rentebaten (B)	-300	-255	-210	-165	-120
Mutaties rentebaten (B)-(A)	-120	-99	-75	-54	-30

bedragen x € 1.000 (-/- = voordelig effect op de ruimte)

Er is dus sprake van iets hogere verwachte inkomsten uit rentebaten voor de komende jaren.

b. dividenden

Voor onze inkomsten uit dividenduitkeringen spelen twee ontwikkelingen een rol.

De BNG heeft bekend gemaakt dat het in 2013 uit te keren dividend over 2012 circa € 26.000 hoger zal zijn dan het bedrag van € 86.000 dat thans in de begroting is geraamd.

Als gevolg van de verplichting voor lagere overheden om over te gaan tot schatkistbankieren, zal de BNG een groot aantal klanten verliezen. Dit kan gevolgen hebben voor de winstgevendheid van deze bank en daarmee een negatief effect hebben op het uit te keren dividend in toekomstige jaren. We hebben voor die jaren voorsnog de huidige dividendraming (€ 86.000) gehandhaafd.

Als neveneffect van de aandelenverkoop van de aandelen NUON en Essent is de provincie aandeelhouder geworden van enkele onderdelen van deze bedrijven. Daarbij hoort onder meer het afvalverwerkingsbedrijf Attero. Dit bedrijf zal mogelijk worden verkocht/overgenomen. In dat geval zal de provincie ook een incidentele opbrengst ontvangen. Deze zal mogelijk liggen tussen de € 150.000 en € 200.000. Het jaarlijkse dividend zal dan vervallen. Dit is echter een verwaarloosbaar bedrag (minder dan € 2.000 per jaar).

Mutaties dividendinkomsten	2013	2014	2015	2016	2017
dividend BNG	-26	0	0	0	0
dividend/verkoopopbrengst Attero	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Totaal mutaties dividendinkomsten	-26	0	0	0	0

bedragen x € 1.000 (-/- = voordelig effect op de ruimte)

2.1.4 Resumé Programmaonderdeel Algemene dekkingsmiddelen

Ten opzichte van de huidige meerjarenraming voorzien wij de volgende ontwikkelingen ten aanzien van de algemene dekkingsmiddelen.

Mutaties algemene dekkingsmiddelen	2013	2014	2015	2016	2017
effect normering(trap op, trap af)	-204	604	819	1.484	1.889
effect aanzuivering BTW-compensatiefonds		1.004	2.636	2.636	2.636
netto effect belastingmaatregel schone auto's	645	-3.410	-4.332	-4.332	-4.332
netto effect indexering tarief MRB vanaf 2014	0	-1.000	-2.000	-3.000	-4.000
effect herberekening netto rentebaten	-120	-99	-75	-54	-30
mutaties dividenduitkeringen	-26	0	0	0	0
Totaal ontwikkelingen baten	295	-2.901	-2.952	-3.266	-3.837

bedragen x € 1.000 (-/- = voordelig effect op de ruimte)

In deze Perspectiefnota wordt dus uitgegaan van hogere algemene dekkingsmiddelen dan thans in de begroting en meerjarenraming zijn verwerkt. Deze hogere inkomsten worden veroorzaakt door lagere inkomsten uit het Provinciefonds en hogere belastingopbrengsten.

2.2 Programmaonderdeel Onvoorzien en stelposten

Het is gebruikelijk om de term stelposten te gebruiken voor begrotingsposten waarvan het doel weliswaar bekend is maar de definitieve omvang en invulling nog niet geheel zeker zijn. Ook kunnen stelposten in de begroting worden opgenomen als bepaalde taakstellingen nog nader moeten worden ingevuld.

Zoals elders in dit hoofdstuk is aangegeven is in de ontwerp programmabegroting 2013 een aantal stelposten opgenomen. Deze zijn hieronder vermeld met de raming zoals die is opgenomen in de ontwerp begroting 2013. De huidige meerjarenraming bevat ramingen tot en met 2016. Voor de jaarschijf 2017 is de raming van 2016 als vertrekpunt gehanteerd. Van daaruit is bezien of er in 2017 mutaties op de stelpost (nodig) zijn.

Ontwerp programmabegroting 2013	2013	2014	2015	2016	2017
onvoorziene uitgaven	300	300	300	300	300
loon en prijsontwikkeling	300	1.782	3.275	4.762	4.762
stille lasten	0	4.500	4.500	4.500	4.500
stelpost risicobuffer ombuigingen	547	468	392	392	392
stelpost onzekerheden Perspectiefnota 2012-2016	500	500	500	500	500
stelposten OFGV afbouw overhead	-182	-495	-714	-926	-926
stelpost lagere apparaatlasten afstandbediening	0	-600	-600	-600	-600
stelpost prov. middelen jeugdzorg na overdracht	0	0	0	624	624
stelpost nog te realiseren dekkingsvoorstellen	0	0	-806	-1.531	-1.531
Totaal stelposten ontwerp programmabegroting 2012	1.465	6.455	6.847	8.021	8.021

bedragen x € 1.000 (-/- = voordelig effect op de ruimte)

Hieronder wordt per stelpost aangegeven met welk doel deze is opgenomen, of deze nog nodig is en of de omvang naar huidige inzichten nog juist is. Daarbij worden de huidige ramingen gehanteerd, dus na eventuele begrotingswijzigingen in 2013.

2.2.1 Onvoorziene uitgaven

In het Coalitieakkoord is vastgelegd dat jaarlijks een post voor onvoorziene uitgaven ter grootte van € 0,3 mln. in de begroting wordt opgenomen. Wij zien geen reden om daarvan af te wijken.

2.2.2 Loon- en prijsontwikkeling

De uitgavenramingen in de meerjarenraming bij de programmabegroting zijn gebaseerd op het prijspeil van de eerste jaarschijf (het begrotingsjaar). Voor loon en prijsontwikkelingen die zich in de daarop volgende jaren voordoen wordt een stelpost loon en prijsontwikkeling gehanteerd.

De stelpost heeft betrekking op drie uitgavencategorieën:

- Salarissen en sociale lasten provinciaal personeel
- Aankoop goederen en diensten door de provincie
- Jaarlijkse subsidies aan derden

In de jaren 2011-2013 zijn de budgetten voor goederen en diensten niet verhoogd voor loon en prijsontwikkelingen (als ombuigingsmaatregel).

De jaarlijkse subsidies aan derden zijn in 2013 voor het eerst niet geïndexeerd.

De ontwikkeling van de salariskosten van het provinciaal personeel (gevolgen van CAO en mutaties in pensioenpremies en sociale lasten) is tot dusverre wel integraal gecompenseerd in de salarisbudgetten van de afdelingen.

In de vorige Perspectiefnota hebben wij aangegeven dat wij de te hanteren gedragslijn voor 2014 en volgende jaren nog nader zouden bepalen op basis van een evaluatie rondom de huidige methodiek van loon en prijscompensatie. Deze evaluatie heeft inmiddels plaatsgevonden.

Wij hebben daarbij de volgende overwegingen betrokken

- *Het niet of niet volledig toepassen van loon en prijscompensatie heeft het karakter van een ombuigingsmaatregel in de vorm van een kaasschaaf. Dit kan voor enkele jaren verantwoord zijn om zo de eventuele lucht uit de budgetten weg te halen. Voor een langere periode is deze manier van ombuigen niet gewenst, omdat dan het kwaliteitsniveau (bijvoorbeeld minder onderhoud aan wegen) of het niveau van dienstverlening (intern, extern of door gesubsidieerde instellingen) aantoonbaar daaronder gaan leiden. Wij hebben er voor gekozen om gericht om te buigen in plaats van het hanteren van een kaasschaaf.*
- *De inkomsten van de provincie worden ook aangepast aan loon- en prijsontwikkelingen (doeluitkeringen, Provinciefonds) of kunnen daaraan worden aangepast (opcenten MRB)*
- *Andere provincies passen in het algemeen de budgetten wel aan loon- en prijsontwikkelingen aan.*

Gelet op vorenstaande bevindingen wordt voorgesteld om vanaf 2014 de budgetten voor salarissen, goederen en diensten en subsidies wederom te compenseren voor loon en prijsontwikkelingen zoals dat tot 2011 gebruikelijk was. Voor de onderscheiden drie uitgavencategorieën betekent dit het volgende:

Salarissen en sociale lasten provinciaal personeel

In de ramingen wordt rekening gehouden met de gevolgen van de lopende CAO. Voor zover er voor (een deel van) het desbetreffende jaar nog geen CAO is vastgesteld werd een stelpost opgenomen. Daarbij wordt tevens rekening gehouden met bekende en verwachte mutaties in pensioenpremies en sociale lasten. De hoogte hiervan wordt gebaseerd op een inschatting van de uitkomsten van de lopende onderhandelingen of prognoses van het Centraal planbureau (CPB) over de loonkostenontwikkeling voor de komende periode van de sector overheid.

Aankoop goederen en diensten door de provincie

De ramingen voor aankoop van goederen en diensten worden jaarlijks aangepast aan loon- en prijsontwikkelingen. Hiervoor zal weer gebruik worden gemaakt van CPB cijfers over de prijsontwikkeling van de overheidsconsumptie volgens de t-1 methode (CPB inschatting over 2013 wordt als indexering voor 2014 gehanteerd en zo voort). Daarbij wordt omwille van eenvoud één uniform percentage voor alle relevante budgetten gehanteerd.

Jaarlijkse subsidies aan derden

Voor subsidies wordt een tweedeling gehanteerd. Subsidies die worden gedekt door bijdragen van derden (doeluitkeringen, zoals jeugdzorg) volgden de loon en prijscompensatie van de doeluitkering. Budgetten voor subsidies uit autonome provinciale middelen worden jaarlijks gecompenseerd met een percentage dat is samengesteld uit de CPB cijfers over de prijsontwikkeling van de overheidsconsumptie enerzijds (1/3 deel) en de loonkostenontwikkeling voor de sector overheid anderzijds (2/3 deel). Ook hierbij werden de cijfers van het jaar t-1 gehanteerd.

Voor de hoogte van de stelpost betekent dit op basis van de laatst gepubliceerde CPB cijfers dat de raming voor 2014-2016 globaal gehandhaafd kan blijven. Voor 2017 dient (uiteraard) een verdere verhoging van de stelpost plaatsvinden met bijna € 1,5 mln. Dit komt omdat als vertrekpunt voor de ramingen in de nieuwe jaarschijf 2017 de huidige ramingen uit de jaarschijf 2016 als vertrekpunt worden genomen. De financiële uitwerking van de hierboven voorgestelde gedragslijn op de hoogte van de stelpost is als volgt:

Loon en prijsontwikkeling	2013	2014	2015	2016	2017
huidige raming	300	1.782	3.275	4.762	4.762
mutatie op basis van voorgestelde gedragslijn vanaf 2014	0	-69	-25	-25	1.462
raming na wijziging	300	1.713	3.250	4.737	6.224

bedragen x € 1.000 (-/- = voordelig effect op de ruimte)

2.2.3 Stille lasten

De provincie beschikt over een groot aantal infrastructurele voorzieningen die bij de instelling van de provincie om niet zijn overgenomen van de rechtsvoorgangers. Met de daaruit op termijn voortvloeiende vervangingsinvesteringen is nog geen rekening gehouden in de begroting en meerjarenraming.

In 2009 is door bureau Cebeon becijferd dat de omvang van deze zogenoemde stille lasten op de zeer lange termijn (2050) zou kunnen oplopen richting de € 20 mln. per jaar.

In het Coalitieakkoord is afgesproken om hiervoor vanaf 2014 alvast een stelpost op te nemen van € 4,5 mln. per jaar. Dit bedrag zal op termijn niet voldoende zijn. In 2012/2013 wordt een uitgebreid onderzoek gedaan naar de omvang van de vervangingsproblematiek. Op basis daarvan kan een betere inschatting worden gemaakt van de omvang en fasering van de stille lasten op de langere termijn.

Vooruitlopend daarop zullen wij de reservering van € 4,5 mln. vanaf 2014 minimaal handhaven en zo mogelijk de jaren daarna geleidelijk verhogen. Dit zal nader worden beoordeeld in samenhang met de andere middelen die reeds beschikbaar voor verkeer en vervoer.

2.2.4 Risicobuffer ombuigingen

Er vinden in deze Statenperiode omvangrijke ombuigingen plaats op de programmabudgetten, de ambtelijke formatie en de daarmee samenhangende materiële apparaatlasten. Bij de concretisering van deze ombuigingen kunnen fricties ontstaan. Hiervoor is een risicobuffer opgenomen. Deze kent een omvang van circa € 0,8 mln. in 2013 en 2014 en € 0,4 mln. voor de jaren daarna. Gegeven de fase waarin de ombuigingsoperatie zich bevindt kan de risicobuffer voor 2013 worden verlaagd tot € 0,5 mln. Omdat een deel van de taakstellingen nog niet meerjarig definitief is ingevuld, wordt het raadzaam geacht vanaf 2014 de huidige bedragen te handhaven.

Risicobuffer ombuigingen	2013	2014	2015	2016	2017
huidige raming	852	807	377	377	377
voorgestelde mutatie	-359	0	0	0	0
raming na wijziging	493	807	377	377	377

bedragen x € 1.000 (mutaties -/- = voordelig effect op de ruimte)

2.2.5 Onzekerheden Perspectiefnota 2013-2017

In de vorige Perspectiefnota 2012-2016 is een aantal onzekerheden en risico's benoemd. Voor de mogelijke nadelige financiële gevolgen hiervan is in de programmabegroting 2013 een stelpost onzekerheden Perspectiefnota 2012-2016 opgenomen. De omvang hiervan bedraagt € 0,5 mln. per jaar.

In hoofdstuk V wordt ingegaan op de risico's en onzekerheden die wij bij het opstellen van deze Perspectiefnota 2013-2017 onderkennen voor de jaren na 2013. Als voorbeelden noemen wij hier reeds de onzekere ontwikkeling van de inkomsten uit de opcenten op de motorrijtuigenbelasting, eventuele nieuwe rijksmaatregelen, en de druk op de BDU middelen.

Op grond daarvan blijft een stelpost onzekerheden Perspectiefnota 2013-2017 noodzakelijk.

Vooralsnog achten wij het gewenst hiervoor in 2013 het bedrag van € 0,5 mln. te handhaven, voor 2014 € 1,5 mln. op te nemen en vanaf 2015 € 2,5 mln. per jaar hiervoor te reserveren. De uiteindelijke omvang hiervan zal bij de opstelling van de programmabegroting 2014 nader worden bepaald.

Onzekerheden Perspectiefnota 2013	2013	2014	2015	2016	2017
huidige raming	500	500	500	500	500
voorgestelde mutatie	0	1.000	2.000	2.000	2.000
raming na wijziging	500	1.500	2.500	2.500	2.500

bedragen x € 1.000 (mutaties -/- = voordelig effect op de ruimte)

2.2.6 Afbouw overhead in relatie tot OFGV

In 2013 is de Omgevingsdienst Flevoland, Gooi en Vechtstreek(OFGV) van start gegaan. De omgevingsdienst voert een aantal taken uit die voorheen door de provincie werden gedaan. Als

gevolg hiervan is de provinciale ambtelijke formatie verminderd. Dit heeft eveneens gevolgen voor de noodzakelijke omvang van de ondersteunende afdelingen (overhead) binnen de provincie. Deze dient te worden teruggebracht. Omdat de concrete invulling hiervan ten tijde van het opstellen van de programmabegroting 2013 nog niet kon plaatsvinden, zijn hiervoor twee stelposten in de begroting opgenomen, te weten een stelpost afbouw overhead en een stelpost lastenverlaging automatisering, die oplopen van circa € 0,2 mln. in 2013 tot circa € 0,9 mln. vanaf 2016. Inmiddels hebben wij er voor gekozen om de ombuiging op het onderdeel overhead mee te nemen in de ombuigingen op de bedrijfsvoering die als onderdeel van 'nieuw perspectief' worden doorgevoerd. Dat betekent dat dit deel van deze stelpost vanaf 2014 kan vervallen. Dit financiële effect is in samenhang met de totale voorstellen voor de bedrijfsvoering meegenomen in onderdeel 9 (Bedrijfsvoering) van deze Perspectiefnota.

De invulling van de stelpost lastenverlaging automatisering (2016 e.v.) zal worden betrokken bij het op te stellen meerjarenperspectief informatietechnologie.

N.B.

Voor 2013 dient nog wel een bedrag van bijna € 0,2 mln. te worden omgebogen op de overhead. Deze ombuiging zullen wij in de loop van 2013 invullen.

2.2.7 Lagere apparaatlasten afstandbediening bruggen en sluizen

Door de voorgenomen bediening van bruggen en sluizen op afstand door middel van glasvezel zijn er op termijn minder bedieningsmedewerkers nodig. Deze kostenbesparing is becijferd op € 0,6 mln. vanaf 2014 en in de vorm van een stelpost in de begroting opgenomen.

In maart 2013 heeft de aanbesteding van de afstandbediening bruggen en sluizen plaatsgevonden. Daarbij is gebleken dat de verwachte kostenbesparing daadwerkelijk kan worden gerealiseerd. De concrete uitwerking hiervan zal plaatsvinden in de op te stellen programmabegroting 2014. Dit betekent dat de stelpost op dit moment op het huidige niveau kan worden gehandhaafd.

2.2.8 Provinciale middelen na overdracht jeugdzorg

Naar verwachting zal op 1 januari 2015 de overdracht van de provinciale taken op het gebied van de jeugdzorg naar de gemeenten worden gerealiseerd. Conform de op 14 november 2012 aangenomen Statenmotie zal de provincie na de overdracht ook in 2015 nog beschikbare autonome middelen beschikbaar stellen voor vernieuwende jeugdzorg, op basis van een vraag van de gemeenten.

Op dit moment draagt de provincie uit eigen (algemene) middelen bij aan de jeugdzorg. Het gaat om een bedrag van circa € 1,2 mln., naast de apparaatskosten die worden gemaakt.

Het Rijk heeft aangegeven dat de provincies de eigen middelen voor de jeugdzorg dienen over te dragen aan de gemeenten. Hiervoor wordt vanaf 2016 een korting op het Provinciefonds doorgevoerd van (landelijk) € 90 mln. Het aandeel van Flevoland hierin is nog niet bekend, maar zal mogelijk circa € 2,5 mln. bedragen. Dit is hoger dan het bedrag dat Flevoland thans aan eigen middelen aan de jeugdzorg besteedt. Dit is namelijk een bedrag van € 1,7 mln. (inclusief directe salariskosten).

Wij nemen daarom een nieuwe stelpost op ter grootte van de mogelijke korting van € 2,5 mln.. Daartegenover verlagen wij de beschikbare (vrijvallende) programmalasten en de directe salariskosten van in totaal bijna € 1,7 mln. Per saldo wordt derhalve € 0,8 mln. extra beslag op de begrotingsruimte gelegd. Dit financiële effect is verwerkt in het onderdeel 6 (Samenleving) van deze Perspectiefnota, inclusief het vervallen van de huidige stelpost.

2.2.9 Nog te realiseren dekkingsvoorstellen

De programmabegroting 2013 is voor de jaren 2015 en 2016 sluitend gemaakt door daarin een stelpost 'nog te realiseren dekkingsvoorstellen' op te nemen. Wij hebben daarbij aangegeven dat in de Perspectiefnota 2013-2017 voorstellen zullen worden gedaan om dit meerjarige tekort te dekken. Deze toezegging wordt nu geëffectueerd. De thans voorliggende Perspectiefnota 2013-2017 geeft een sluitend meerjarenperspectief tot en met 2017. Hiermee is de noodzaak tot het opnemen van deze stelpost vervallen.

In dit verband wordt nog opgemerkt dat in de Programmabegroting 2013 voor het jaar 2015 een eenmalige onttrekking van € 0,9 mln. ten laste van de Algemene reserve was opgenomen om het begrotingstekort voor 2015 te beperken. Wij zijn er echter in geslaagd de jaarschijf 2015 thans

sluitend te krijgen zonder deze onttrekking, zodat deze onttrekking in 2015 nu achterwege zal blijven.

Ten slotte:

Hierboven zijn de bestaande stelposten in de Programmabegroting 2013 onder de loep genomen. Er is tevens aanleiding om enkele nieuwe stelposten in het leven te roepen. Het betreft hier stelposten voor de overheadkosten van de EU-programma's en voor een lagere cofinanciering voor het p-MJP. Deze voorstellen zijn bij de betreffende onderdelen in hoofdstuk III opgenomen.

Daarnaast zijn wij, zoals eerder aangegeven, er in geslaagd voor 2014 eenmalig € 2,6 mln ruimte vrij te maken om een incidentele extra impuls te geven in deze tijden van crisis. Deze ruimte willen wij reserveren voor ontwikkelingen binnen de provincie, zoals Luchthaven Lelystad, de

Kuststrookontwikkeling, de Markerwadden, de transitie musea Lelystad, de windopgave en As 4 Visserij. Deze middelen worden na besluitvorming in uw Staten in de Programmabegroting 2014 nader uitgewerkt. In afwachting daarvan is het bedrag van € 2,6 mln. in deze Perspectiefnota toegevoegd aan een incidentele stelpost voor nieuw beleid.

2.2.10 Resumé Programmaonderdeel Onvoorzien en Stelposten

Ten opzichte van de huidige meerjarenraming voorzien wij ontwikkelingen ten aanzien van de volgende posten:

Actualisatie stelposten 2013-2016	2013	2014	2015	2016	2017
mutaties posten die begrotingsaldo beïnvloeden:					
- mutatie post loon- en prijsontwikkelingen	0	-69	-25	-25	1.462
- mutatie risicobuffer ombuigingen	-359	0	0	0	0
- mutatie onzekerheden Perspectiefnota 2013-2017	0	1.000	2.000	2.000	2.000
- terugdraaien onttrekking algemene reserve 2015			915		
- mutatie nog te realiseren dekkingsvoorstellen			806	1.531	1.531
- opnemen incidenteel nieuw beleid 2014		2.600			
Totale mutatie algemene stelposten	-359	3.531	3.696	3.506	4.993

bedragen x € 1.000 (-/- = voordelig effect op de ruimte)

Er ontstaat dus binnen het onderdeel onvoorzien en stelposten ruimte in 2013. Voor de jaren daarna worden hogere stelposten noodzakelijk geoordeeld.

2.3 Saldo Financieel perspectief 2013-2017; algemene dekkingsmiddelen en stelposten

Op basis van de actualisatie van de ramingen voor de algemene dekkingsmiddelen en de stelposten is er sprake van de volgende afwijkingen ten opzichte van de huidige meerjarenraming:

Mutaties financieel perspectief	2013	2014	2015	2016	2017
mutaties onderdeel algemene dekkingsmiddelen	295	-2.901	-2.952	-3.266	-3.837
mutaties onderdeel onvoorzien en stelposten	-359	3.531	3.696	3.506	4.993
Totaal mutaties financieel perspectief	-64	630	744	240	1.156

bedragen x € 1.000 (-/- = voordelig effect op de ruimte)

De voorgestelde mutaties in de algemene dekkingsmiddelen en stelposten geven begrotingsruimte in het jaar 2013. In de jaren daarna leggen deze onderdelen per saldo extra beslag op de begrotingsruimte, met name door oplopende ramingen voor enkele stelposten.

In hoofdstuk III wordt het inhoudelijk perspectief beschreven. Ook hierin zijn budgettaire voorstellen opgenomen die van invloed zijn op de begrotingsruimte.

Inhoudelijk perspectief 2013-2017

In dit hoofdstuk wordt op hoofdlijnen per programmaonderdeel ingegaan op:

- relevante in- of externe ontwikkelingen, met eventueel daaruit voortvloeiende beleidswijzigingen (kaderstellende rol);
- afwijkingen in doelstellingen, activiteiten en/of middelen ten opzichte van de Programmabegroting 2013 (controlerende rol). Deze zijn weergegeven binnen een kader . Daarbij is op het niveau van programmaonderdelen gerapporteerd, waarbij voor de nummering is aangesloten bij de Programmabegroting 2013;
- Voorgestelde begrotingswijzigingen.

3 Ruimte

Binnen dit programma vallen de volgende programmaonderdelen:

- Omgevingsbeleid;
- Water;
- Natuur en Milieu;
- Ruimtelijk beleid.

3.1 Beschrijving externe en/of interne ontwikkelingen

Effecten deelakkoord Natuur (Een goede en robuuste natuur die toegankelijk en betaalbaar is)

Per 1-1-2014 gaan de verantwoordelijkheden voor natuurbeheer en voor de Ecologische Hoofdstructuur, zoals afgesproken in het natuurakkoord over naar de provincie. De provincie zal de ambities dan in evenwicht gebracht moeten hebben met de beschikbare middelen.

De ontwikkelingen die voor natuur in 2013 aan de orde zijn, zullen doorwerken naar de keuzes voor 2014.

De meest in het oog springende onderdelen zijn:

- Een heroriëntatie op de ambities en kosten voor het natuurbeheer
- Een herijking van de ecologische hoofdstructuur, die aansluit bij de kaderstelling van het Rijk voor een robuuste EHS.
- De besluitvorming over de verantwoordelijkheid voor agrarisch natuurbeheer
- De overdracht van wettelijke taken op basis van de nieuwe Wet Natuurbescherming.

De afspraken over het natuurakkoord zijn gemaakt tussen het Rijk en het IPO. De uitwerking hiervan gebeurt in IPO-verband. De belangen van Flevoland lopen niet altijd parallel aan de belangen van andere provincies. Mogelijk ontvangen wij een kleiner aandeel in de middelen, dan we op basis van de oppervlakte van de Flevolandse natuur zouden mogen verwachten.

De Wet Natuurbescherming, waarin de afgesproken decentralisatie-afspraken moeten worden geformaliseerd, zal naar verwachting niet voor 1-1-2014 worden vastgesteld, waardoor er onduidelijkheid en onzekerheid blijft bestaan over de definitieve besluitvorming. Het risico bestaat dat de provincies geacht worden te starten met de uitvoering van de nieuwe taken zonder wettelijke basis. Of dat het moment van de overdracht wordt uitgesteld.

Het natuurakkoord leidt tot overdracht van taken van het Rijk naar de provincie. Voor de uitvoering hiervan is in het natuurakkoord opgenomen dat de provincies per 1-1-2015 zeggenschap krijgen over de capaciteit van de Dienst Landelijk Gebied. De wijze waarop dit vorm krijgt is nog niet bekend. Zowel opties over overdracht van menskracht als opties voor shared services worden onderzocht. Het is nog niet duidelijk of de overdracht financiële of andere risico's met zich meebrengt.

De heroriëntatie op het natuurbeleid zal van invloed zijn op de kaderstelling voor het uitvoeringsprogramma nieuwe natuur. In het College-uitvoeringsprogramma is ingezet op uitvoering van het OostvaardersWold met behulp van een consortium. Inmiddels is in opdracht van Provinciale Staten een open plan proces uitgevoerd op basis waarvan de verbindingsfunctie van het OostvaardersWold als provinciale inzet losgelaten wordt. Het perspectief is dat ingezet wordt op het realiseren van een programma Nieuwe Natuur met een veelheid van initiatieven waarbij veel aandacht wordt besteed aan de natuurontwikkeling dichtbij grotere stedelijke concentraties. Hierbij nemen we een tijdelijk moratorium in acht met betrekking tot de verbindingszone waarbij wel inzet wordt gepleegd op de noodzakelijke compensatieverplichtingen. Hierdoor ontstaat tijd om invulling te geven aan de afwikkeling van OostvaardersWold, het stappenplan Nieuwe Natuur en overleg met het Rijk.

In de Investeringsagenda is de realisatie van OostvaardersWold opgenomen als integrale gebiedsontwikkeling, die de kwaliteit van de woon- en leefomgeving verbetert, met een maximale

benutting van de ecologische en economische potenties. Na vernietiging van het Provinciaal Inpassingsplan door de Raad van State is deze aanpak verlaten.

Duurzaamheidsbeleid

Uitvoeringsstrategie Duurzaam Flevoland

De Uitvoeringsstrategie Duurzaam Flevoland die wij in 2013 willen vaststellen legt de basis voor ons beleid voor duurzaamheid voor de jaren 2014 tot en met 2017. Wij zullen voorstellen in te zetten op de thema's energie, landbouw en natuur. Biobased economy (een economie gebaseerd op hernieuwbare grondstoffen in plaats van fossiele grondstoffen) brengt deze drie thema's samen en is wat ons betreft het meest kansrijke pad om innovatie en ontwikkeling aan te jagen. Investeren in de biobased economy draagt bij aan de doelstellingen "Koploper blijven op duurzame ontwikkelingen, m.n. energie en klimaat" en "Ondersteuning ontwikkeling nieuwe agrarische productiemethoden". Bovendien draagt het bij aan het cluster Agribusiness van de Economische Agenda.

Voortgang vorming Omgevingsdienst

De oprichting van de regionale uitvoeringsdiensten heeft tot doel voor burgers en ondernemers één loket te creëren voor vergunningverlening, toezicht en handhaving op het gebied van milieu. Wij zullen in de periode 2014 - 2017 nog de nodige inzet moeten plegen om erop toe te zien dat de OFGV een goede kostprijsystematiek ontwikkelt en aansluit op het landelijke kwaliteitssysteem dat in ontwikkeling is.

3.2 Rapportage over afwijkingen lopend begrotingsjaar

Binnen het programma Ruimte rapporteren wij afwijkingen bij de programmaonderdelen:

1. Water
2. Natuur en milieu
3. Ruimtelijk beleid

1.2 Water

IPO budget

In het kader van verbetering van de transparantie wordt er voor gekozen om het IPO budget te decentraliseren voor wat betreft de kosten die direct toerekenbaar zijn aan specifieke begrotingsonderdelen. Dit heeft een budgetneutrale begrotingswijziging tot gevolg. Het effect hiervan treft u op diverse plaatsen in deze Perspectiefnota aan.

1.3 Natuur en Milieu

Duurzaamheid

Activiteiten

Besloten is de totstandkoming van de Uitvoeringsstrategie te versnellen door af te zien van het opstellen van een houtskoolschets. De contouren van de Uitvoeringsstrategie tekenen zich voldoende af om de tussenstap over te slaan en met uw Staten direct een discussie te voeren over het concept van de Uitvoeringsstrategie zelf. Dit gebeurt in het derde kwartaal van 2013.

Risico-ontwikkelingen

In de programmabegroting 2013 hebben wij gemeld dat wij het programma Leren voor Duurzame Ontwikkeling pas kunnen vaststellen als het rijksprogramma is vastgesteld. Inmiddels blijkt dat deze beslissing van het Rijk inderdaad op zich laat wachten. Over "Duurzaam Door", het vervolg van het rijksprogramma "Leren voor Duurzame Ontwikkeling" moet het Rijk nog een beslissing nemen. Zolang het Rijk deze beslissing niet heeft genomen, kan het provinciale programma niet worden vastgesteld. Het is ook nog onduidelijk hoe hoog het rijksbudget voor Flevoland zal zijn.

Deelakkoord Natuur

Doelbereik

In 2013 worden de Flevolandse natuurgebieden nog beheerd en opengesteld zoals in eerdere jaren. De

decentralisatie van natuurtaken van het Rijk naar de provincies gaat in per 1-1-2014.

Activiteiten

Het Rijk is verantwoordelijk voor het natuurbeheerplan voor de Oostvaardersplassen. Wij zijn in overleg met het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie over de randvoorwaarden bij de overdracht van verantwoordelijkheden in 2014.

Middelen

Eind 2012 is via het Provinciefonds een extra rijksbijdrage ontvangen voor PAS/Natura 2000. Flevoland heeft hiervan 2% (€ 460.000 euro) ontvangen. Deze bijdrage is in de jaarrekening 2012 verwerkt en via een oormerk in de algemene reserve overgeheveld naar 2013. Het bedrag zal worden ingezet voor kwaliteitsverbetering van het Natura 2000-gebied de Lepelaarplassen.

Voor 2013 zijn de middelen voor natuurbeheer nog toereikend voor de uitvoering van de reguliere taken. Van de 200 miljoen die kabinet Rutte II structureel beschikbaar stelt voor natuurbeleid, komt in 2013 een bedrag van € 126 mln. beschikbaar voor uitvoeringsprojecten voor de EHS. € 15 mln. hiervan heeft het Rijk toegekend aan de Markerwadden. Van de overige middelen zal € 1,3 miljoen worden toegekend aan Flevoland. De middelen komen in de komende maanden beschikbaar. Voor de besteding ervan stellen wij nog een plan op.

Vooruitlopend op de decentralisatie heeft het rijk zijn bijdrage aan het p-MJP-programma per eind 2012 beëindigd en de rijksmiddelen voor natuurbeheer voor 2012 en 2013 uitgekeerd via het Provinciefonds. Het betreffende budget zal in de begroting moeten worden overgeheveld van het p-MJP-programma naar de beleidsuitvoering Natuur. Deze ontvlechting vraagt een goede voorbereiding. Wij zullen dit verwerken in de Zomernota 2013.

Risico-ontwikkelingen

Kabinet Rutte II heeft structureel € 200 mln. extra beschikbaar gesteld voor het natuurbeleid. Voor een structurele verdeling van deze middelen per 1-1-2014 heeft de minister het IPO gevraagd met een voorstel te komen. Hierover zal de commissie Jansen, die ook bij de verdeling van het natuurakkoord uit 2012 geadviseerd heeft, advies uitbrengen.

Het Rijk had het voornemen de verantwoordelijkheid voor het agrarisch natuurbeheer met ingang van 2014 te recentraliseren. Recent heeft de minister aangegeven dat deze recentralisatie mogelijk alsnog wordt afgelast. Het Rijk wil in dat geval dat de provincies deze taak blijven uitvoeren en daarvoor een deel van de € 200 mln. gebruiken. Dit verhoogt het financiële risico dat Flevoland loopt, omdat met het budget wat beschikbaar komt nog meer taken moeten worden uitgevoerd.

De ontwerpwet Natuurbescherming zal aangepast worden door Kabinet Rutte II waardoor de beoogde vaststellingsdatum opschuift tot na 1 januari 2014. De onduidelijkheid over de door het Rijk gewenste verdere taakoverdracht en de daarvoor door het Rijk beschikbare middelen duurt daarmee voort.

Bodem

Middelen

Bij de vaststelling van de jaarrekening 2011 is de bestemmingsreserve Bodem ingesteld (HB 1301052) om de kasritmeverschillen op te vangen die ontstaan doordat een deel van de kosten van het meerjarenprogramma Bodem in latere jaren worden gemaakt dan de jaren waarin de provincie middelen van het Rijk ontvangt. In 2012 zijn de overgebleven middelen uit 2011 en 2012 gestort in de reserve Bodem. De overgebleven middelen uit 2010 ad. € 637.000, zijn destijds in de Algemene Reserve gestort en voor de transparantie en zuiverheid dient dit ook overgeheveld te worden naar de bestemmingsreserve Bodem. Dit heeft geen budgettair effect.

1.3 Ruimtelijk beleid

IPO budget

In het kader van verbetering van de transparantie wordt er voor gekozen om het IPO budget te decentraliseren voor wat betreft de kosten die direct toerekenbaar zijn aan specifieke begrotingsonderdelen. Dit heeft een budgetneutrale begrotingswijziging tot gevolg. Het effect hiervan treft u op diverse plaatsen in deze Perspectiefnota aan.

3.3 Lasten en baten

Binnen de lasten en baten van bovengenoemde programmaonderdelen rapporteren wij de onderstaande begrotingswijziging voor de Programmabegroting 2013. Deze wijziging is hierboven toegelicht.

Programma Ruimte		Lopend jaar	Toekomstige jaren			
Programmaonderdeel	Omschrijving	2013	2014	2015	2016	2017
1.2 Water	Herschikking IPO budget	11	11	11	11	11
1.4 Ruimtelijk beleid	Herschikking IPO budget	1	1	1	1	1
6.5 Reserves	Herschikking bodemmiddelen tussen reserves					
Totaal		12	12	12	12	12

bedragen x € 1.000 (-/- = voordelig effect op de ruimte)

4 Bereikbaarheid

Binnen dit programma vallen de volgende programmaonderdelen:

1. Openbaar vervoer;
2. Mobiliteit.

4.1 Beschrijving externe en/of interne ontwikkelingen

Concessies Openbaar vervoer en vervoersbeleid

Op basis van de uitkomsten van de herijking van het openbaar vervoerbeleid en evaluatie van het regiotaxicontract, zal het openbaar vervoeraanbod worden doorontwikkeld.

Afhankelijk van de uitkomsten van de discussie over de bestuurlijke structuur in de Randstad wordt bezien hoe het opdrachtgeverschap van het regionale OV in de Noordvleugel van de Randstad het meest doelmatig georganiseerd kan worden.

De evaluatie van het regiotaxicontract en de heroverweging van het OV-beleid als geheel zullen input leveren voor het vraagafhankelijk vervoersconcept.

De financiële consequenties van de herijking van het OV-beleid zullen wij betrekken bij de integrale herverdeling van de BDU-middelen over de verschillende bestedingsdoelen. Er is een risico dat wij onze huidige ambities voor het openbaar vervoer in het herijkte OV-beleid niet kunnen handhaven binnen de huidige financiële kaders. In dat geval zullen uw Staten keuzes moeten maken over aanpassing van de ambities of van het budget.

BDU bestedingsplan

De kosten van het OV worden in principe gedekt uit BDU-middelen en vormen daarbinnen de belangrijkste uitgave (75%). Door de stijging van de kosten zijn de jaarlijkse uitgaven (anders dan in het verleden) hoger dan de inkomsten. Bij ongewijzigde uitgaven kunnen wij de tekorten tot 2017 opvangen, omdat we in het verleden niet-bestede BDU-middelen hebben gereserveerd. Het BDU-saldo daalt hierdoor snel naar een verwacht niveau van € 6 miljoen eind 2017. Uitgaande van bestaand beleid zal na 2017 een negatief BDU-saldo ontstaan.

De doorwerking van het BDU-bestedingsplan 2013 hebben wij in de cijfers voor 2014 tot en met 2017 verwerkt. De actualisatie van het BDU-bestedingsplan vindt plaats na de zomer van 2013.

Verkeersmanager

De kosten voor de verkeersmanager zijn in 2014 € 10.000 hoger dan begroot, dalen in 2015 en vervallen vanaf 2016 omdat de 3 jarige "pilot verkeersmanagement" dan afloopt.

Integraal Infra Beheerplan

Wanneer uw Staten eind 2013 het Integraal Infra Beheerplan hebben vastgesteld, zijn de kaders voor het in stand houden van de provinciale infrastructuur bekend. In 2014 zal de invulling voor de jaren daarna worden uitgewerkt tot een meerjarenprogramma waarin beheer, onderhoud en vervangingsinvesteringen conform vastgestelde kwaliteitseisen en kosteneffectief worden uitgevoerd.

Aanpassingen naar aanleiding van het vaststellen van het Integraal Infra Beheerplan door uw Staten hebben naar verwachting nauwelijks tot geen invloed op de activiteiten die zijn opgenomen in het College-uitvoeringsprogramma.

Uit de eerste resultaten van de inventarisatie van de stille lasten komt naar voren dat er de komende tien jaar voor vervangingsinvesteringen een bedrag nodig is van € 66 mln. Het gemiddelde van 6,6 mln. per jaar voor de stille lasten dient opgelost te worden binnen de beschikbaar gestelde € 4,5 mln.. Het totaalbeeld van de stille lasten problematiek zal eind 2013 helder zijn. Dan worden hiervoor voorstellen ontwikkeld. U ontvangt hiervoor voor het eerst voorstellen in de Perspectiefnota 2014-2018.

Investerings provinciale wegen

De bezuinigingen van het Rijk op de MIRT-budgetten werken door in de jaren 2014-2017. Omdat op dit moment nog niet zeker is welke investeringen het Rijk schrapt, zullen wij in de Zomernota hier nader op ingaan.

Onze ambitie om de bereikbaarheidsnorm ook te halen op het traject Dronten-Kampen kan niet worden gerealiseerd als het Rijk zijn toezegging intrekt te investeren in de inrichting van het knelpunt Roggebotsluis. De geplande verbetering van de rotonde kan wel doorgaan, omdat dat een investering is die wij als provincie zelf doen.

Wij voeren een verdiepingsslag uit naar het beheer van de Flevolandse infrastructuur (stille lastenproblematiek) en programmeren voor 2014 het onderhoud van onze bezittingen zodanig dat zij op de meest kostenefficiënte wijze in stand kunnen worden gehouden. Hiermee beogen wij de kosten voor infrastructuur in de hand te houden.

p-MIRT

Het p-MIRT 2013 is voor de jaarschijven 2015-2017 abusievelijk nog niet volledig in de begroting opgenomen. Het betreft de uitgaven voor de projecten SBA Waterlandseweg en Larserweg, voorzover deze worden gedekt ten laste van de reserve Zuiderzeelijngelden en de strategische reserve.

Projecten ten laste van de reserve Infrafonds

De jaarschijf 2017 uit het p-MIRT wordt aan de meerjarenbegroting toegevoegd. Ten opzichte van de jaarschijf 2016 wordt € 521.000 meer aan projecten uitgevoerd en ten laste van de reserve Infrafonds gebracht.

Actualisatie BDU

In het BDU bestedingsplan 2013 zijn de meerjarige ramingen voor de bijdragen aan gemeenten, de busbanen Almere en de provinciale projecten opgenomen.

De bijdragen aan gemeenten wijken in 2014 en 2015 af van de begroting door verschuivingen in projecten; daarnaast zijn de bijdragen aan de busbanen Almere in 2014 en 2015 verschoven in de tijd.

Aan provinciale projecten ten laste van de BDU-middelen zal in de jaren 2014-2017 meer worden besteed dan momenteel begroot. Het betreft hier voornamelijk de SBA-projecten.

Nettering BDU

Enkele jaren geleden werd duidelijk dat door de provincie betaalde BTW niet meer kon worden toegerekend aan de doeluitkering BDU. De BDU wordt sindsdien als netto uitkering behandeld. Destijds is besloten dat voor het begrotingsnadeel dat daardoor ontstond voortaan een onttrekking aan de reserve Infrafonds zal worden gedaan. Omdat de BTW component van jaar tot jaar varieert en ook in de loop van het jaar wijzigt door nieuwe inzichten in de uitgaven, hebben wij ervoor gekozen om de onttrekking aan de reserve Infrafonds voor de jaren 2012-2016 te fixeren op de daarvoor geraamde bedragen in de (meerjaren)begroting en vanaf 2017 een vast bedrag te hanteren van € 1,42 mln. Hiermee worden de begrotingsstabiliteit en -voorspelbaarheid verbeterd. Ten opzichte van 2016 betekent dit een extra onttrekking aan de reserve Infrafonds van bijna € 0,2 mln.

AROV

In 2010 hebben wij een overeenkomst gesloten met het rijk: het Actieplan Regionaal Openbaar Vervoer (AROV) voor de aanleg van busbanen tussen Almere en de regio Amsterdam. Wij vervullen budgettair neutraal de functie van kassier voor dit project dat grotendeels door Rijkswaterstaat wordt uitgevoerd.

Voor het uitvoeren van de kassiersfunctie ontvangt de Provincie Flevoland vanaf 2012 een hogere BDU-bijdrage van het rijk die oploopt naar € 3 mln. in 2014. Inkomsten en uitgaven voor dit doel zijn over de jaren heen aan elkaar gelijk.

4.2 Rapportage over afwijkingen lopend begrotingsjaar

Binnen het programma Bereikbaarheid rapporteren wij afwijkingen bij de programmaonderdelen:

1. Openbaar vervoer;
2. Mobiliteit.

2.1 Openbaar vervoer

Concessies Openbaar vervoer en vervoersbeleid

Activiteiten

Er heerst onduidelijkheid over de relatie tussen de kabinetsplannen voor opschaling en het instellen van een OV-autoriteit in de Randstad. Hierdoor stagneert het proces om te komen tot concrete afspraken over gezamenlijke opdrachtverlening voor het regionale OV in de noordvleugel van de Randstad. Wij overwegen daarom onze deelname aan het OV-bureau Randstad te verlengen tot 2015.

Wegens het mislukken van de aanbesteding van de concessie IJsselmond eind 2012 wordt deze in 2013 opnieuw aanbesteed, gericht op een start van de nieuwe dienstregeling medio december 2013.

Wij hebben bij de vorige aanbestedingsprocedure moeten constateren dat de vervoerders hogere prijzen berekenen dan het budget toelaat dat wij beschikbaar hebben voor het openbaar vervoer in IJsselmond. Hogere kosten voor OV moeten worden gedekt uit de Brede Doeluitkering Bereikbaarheid (BDU) en gaan ten koste van de mogelijkheid te investeren in (vaar-)wegen. Daarom hebben wij uw Staten op 6 februari jl. een bestuursopdracht voorgelegd voor de herijking van het OV-beleid.

Middelen

De kosten van het openbaar vervoer worden gedekt uit BDU-middelen. Jaarlijks vindt na de zomer een herijking en actualisatie plaats, tegelijk met de aanbidding van het bestedingsplan voor het volgende jaar. Binnen de kosten van het openbaar vervoer zijn afwijkingen te zien in de indexering van de concessievergoedingen, indexering van het stads- en streekvervoer, de kosten van de Regiotaxi, de kosten van de Eemhoflijn, de gevolgen van het lenteakkoord voor de OV bijdrage aan Almere. Deze verschillen worden verrekend met BDU-gelden. De raming voor de bestedingen in het kader van het Actieplan Regionaal Openbaar Vervoer (AROV) voor de aanleg van busbanen tussen Almere en de regio Amsterdam ad € 2,1 mln. in 2013 worden opgenomen in het programmaonderdeel Mobiliteit (2.2). Deze kosten waren abusievelijk onder OV opgenomen.

Risico-ontwikkelingen

Bij de noodzakelijke verlenging van het concessiecontract met Connexxion met een jaar is het risico dat er minder inkomsten binnenkomen dan geraamd bij de provincie komen te liggen. Dit geldt ook voor de nieuw aan te besteden concessie IJsselmond. Dit betekent een financieel risico.

2.2 Mobiliteit

Investeringen provinciale wegen

Doelbereik

De bezuinigingen van het Rijk op het MIRT-budget (meerjaren investeringen infrastructuur & ruimte) leidt ertoe dat het Rijk niet meer alle eerder toegezegde investeringen in de verbetering van de bereikbaarheid van Flevoland zal realiseren. Dit geldt met name de N50 (traject Kampen - Kampen-Zuid) en de N23/Roggebot. Wij zijn nog met het Rijk in gesprek over de aangekondigde bezuinigingen.

Middelen

Verkenningen over de jaargrens

Voor de verkenningen van de N302/N23, A27 en SBA zijn in 2012 budgetten beschikbaar gesteld. De uitvoering van deze voorverkenningen loopt over de jaargrens heen, en de niet in 2012 bestede middelen zijn in 2013 benodigd. Het gaat om een bedrag van resp. € 20.000, € 7.500 en € 46.000, deze kosten komen ten laste van de reserve Infrafonds.

OV-SAAL

De provincie Flevoland werkt op het gebied van spoor (treinvervoer) nauw samen met een aantal partijen in de Metropoolregio Amsterdam. Het gaat daarbij om de planstudie OV-SAAL, de afstemming met andere spoorstudies, de lange termijnagenda spoor en de NS-dienstregeling.

De provincies Noord-Holland, Flevoland, de gemeenten Almere en Amsterdam en de stadsregio Amsterdam hebben in het directeurenoverleg Mobiliteit Metropoolregio Amsterdam (DOMA) afgesproken € 36.000, waar dat voorheen € 200.000 was, per partij over 2013 beschikbaar te stellen om specifieke spoorkennis aan te kunnen boren. Deze kosten dekken wij uit de reserve Infracfonds.

Repelweg

Het project Repelweg (aanleg verbindingsweg Kadoelermeer, onderdeel van het project Vollenhoverbrug) is bij de actualisatie van het p-MIRT van 2013 naar 2014 verschoven. Dit betekent in 2013 € 170.000 lagere en in 2014 hogere exploitatielasten. Daarmee hangt samen de lagere dekking (baten) in 2013 van € 85.000 ten laste van de reserve Infracfonds en € 85.000 ten laste van de BDU. In 2014 zijn deze baten daarom in totaal € 170.000 hoger.

AROV

De raming voor de bestedingen in het kader van het Actieplan Regionaal Openbaar Vervoer (AROV) voor de aanleg van busbanen tussen Almere en de regio Amsterdam ad € 2,1 mln. 2013 is opgenomen in dit programmaonderdeel Mobiliteit (overheveling van Openbaar Vervoer).

Rente

Vanaf 2013 voorzien we een sterkere daling dan begroot van de omvang van de gereserveerde BDU-middelen. Hierdoor hoeft er minder rente te worden toegevoegd aan de BDU middelen. Dit leidt tot een lagere omvang van de provinciale liquiditeiten en daardoor tot lagere rentebaten voor de provincie. Hiermee is al rekening gehouden bij de berekening van de rentebaten in hoofdstuk 2. Wij voorzien tevens beperkt lagere renteontvangsten van de gemeenten op de bij hen aanwezige nog niet bestede BDU voorschotten.

Risico-ontwikkelingen

In de programmabegroting 2013 benoemden wij al als risico dat het Rijk mogelijk onvoldoende prioriteit zou toekennen aan projecten uit het p-MIRT. Dit risico heeft zich voorgedaan, zoals beschreven onder het doelbereik. De haalbaarheid van onze doelen voor de corridor Dronten-Kampen (N23 en Roggebot) en voor de N50 voor het traject Emmeloord - Kampen staat door de voorgenomen rijksbezuinigingen sterk onder druk.

Stille lasten

Doelbereik

De uitwerking van het coalitieakkoord op het punt van de stille lasten is zo ver gevorderd dat hierover in 2013 besluitvorming door PS kan plaatsvinden.

Activiteiten

In aanloop naar een oplossing voor de stille lasten problematiek zijn uw Staten in december 2012 geïnformeerd over de eerste uitkomsten van het onderzoek naar de vervangingsinvesteringen voor de provinciale infrastructuur. Tevens is in januari 2013 de nota onderzoek vervangingsinvesteringen ter informatie aan u aangeboden. In het eerste halfjaar van 2013 wordt het onderzoek naar de vervangingsinvesteringen afgerond en daarna worden de resultaten verwerkt in een integraal voorstel over beheer, onderhoud en vervanging van de provinciale infrastructuur. De andere bouwstenen voor dat integrale voorstel - de strategische uitvoeringsplannen voor de verschillende onderdelen van de provinciale infrastructuur - worden medio 2013 aan uw Staten aangeboden.

In de maanden november en december 2013 volgt de besluitvorming over het Integraal Infra Beheerplan (incl. de gevolgen voor de begroting 2015 en de volgende jaren). Dit plan voorziet in een voorstel tot een oplossing voor de stille lasten problematiek, zodat duidelijk wordt wat de benodigde middelen zijn voor vervanging en voor beheer & onderhoud van de provinciale infrastructuur op langere termijn.

Risico's

Uit de voorlopige resultaten van het onderzoek naar de vervangingsinvesteringen (stille lasten) komt naar voren dat er de komende tien jaar jaarlijks een gemiddeld bedrag van € 6,6 mln. nodig is, deels om achterstallig onderhoud aan de provinciale infrastructuur weg te werken. Dit bedrag kan nog wijzigen, omdat in 2012 nog niet alle onderzoeken waren afgerond.

In het coalitieakkoord was voor het opvangen van de stille lasten al een reservering gemaakt vanaf 2014 van € 4,5 mln. per jaar.

Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte, en Mobiliteit (p-MIRT)

Activiteiten

In bijlage 3 is de actualisatie van het p-MIRT programma 2013 opgenomen. Hieronder is per project een toelichting gegeven, voor zover er sprake is van een mutatie. Van de 28 projecten die in de jaarschijf 2013 staan is voor 6 projecten sprake van een actualisering. Redenen hiervoor zijn vergroten van de efficiency, het zoveel mogelijk vermijden van verkeersoverlast, rekening houden met de stille lasten problematiek en administratief-technische mutaties. Het gaat om de projecten:

1. de rijbaan van de Domineesweg zit bijna aan het einde van de levensduur. Uit recent nader onderzoek is gebleken dat de meest kostenefficiënte maatregel bestaat uit het uitvoeren van een grootschalige onderhoudsmaatregel. Per saldo is € 740.000 extra nodig wat niet voorzien was.
2. Repelweg: voorstel is het project Repelweg door te schuiven naar 2014 omdat realisatie in 2013 buiten het stormseizoen niet meer mogelijk is. Reden is een vertraging in de voortgang van de grondaankoop, het doorlopen van de ruimtelijke procedure en de voorbelasting van het werk.
3. Busstation Ens: verplaatsen van het busstation Ens maakt onderdeel uit van het project ter realisatie van een carpoolplaats en ontsluitingsweg van het bedrijventerrein te Ens. Deze werkzaamheden zijn gepland voor 2014 voor een bedrag van € 1,5 mln. Uit efficiency overwegingen worden bij nader inzien onderdelen van het project gepland voor 2014 in 2013 uitgevoerd. Voorstel is derhalve een deel van het krediet 2014 naar 2013 over te hevelen.
4. Lemstervaart: de raming van het project Lemstervaart is aangepast op basis van de meest actuele inzichten rekening houdend met de veegronden 2012 (waarbij budget is overgeheveld) en het aanbestedingresultaat.
5. Robuust watersysteem NOP : op basis van de veegronden 2012 is het budget 2013 natuurvriendelijke oevers aanleg robuust watersysteem NOP verhoogd, rekening houdend met de voortgang van het project. De raming van het project is aangepast op basis van de meest actuele inzichten rekening houdend met de veegronden 2012 (waarbij budget is overgeheveld) en de hogere kosten voor beplanting.
6. Hoge Vaart: de raming van het project Hoge Vaart is aangepast op basis van de meest actuele inzichten rekening houdend met de veegronden 2012 (waarbij budget is overgeheveld).

Middelen

De bovenstaande actualisatie van het p-MIRT programma 2013 leidt tot de volgende kredietmutaties:

- Voorgesteld wordt het bruto raamkrediet investeringen wegen met € 440.000 te verlagen tot € 17.955.000. Gelet op de bijdragen derden is het netto effect een daling van € 270.000 waardoor de post kapitaallasten wordt incidenteel verlaagd met € 15.000.
- Voorgesteld wordt het bruto raamkrediet niet-jaarlijks onderhoud wegen met € 1.065.000 te verhogen tot € 10.555.000. Gelet op de toekomstige uitgaven en de stand van de voorziening niet-jaarlijks onderhoud wegen is deze onttrekking verantwoord.
- Voorgesteld wordt de budgetten investeringen vaarwegen te verhogen binnen de financiële kaders en conform bijgaande begrotingwijziging met een totaal netto effect van € 183.000. Dit bedrag wordt volledig gedekt uit pMJP middelen voor natuurvriendelijke oevers. Er is geen aanleiding de bruto raamkredieten niet-jaarlijks onderhoud vaarwegen te actualiseren.

Natuurvriendelijke oevers

Voor de natuurvriendelijke oevers (nvo's) blijken na aanbesteding de ramingen af te wijken en kunnen de budgetten aangepast worden. De werkzaamheden aan de oevers van de Lemstervaart blijken na aanbesteding € 1.100.000 goedkoper en de nvo's langs Hoge Vaart en Lage Vaart (project uit voorgaand PMIT) vallen respectievelijk € 100.000 en € 190.000 duurder uit. Van de lagere lasten ad. € 1,1 mln. (project Lemstervaart) vloeit € 550.000 terug naar de niet bestede p-MJP middelen. Het aandeel provinciale cofinanciering daarin ad € 550.000 vloeit terug in de reserve p-MJP, onder aftrek van de hogere lasten van de andere 2 genoemde projecten (totaal € 290.000). Per saldo wordt dus € 260.000 toegevoegd aan de reserve p-MJP met als oormerk het aanleggen van nvo's. Daarnaast worden de niet benutte middelen uit 2012 voor de nvo Lemstervaart (€ 21.753) en de nvo Hoge Vaart (€ 273.908) beschikbaar gesteld in 2013, gezien de realisatie in 2013.

Centrale afstandbediening bruggen en sluisen vanaf 1 locatie in Flevoland

In maart 2013 heeft de aanbesteding van de afstandbediening bruggen en sluisen plaatsgevonden. Doordat vanaf 2014 de bruggen en sluisen op afstand bediend gaan worden, zijn er op termijn minder bedieningsmedewerkers nodig. Daarom zijn gedurende de afgelopen jaren de vacatures in verband met vertrekkende bedieningsmedewerkers niet meer herbezet en worden de vrijvallende salarislasten gebruikt voor het inhuren van bedieningspersoneel, in afwachting van het operationeel zijn van de afstandbediening. Op basis van de capaciteitsplanning is een bedrag van circa € 555.000 benodigd voor de inhuren van bedieningspersoneel naast de vaste formatie. Als budget is hiervoor initieel in de begroting € 129.949 beschikbaar gesteld. Voorgesteld wordt om met een begrotingswijziging de vacatureruimte van € 425.000 over te hevelen naar het budget inhuren brugbediening. Zodra de afstandbediening van bruggen en sluisen operationeel is, zullen de jaarlijks vrijvallende salarislasten ingezet worden als dekking voor de jaarlijkse lasten met betrekking tot de afstandsbediening.

In het kader van het PMJP is een subsidie toegekend van maximaal € 3,5 mln. voor het project 'Op afstand bedienbare bruggen en sluisen'. Inmiddels is het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG) gedecentraliseerd, wat de provincie de volledige zeggenschap over het budget geeft. Door deze gewijzigde omstandigheden is geen sprake meer van subsidie en worden deze middelen om praktische redenen overgeheveld naar programmaonderdeel 2.2 Mobiliteit.

4.3 Lasten en baten

Binnen de lasten en baten van bovengenoemde programmaonderdelen rapporteren wij de onderstaande begrotingswijziging voor de Programmabegroting 2013. Deze wijziging is hierboven toegelicht.

Programma Bereikbaarheid		Lopend jaar	Toekomstige jaren			
Programmaonderdeel	Omschrijving	2013	2014	2015	2016	2017
2.1 Openbaar vervoer	Mutatie subsidies openbaar vervoer	-2.122	5.868	5.928	5.988	5.954
	Lagere kosten stimulering OV		-34	-34	-34	-34
	Gewijzigde inzet BDU middelen		-1.023	-1.033	-1.043	-959
	Hogere bijdragen gemeenten in kosten Regiotaxi		-150	-200	-250	-300
	Hogere bijdragen derden Eemhoflijn		-290	-290	-290	-290
	Hogere reizigersopbrengsten OV		-4.371	-4.371	-4.371	-4.371
2.2 Mobiliteit	Inhuur van bedieningspersoneel bruggen en sluisen	425				
	Lagere kapitaallasten wegen	-15				
	Hogere lasten voorverkenningen mobiliteit	110				
	Bijdrage aanleg busbanen AROV	2.122	3.029	3.029	3.029	3.029
	Mutatie BDU-bijdragen aan gemeenten		5	-492	-329	-339
	Hogere bijdrage busbanen Almere		100	100	235	103
	Hogere BDU-bijdragen aan provinciale projecten		453	2.955	3.717	1.426
	Gewijzigde rentebijdrage BDU-saldo	-10	-52	-77	-77	-142
	Gewijzigde fasering project Repelweg	-170	170			
	Hogere inzet BDU middelen mobiliteit		-3.588	-5.593	-6.652	-4.219
	Adm.herschikking budget 'afstandbediening objecten	3.536				
	Mutatie BDU door gewijzigde fasering project Repelweg	85	-85			
	Niet geraamde lasten p-MIRT 2017, Larserweg, SBA			1.115	2.115	2.348
5.7 p-MJP	Mutatie lasten verkeersmanager, comm. en educatie		11	-55	-88	-90
	Mutatie BDU verkeersmanager, educatie en comm.		-11	55	88	90
	Hogere lasten nvo Hoge Vaart	374				
	Hogere lasten nvo Lage Vaart	190				
6.5 Reserves	Lagere lasten nvo Lemstervaart	-1.078				
	Lagere EU-bijdrage nvo Lemstervaart	539				
	Adm.herschikking budget 'afstandbediening objecten	-3.536				
	Hogere EU-bijdrage nvo Hoge Vaart	-205				
	Hogere storting reserve p-MJP vanwege nvo's	260				
	Hogere onttrekking reserve p-MJP	-79				
	Hogere onttrekking reserve Infracfonds i.v.m. nettering BDU					-197
	Mutatie reserve Infracfonds i.v.m. fasering project Repelweg	85	-85			
8.3 Ambtelijk	Inzet reserve ZZL voor p-MIRT project Larserweg			-500		
	Inzet strategische reserve voor p-MIRT project SBA			-1.115	-1.615	-1.827
	Onttrekking Infracfonds i.v.m. voorverkenningen mobiliteit	-110				
	Onttrekking reserve Infracfonds (jaarschijf 2017 p-MIRT)					-521
	Vrijval salarissen personeel bediening bruggen en sluisen	-425				
Totaal		-25	-52	-77	-77	-339

bedragen x € 1.000 (-/- = voordelig effect op de ruimte)

5 Economie

Binnen dit programma vallen de volgende programmaonderdelen:

1. Werkgelegenheid;
2. Ontwikkeling en innovatie.

5.1 Beschrijving externe en/of interne ontwikkelingen

Economische Agenda

Ook de komende jaren vormen economische ontwikkeling en innovatie leidende thema's. Maar waar voorheen het instrumentarium grotendeels bestond uit subsidieregelingen, zullen overheden (EU, Rijk en decentrale overheden) steeds vaker ook andere financiële instrumenten inzetten. In het huidige economische klimaat zijn banken minder bereid om leningen beschikbaar te stellen. Dit kapitaalmarkt falen speelt vooral bij innovatieve startende en jonge bedrijven, maar ook bij bestaande innovatieve MKB-ers. Met name voor projecten in de fase van omzetting van kennis in nieuwe producten, waar het gaat om het ontwikkelen van prototypes en klinische testen, speelt dit kapitaalmarkt falen een grote rol. Het beschikbaar stellen van innovatiekrediet is een betere oplossing voor dit probleem dan het verstrekken van subsidies.

De Economische Agenda Flevoland richt zich onder meer op het uitbouwen van de Flevolandse kenniseconomie en het stimuleren van kennisvalorisatie via een MKB-luik en op het versterken van vrijetijdseconomie. De mogelijkheden om innovatieve ondernemers te ondersteunen door een fonds te vormen en kredieten beschikbaar te stellen, worden verkend.

Formatie Programmamanager Economie & Voorzieningen

In de IAK-samenwerking tussen Rijk, Almere en Flevoland is afgesproken dat de provincie Flevoland de uitwerking van het excellent gastheerschap op zich neemt. Nu de in het IAK afgesproken aanpassing van het Provinciefonds niet de financiële ruimte biedt om deze bijdrage in financieel opzicht substantieel gestalte te geven, kan de formatie voor de programmamanager Economie & Voorzieningen vervallen. Het vervallen van de formatie gaat ten koste van de ontwikkelde relatie op economisch terrein met de Metropoolregio Amsterdam.

Kansen en opzet/structuur nieuwe programma 2014-2020 (EFRO)

Het Meerjaren Financieel Kader is begin februari 2013 door de Europese Raad vastgesteld. Naar verwachting zal deze meerjarenbegroting in juni 2013 behandeld worden in het Europees Parlement. Het is ten tijde van het opstellen van deze perspectiefnota (maart 2013) nog niet bekend of de begroting wordt goedgekeurd.

Uit de besluitvorming in de Europese Raad is duidelijk geworden dat voor de rijke lidstaten (waaronder Nederland) minder EFRO voor regionale programma's beschikbaar zal zijn. Het budget voor interregionale samenwerking (Interreg) is ongeveer gelijk aan het huidige budget. Hoe de verdeling over de lidstaten zal uitpakken voor Nederland is nog niet te berekenen. In de loop van 2013 zal dat naar verwachting duidelijk worden.

Met onze partners in P4/G4-verband bereiden wij het Operationeel Programma Kansen voor West II voor. Naar verwachting zal dit in het najaar via het Ministerie van EZ aan de Europese Commissie worden aangeboden. Dit alles uiteraard onder de voorwaarde dat de Europese Commissie de financiële randvoorwaarden heeft vastgesteld. Wij houden u op de hoogte van de ontwikkelingen dienaangaande.

In de meerjarenraming is rekening gehouden met de provinciale cofinanciering voor de nieuwe programmaperiode van € 0,9 mln. per jaar. Op dit moment is er nog geen aanleiding dit aan te passen. Wij wachten de ontwikkelingen af.

De provincie Flevoland verricht in opdracht van de Management Autoriteit Kansen voor West (gemeente Rotterdam) werkzaamheden als Programmabureau West Regio (beheer- en controltaken, advies en ondersteuning stuurgroep). Wanneer besloten wordt tot centrale uitvoering van het nieuwe EFRO-programma verliest de Management Autoriteit (en dus ook de provincie Flevoland)

deze taken. Dat zou tot gevolg hebben dat de provincie Flevoland voor de nieuwe programmaperiode vanaf 2015 of 2016 jaarlijks een bedrag van ca. € 350.000 misloopt aan extra vergoeding (bovenop de salariskosten van de bij deze taken betrokken medewerkers) voor deze werkzaamheden. Voor dit risico is vanaf 2015 voor genoemd bedrag een stelpost opgenomen³.

5.2 Rapportage over afwijkingen lopend begrotingsjaar

Binnen het programma Economie rapporteren wij afwijkingen bij de programmaonderdelen:

1. Werkgelegenheid;
2. Ontwikkeling en innovatie.

3.1 Werkgelegenheid:

Werkgelegenheidsgraad

Doelbereik

De doelen van de werkgelegenheidsgraad liggen op schema, maar zijn kwetsbaar als gevolg van de economische crisis.

Activiteiten

De activiteiten liggen op schema, maar het aantal kansrijke projectideeën dat vanuit de markt wordt aangedragen is beperkt vanwege de economische crisis. Bedrijven hebben moeite om bij banken financiering te regelen.

De evaluatie OMFL is eind maart 2013 afgerond. Uw Staten zijn in april van dit jaar over de uitkomsten van de evaluatie separaat geïnformeerd.

Operationeel Programma Landsdeel West

Middelen

Uit herberekening van het budget voor de TMI-regeling 2008-2013 blijkt dat in de begroting 2013 het budget met € 87.000 kan worden verruimd, doordat extra budget van € 24.000 aan Rijkscofinanciering en € 63.000 aan EFRO-bijdrage kan worden ingezet voor de toegekende TMI-projecten op basis van een actuele inschatting van de projectvoortgang. Voorts zijn wij voornemens om binnen de bestaande middelen voor het Europese programma extra middelen vrij te spelen om de TMI regeling opnieuw open te stellen.

3.2 Ontwikkeling en innovatie

Economische agenda

Doelbereik

Op 6 februari 2013 is de Economische Agenda vastgesteld door uw Staten en is gestart met de uitvoering.

Activiteiten

De activiteiten liggen op schema, maar het aantal kansrijke projectideeën dat vanuit de markt wordt aangedragen is ook hier beperkt vanwege de economische crisis

Middelen

Eind 2012 is een bedrag van € 300.000 ontvangen van de Gemeente Amsterdam. Het betreft een uitvloeisel van eerdere afspraken over de verdeling van de decentralisatie uitkering Pieken in de Delta tussen oud-gedeputeerde Greiner en wethouder Gehrels van Amsterdam.

³ Inmiddels heeft op 21 maart 2013 bestuurlijk overleg plaats gevonden met de staatssecretaris EZ. Daarbij is overeenstemming bereikt dat de uitvoering en beheer van de toekomstige EFRO programma's decentraal blijven. Voor Flevoland betekent dit voortzetting van de huidige rol in Regio West. Dit is nog niet financieel verwerkt in deze Perspectiefnota, maar zal bij het opstellen van de ontwerp programmabegroting 2014 plaatsvinden.

De middelen worden in de begroting 2013 bijgeraamd op het Product 3.2.1 Economische Clusters en zullen worden ingezet voor de uitvoering van de economische agenda, onderdeel uitbouwen Flevolandse kenniseconomie.

Voorraadbeheer en afstemming werklocaties

Doelbereik

De herstructurering van bedrijventerreinen stagneert vanwege de beperkte financiële middelen bij de gemeenten. Wel zijn het Convenant Voorraadbeheer en Afstemming Werklocaties in Flevoland en de Uitvoeringsstrategie Plabeka ondertekend en is gestart met de uitvoering.

Activiteiten

Daar de activiteiten niet op schema liggen is er reden om in april 2013 de criteria van de beleidsregel Herstructureringsprojecten Flevoland aan te passen opdat gemeenten meer projecten indienen.

5.3 Lasten en baten

Binnen de lasten en baten van bovengenoemde programmaonderdelen rapporteren wij de onderstaande begrotingswijziging voor de Programmabegroting 2013 Deze wijziging is hierboven toegelicht.

Programma Economie		Lopend jaar	Toekomstige jaren			
Programmaonderdeel	Omschrijving	2013	2014	2015	2016	2017
3.1	Werkgelegenheid					
	Hogere baten TMI regeling	-87				
	Hogere lasten TMI regeling	87				
3.2	Ontwikkeling en innovatie					
	Hogere lasten versterking economische clusters	300				
	Hogere bijdrage derden voor economische clusters	-300				
6.4	Onvoorzien en stelposten					
	Lagere dekking overheadkosten EU-programma's			350	350	350
8.2	Management					
	Lagere salariskosten door formatieverlaging		-104	-104	-104	-104
Totaal		0	-104	246	246	246

bedragen x € 1.000 (-/- = voordelig effect op de ruimte)

6 Samenleving

Binnen dit programma rapporteren wij afwijkingen bij de programmaonderdelen:

1. Samenleving en Voorzieningen;
2. Jeugdzorg;
3. Cultureel erfgoed en Culturele infrastructuur.

6.1 Beschrijving externe en/of interne ontwikkelingen

Jeugdzorg

Naar huidige verwachting zal de Wet op de Jeugdzorg op 1 januari 2015 worden opgevolgd door een nieuwe Jeugdwet. Daarmee zal de provinciale verantwoordelijkheid voor de jeugdzorg op die datum eindigen. Conform de op 14 november 2012 aangenomen Statenmotie zal de provincie na overdracht ook in 2015 nog beschikbare autonome middelen beschikbaar stellen voor vernieuwende jeugdzorg, op basis van een vraag van de gemeenten. Naar verwachting zal in de komende jaren, maar uiterlijk in 2016 een besparing op de directe apparaatskosten optreden. Daarnaast zullen vanaf 2016 de programmakosten (bijdragen aan jeugdzorginstellingen) komen te vervallen. In totaal gaat het om een aframing van bijna € 1,7 mln.

Deze taakoverheveling gaat gepaard met een uitname uit het Provinciefonds vanaf 2016. Hiervoor wordt een stelpost opgenomen vanaf 2016 van € 2,5 mln. Dit is reeds toegelicht in onderdeel 2.1. Per saldo wordt rekening gehouden met een nadelig effect van circa € 0,8 mln.

In de jaren 2014 en 2015 is het provinciale beleid gericht op het faciliteren van een voor cliënten naadloze overgang naar de gemeenten en op het opvangen van de (groeiende) vraag naar jeugdzorg. Ook zullen onze inspanningen gericht zijn op het verminderen van het risico op frictiekosten, die samenhangen met de beëindiging van langjarige subsidierelaties met jeugdzorginstellingen en het behoud van een minimum niveau aan residentiële voorzieningen voor jeugdigen in Flevoland. Daarbij gaan we er op dit moment vanuit dat de zes Flevolandse gemeenten afspraken maken over de financiering van de specialistische jeugdzorgvoorzieningen

Het uitvoeringsprogramma beoogt een naadloze overgang van de provinciale jeugdzorg naar de gemeenten. Het beleid sluit hier op aan.

Het risico bestaat dat frictiekosten ten laste van de provincie komen. E.e.a. is afhankelijk van overgangswetgeving en afspraken tussen Rijk, IPO en VNG. Indien gemeenten geen of onvoldoende zekerheid geven aan de huidige aanbieders jeugdzorg lopen deze instellingen een reële kans op faillissement. Met name Vitree en Triade hebben behalve met provinciaal gefinancierde jeugdzorg ook te maken met omvangrijke bezuinigingen in de AWBZ als gevolg van de decentralisatie van delen van de AWBZ naar de WMO (efficiency maatregelen 25%). Omzetzaling leidt tot banenverlies en de onzekerheid mbt langjarige financiering van vastgoed (residentiële voorzieningen) is een knelpunt. In april 2013 worden landelijk afspraken gemaakt tussen Rijk, VNG en IPO over het verminderen van met de transitie jeugdzorg samenhangende financiële en maatschappelijke risico's.

Regionale Omroep

De Tweede Kamer heeft in december 2012 bij de bespreking van de Mediabegroting 2013 het kabinetsvoornemen omarmd om de regionale omroepen opnieuw onderdeel te laten uitmaken van het landelijk omroepbestel.

Het kabinet is van plan voor de zomer 2013 een verkenning uit te voeren naar de financieringsgrondslag en de sturing op omvang en pluriformiteit van het omroepstelsel. Tevens wil de staatssecretaris met het IPO en het ministerie van BZK in gesprek over de uitwerking van de recentralisatie van de regionale omroepen en de overheveling per 2014 van het budget van € 142 mln. uit het provinciefonds naar het Rijk.

In IPO verband hebben wij gemeld ons niet tegen deze recentralisatie te verzetten mede ook door steun hiervoor bij de meerderheid in de Tweede Kamer. Belangrijk voor Flevoland is waarborging

van de regionale identiteit bij deze recentralisatie en duidelijkheid over de hoogte van de onttrekking uit het Provinciefonds.

Indien recentralisatie van de regionale omroep per 2014 doorgang zal vinden, komt de begrotingspost regionale omroepen te vervallen en zal er een korting op het Provinciefonds worden doorgevoerd. Op dit moment is nog niet duidelijk hoe deze korting over de provincies verdeeld zal worden. Het risico bestaat dat Flevoland voor een ander bedrag wordt gekort dan hetgeen thans aan de regionale omroep wordt besteed en dat er dus per saldo een voor- of nadeel voor de provinciale begroting optreedt. Wij hopen ten tijde van de algemene beschouwingen in juni over nadere informatie te beschikken.

Het kabinetsvoornemen tot recentralisatie heeft gevolgen voor de provinciale koers vastgelegd in het Coalitieakkoord 2011-2014, namelijk het korten op de uitgaven met aan de regionale omroep met 20% vanaf 2015. Deze voorgenomen ombuiging is hoogstwaarschijnlijk niet realiseerbaar. Het risico dat deze ombuiging niet realiseerbaar zou kunnen zijn hebben wij afgedekt door het om te buigen bedrag van € 1,5 mln. vanaf 2015 toe te voegen aan de reserve strategische - en ontwikkelingsprojecten.

6.2 Rapportage over afwijkingen lopend begrotingsjaar

Binnen het programma Samenleving rapporteren wij afwijkingen bij de programmaonderdelen:

1. Jeugdzorg;
2. Cultureel erfgoed en Culturele infrastructuur.

4.2 Jeugdzorg

Middelen

De in 2012 ontvangen rijksmiddelen voor de overheidsbijdrage in de arbeidskostenontwikkeling 2012 en indexering pleegzorg 2012 moeten nog aan de begroting 2013 worden toegevoegd om deze bedragen uit te kunnen keren aan de jeugdzorg instellingen. Op korte termijn zal een GS gemandateerde begrotingswijziging worden voorgelegd om bovenstaande te kunnen realiseren.

IPO budget

In het kader van verbetering van de transparantie wordt er voor gekozen om het IPO budget te decentraliseren voor wat betreft de kosten die direct toerekenbaar zijn aan specifieke begrotingsonderdelen. Dit heeft een budgetneutrale begrotingswijziging tot gevolg. Het effect hiervan treft u op diverse plaatsen in deze Perspectiefnota aan.

4.3 Cultureel erfgoed en culturele infrastructuur:

Er is sprake van toevoeging van een nieuwe wettelijke taak, te weten de benoeming van een provincie-archivaris en beheer van het provinciaal archief.

Activiteiten

Wat betreft de decentralisatie van de nieuwe wettelijke taak benoeming provinciearchivaris en beheer provinciaal archief per 2013 heeft de provincie tevens de korting door het Rijk moeten opvangen. Middels een Dienstverleningsopdracht (DVO) zullen wij het Nieuw Land Erfgoedcentrum (NLE) opdragen om uitvoering te geven aan deze wettelijke taak.

Middelen

De kosten van de nieuwe wettelijke taak (€ 49.570) zal budgettair opgevangen worden binnen de huidige bijdrage aan NLE. Deze middelen zullen vanaf 2013 gelabeld worden opgenomen in onze programmabegroting.

6.3 Lasten en baten

Binnen de lasten en baten van bovengenoemde programmaonderdelen rapporteren wij de onderstaande begrotingswijziging voor de Programmabegroting 2013. Deze wijziging is hierboven toegelicht.

Programma Samenleving		Lopend jaar	Toekomstige jaren			
Programmaonderdeel	Omschrijving	2013	2014	2015	2016	2017
1.1 Personeel	Mutatie salarislasten door taakoverheveling JZ				-437	-437
4.2 Jeugdzorg	Herschikking IPO budget	19	19	19	19	19
	Vervallen nog te verdelen middelen jeugdzorg				-624	-624
6.4 Onvoorzien en stelposten	Vervallen stelpost transitie jeugdzorg				-624	-624
	Stelpost korting Provinciefonds i.v.m. overdracht JZ				2.500	2.500
Totaal		19	19	19	835	835

bedragen x € 1.000 (-/- = voordelig effect op de ruimte)

7 Investeringsagenda

Binnen dit programma vallen de volgende programmaonderdelen:

1. Oostvaarderswold;
2. Zuidelijk Flevoland;
3. Noordelijk Flevoland;
4. Markermeer/IJmeer;
5. Luchthaven Lelystad/OMALA;
6. Duurzame energie;
7. p-MJP;
8. Multimodale overslaghaven Lelystad-Flevokust

7.1 Beschrijving externe en/of interne ontwikkelingen

Actualisatie Investeringsagenda

Jaarlijks wordt een Investeringsagenda opgesteld, waarin de nieuwe inzichten zijn opgenomen ten aanzien van de majeure investeringen die de provincie in de komende 10 jaar voornemens is te doen. De Investeringsagenda 2013-2022 zal medio 2013 worden opgesteld en dit najaar aan u ter beschikking worden gesteld als bijlage bij de programmabegroting 2014.

Procesgelden speerpunten omgevingsplan

De provincie onderscheidt een aantal speerpunten binnen het Omgevingsplan, zoals Noordelijk Flevoland, Luchthaven Lelystad en Markermeer-IJmeer. Hiervoor worden jaarlijks proceskosten gemaakt. Omdat de speerpunten inmiddels in een andere fase zijn gekomen dan ten tijde van de vaststelling van het Omgevingsplan, zijn hiervoor de komende jaren minder middelen nodig. Om die reden kan de jaarlijkse reservering van € 1,8 mln. met ingang van 2014 worden verlaagd met € 0,5 mln.

Nieuwe Natuur / afwikkeling van het OostvaardersWold

Er wordt een programma Nieuwe Natuur ontwikkeld op basis waarvan de komende jaren zal worden gewerkt. De natuurcompensatie zal worden uitgewerkt en uitgevoerd. Er zullen activiteiten uit het College-uitvoeringsprogramma wijzigen op basis van stappenplan en uitwerking Plan van Aanpak Nieuwe Natuur.

Destijds is besloten dat voor de ontwikkeling van Oostvaarderswold maximaal € 33,9 mln. als provinciale bijdrage beschikbaar zou zijn. In de Investeringsagenda 2012-2021 is het daarvan nog resterende bedrag verwerkt en de dekking van dit bedrag. Inmiddels is duidelijk dat een deel van de dekking via ILG van de ontwikkelingsopgave in het kader van het natuurakkoord komt te vervallen maar via de opbrengst van de ruilgronden zal moeten worden opgevangen.

De risico's zijn via beheersmaatregelen naar verwachting af te dekken, mits er tot afspraken met andere partijen wordt gekomen. In het Plan van Aanpak zal een grondverkoopstrategie worden voorgesteld.

Almere 2.0

De ontwerp Rijksstructuurvisie Amsterdam-Almere-Markermeer is vanaf begin mei gedurende zes weken ter visie gelegd. Na de zienswijzeperiode wordt de visie ter vaststelling naar de Tweede Kamer gestuurd. Uw Staten worden bij de zienswijze van Flevoland betrokken. Parallel aan dit traject wordt een bestuursovereenkomst voorbereid, waarin de regionale partners de ambities uit de visie onderschrijven en een aantal concrete vervolgsafspraken wordt gemaakt. Deze overeenkomst wordt na het definitief worden van de Rijksstructuurvisie aan Uw Staten voorgelegd, voordat zij kan worden ondertekend.

IFA2

Er wordt gewerkt aan de ontwikkeling van projecten inclusief projecten binnen het cluster Floriade. De uitvoering van de tweede tranche IFA loopt conform gemaakte afspraken.

ZuiderZeelijngelden Noordelijk Flevoland

Het doel is investeren in projecten die de sociaal-economische structuur versterken en de leefbaarheid vergroten. Het beleid is er op gericht de sociaal economische positie van Noordelijk Flevoland in balans te brengen met de rest van Flevoland. De doorlooptijd van het programma is tot en met 2020. De midtermreview vindt plaats in 2016.

Markermeer/IJmeer

Nu het er naar uitziet dat het TBES wordt opgenomen in rijksbeleid en gefaseerd wordt gerealiseerd, is het van belang om afspraken te maken over ontwikkelruimte. Als provincie zijn we verantwoordelijk voor een goede ruimtelijke ordening en voorvergunningverlening in het kader van de Natuurbeschermingswet. Het ligt daarom voor de hand om (mede) trekker te zijn van de ontwikkeling van een 'boekhoudsysteem' voor natuurwaarden en ruimtelijke ontwikkeling. Het ontwikkelen van een 'boekhoudsysteem' is een uitwerking van de juridische strategie (UP 6.4.4). In de Investeringsagenda 2012-2021 is genoemd dat een toekomstige bijdrage van € 3,5 mln. voor een volgende fase onder voorwaarden mogelijk is. Een bijdrage aan een volgende fase van het TBES (UP 6.4.3) wordt interessanter voor de provincie, wanneer hier ontwikkelruimte tegenover staat. Er is daarbij sprake van een tweetal risico's:

1. Onvoldoende acceptatie van het 'boekhoudsysteem' door verschillende organisaties, waardoor de relatie tussen natuurinvestering en ontwikkelruimte onduidelijk blijft. Communicatie en participatie zijn de pijlers van de risicobeheersing.
2. Natura 2000 doelstellingen worden ondanks natuurinvesteringen niet gehaald, waardoor er voorlopig geen ontwikkelruimte beschikbaar komt.

Luchthaven Lelystad/OMALA

Nu het kabinet positief heeft gereageerd op het Aldersadvies is er ook een vervolgopdracht gekomen. Er is een werkprogramma voor de Alderstafel opgesteld, wat gericht is op uitwerking van het Aldersadvies en vaststelling van het Luchthavenbesluit (inclusief routebesluit) uiterlijk 1 november 2014.

Duurzame Energie- en ontwikkelingsmaatschappij Flevoland

De ambitie voor 2015 om voor 80% onafhankelijk te zijn van fossiele brandstoffen (exclusief vervoer) blijft overeind. Wij gaan ervan uit dat de vertraging in de oprichting van DE-on geen invloed zal hebben in onze ambitie om binnen Nederland de koploperspositie te behouden voor de verduurzaming van de energiehuishouding (exclusief vervoer). Dankzij windenergie zullen wij deze koploperspositie kunnen behouden.

De ambitie voor 2015 om voor 80% onafhankelijk te zijn van fossiele brandstoffen (exclusief vervoer) blijft overeind, dankzij de opbrengsten uit windenergie. De doelstelling om in 2020 100% onafhankelijk te zijn moet worden heroverwogen in het licht van de heroriëntatie .

In het kader van 'nieuw perspectief' hebben wij besloten de formatie van programmamanager DE-on te schrappen. Deze programmamanager is nodig in de opbouwfase van DE-on, maar vanaf 2017 kan worden volstaan met een projectleider; binnen de formatie is daarvoor ruimte aanwezig.

Er bestaat het risico dat Green Deal-middelen niet volgens het voorgenomen schema door het Rijk ter beschikking worden gesteld voor de uitvoering van projecten.

Mogelijk is in 2014 minder budget beschikbaar voor de uitvoering van projecten door een tegenvallende bijdrage van het Rijk.

p-MJP: POP3

Wij stellen een uitvoeringsprogramma 2014-2020 op waarin de beschikbare Europese POP-middelen en provinciale cofinanciering worden ingezet ten behoeve van de vitaliteit van het landelijk gebied. Door vertraging bij de besluitvorming rond het gemeenschappelijk landbouwbeleid in Brussel wordt overwogen het POP3 een jaar later van start te laten gaan. Mogelijk betekent dit dat het POP2 een jaar langer doorloopt (tot einde 2014). Dit kan betekenen dat één jaarschijf van de POP3 budgetten in 2014 in het kader van een verlenging van het POP2 wordt besteed. Het POP3 loopt dan van 2015-2020.

Als er pas laat in 2013 duidelijkheid komt over het verlengen van het POP2 is er weinig tijd om de middelen te programmeren en te besteden.

De verwachting is dat het nieuwe programma een kleinere omvang zal kennen. Om die reden gaan wij er van uit dat een verlaging van de daarvoor noodzakelijke cofinanciering mogelijk zal zijn van circa € 0,6 mln. per jaar. Omdat nog niet concreet is aan te geven op welke onderdelen binnen de huidige begroting deze verlaging zal neerslaan, wordt in deze Perspectiefnota hiervoor een stelpost gehanteerd.

7.2 Rapportage over afwijkingen lopend begrotingsjaar

Binnen het programma Investeringsagenda rapporteren wij afwijkingen bij de programmaonderdelen:

1. Oostvaarderswold;
2. Markermeer en IJmeer;
3. Luchthaven Lelystad/Omala;
4. Duurzame energie;
5. Multimodale Overslaghaven Flevokust.

5.1 Oostvaarderswold

Project Horsterwold Kotterbos

Doelbereik

In opdracht van uw staten (motienummer 19 d.d. 30 mei 2012) is onder leiding van Prof. mr. R. Bekker een open planproces uitgevoerd ten behoeve van duidelijkheid over het vervolg van het gebiedsproject OostvaardersWold. Op 6 februari jl. heeft de heer Bekker zijn eindrapport aangeboden aan ons met daarbij zijn persoonlijk advies. Uit het open planproces is hem geen 'natuurlijke overtuiging' gebleken voor een verbindingzone. Hij kan zich derhalve voorstellen dat de provincie andere prioriteiten stelt. Hij adviseert in dat geval te komen tot een programmatische aanpak van nieuwe natuur in Flevoland. Gelet op de complexiteit, de benodigde afstemming met het Rijk en de mede-grondbezitters, maar ook gelet op de benodigde bestuurlijke rust en zorgvuldigheid, adviseert hij om in eerste instantie een moratorium in te stellen van maximaal 5 jaren. Wij hebben positief geadviseerd over dit advies, met dien verstande dat wij opmerken dat vanwege duidelijkheid richting het gebied, de verbindende functie los te laten. Op 27 februari jl. is het eindrapport/persoonlijk advies van de heer Bekker met het advies van ons in een opinieronde besproken. Op basis hiervan zal uiterlijk 1 juli 2013 een uitgewerkt Statenvoorstel zijn voorbereid.

Activiteiten

Op basis van de richting met betrekking tot Nieuwe Natuur wordt een uitgewerkt statenvoorstel voorbereid dat uiterlijk 1 juli a.s. gereed moet zijn. Activiteiten die daarvan onderdeel vormen zijn een aanpak en stappenplan voor een adaptief Planproces Nieuwe Natuur, een aanpak voor de natuurcompensatie en een grondverkoopstrategie.

Middelen

Beperken van verliezen

Van de uitwerking zal ook onderdeel zijn het beperken van het verlies van de provincie en de wijze waarop dit kan worden opgevangen via een grondverkoopstrategie.

Langere duur verpachtingen

Op dit moment is niet bekend waar exact en wanneer de natuurcompensaties plaats zullen vinden. Mede gelet op het ingestelde moratorium zullen de tijdelijke verpachtingen langer duren dan begroot, waarmee ook meer kosten voor zakelijke lasten, verzekeringen en onderhoud in 2013 worden gemaakt. Wij schatten de hogere baten en hogere lasten voorzichtigthelhalve op een gelijk bedrag van € 50.000.

Horsterwold / Kotterbos: Aanleg meer waterpartijen en opbrengst zand (investeringsproject)

Bij de realisatie van het project kwaliteitsverbetering Horsterwold Kotterbos kunnen de natuurwaarden en de mogelijkheden voor natuurbeleving in het gebied verder worden vergroot door meer waterpartijen aan te

leggen. Hiervoor is de verleende subsidie ontoereikend. Door aansluiting te zoeken met andere provinciale projecten is een werk-met-werkconstructie gevonden. De vrijkomende grond wordt tegen een financiële vergoeding beschikbaar gesteld aan de verdubbeling van de Gooiseweg waarmee een win-win situatie ontstaat. Met deze vergoeding kan het extra te graven water worden bekostigd. In totaal gaat het naar de huidige inzichten om een vergoeding van € 725.000, waar de kosten van ontgraven en transport ad € 400.000 op in mindering komen. Dit heeft een bijstelling van kredieten tot gevolg.

Risico-ontwikkelingen

In de jaarrekening 2012 is in de paragraaf weerstandsvermogen een risico voor de afwikkeling van het OostvaardersWold gemeld. Inmiddels is op basis van het rapport van de heer Bekker en de voorgestane richting de mogelijkheid om dit bedrag via meerdere (beheers) maatregelen te dekken. In het Plan van Aanpak Nieuwe Natuur zal een grondverkoopstrategie worden voorgesteld.

5.4 Markermeer en IJmeer

Risico-ontwikkelingen

In de concept Rijkstructuurvisie Amsterdam-Almere-Markermeer staat het TBES als gewenst toekomstperspectief, waarvan de realisatie op korte termijn gefaseerd wordt gestart. De kans dat het risico optreedt is daarmee kleiner geworden.

5.5 Luchthaven Lelystad/OMALA

Risico-ontwikkelingen

In het Aldersadvies is opgenomen dat er een luchthavenbesluit moet komen uiterlijk 1 november 2014. Dit is overgenomen in de kabinetsreactie. Voor de provincie is het goed dat er een deadline is. Dat betekent dat er een reden is om bij de verschillende partijen aan te dringen op voortgang en te wijzen op stagnaties.

5.6 Duurzame Energie- en ontwikkelingsmaatschappij Flevoland

Doelbereik

Wij hebben in samenwerking met de partners de besluitvorming over de oprichting van DE-on voorbereid. Een groot deel van de partners heeft besloten niet deel te willen nemen aan DE-on in de huidige constructie. Belangrijkste obstakel daarbij is de verplichte financiële inbreng voor deelname. Dit maakte eind 2012 een herbezinning noodzakelijk op de oprichting van DE-on. Wij hebben u hierover op 16 januari jl. geïnformeerd. De heroriëntatie zal in 2013 worden uitgevoerd.

Activiteiten

Gezien de herbezinning op de oprichting van DE-on besteden wij de eerste helft van 2013 aan het uitvoeren van de herbezinning. In de tweede helft van 2013 kunnen wij de besluitvorming laten plaatsvinden. Dan richten we ook de nieuwe organisatiestructuur van DE-on op en gaan verder met de ontwikkeling van projecten.

5.8 Multimodale Overslaghaven Flevokust (MMOH Flevokust)

Medio 2012 is het project Multimodale overslaghaven Lelystad Flevokust gestart. Hierdoor was dit project nog niet bekend ten tijde van het opstellen van de Programmabegroting 2013 .

Doelbereik

Het project 'Multi modale overslag Lelystad - Flevokust' (MMOH Flevokust) heeft tot doel het realiseren van een buitendijks multimodaal (nat)bedrijventerrein met insteekhaven en containerterminal aan de noordzijde van Lelystad. Hiertoe dient de huidige primaire waterkering te worden verlegd, het huidige maaiveld van het (toekomstige) buitendijkse terrein te worden opgehoogd en een insteekhaven te worden gerealiseerd. Planning is de insteekhaven met containerterminal eind 2014 operationeel te hebben. Vanwege complexiteit in project (vergunningverlening, financiering, onderlinge afhankelijkheden) en daaruit volgende nieuwe inzichten, c.q. ontwikkelstrategie zou het kunnen dat de haven niet voor 2015 operationeel is. De beoogde (basis)variant voorziet in de ontwikkeling van een bedrijventerrein van 115 ha. Daarnaast is er een terugvaloptie die uitgaat van een geringere oppervlakte. (43 ha).

Activiteiten

In 2012 is gewerkt aan opstellen van haalbaarheidsstudie, businesscase en voorbereidende werkzaamheden voor oprichting van CV/BV door gemeente Lelystad en Havenbedrijf Amsterdam en financiële besluitvorming over de inbreng door de provincie Flevoland aan de ontwikkeling van Flevokust. Wij hebben hierover in

december 2012 positief besloten. Planning was besluitvorming door uw Staten in het 1ste kwartaal van 2013 te doen plaatsvinden. Vanwege nieuwe inzichten en ontwikkelstrategie zal dit het 2de/3de kwartaal 2013 gebeuren.

Hiermee kan - bij positieve besluitvorming - vanaf het 2de/3de kwartaal wordt gestart met de fysieke start van de aanleg van het zandlichaam, welke later de functie van primaire waterkering dient te krijgen. In 2014 staat vervolgens primaire waterkering, ophoging van (buitendijks) terrein, aanleg containerterminal en graven insteekhavens op de planning. Al met al lopen activiteiten maximaal half jaar tot een jaar uit ten opzichte van de originele planning.

Middelen

In 2012 is middels de 15e begrotingswijziging voor MMOH Flevokust in 2013 een bedrag aan procesgeld van € 60.000 en voor 2014 € 50.000 opgenomen. De huidige inzichten geven geen aanleiding om hierop aanpassingen te maken. Gemeente Lelystad heeft bij ons een verzoek ingediend om te participeren in deze ontwikkeling. Besluitvorming over vorm en inhoud hiervan vindt naar verwachting plaats in uw Staten in het 2de/3de kwartaal 2013.

Risico-ontwikkelingen

De ontwikkeling van Flevokust is financieel en vergunning- en proceduretechnisch complex. Indien de basisvariant van de ontwikkelstrategie niet blijkt te kunnen, komt de terugvaloptie in beeld. Deze is financieel echter lastig rond te krijgen.

7.3 Lasten en baten

Binnen de lasten en baten van bovengenoemde programmaonderdelen rapporteren wij de onderstaande begrotingswijziging voor de Programmabegroting 2013. Deze wijziging is hierboven toegelicht.

Programma Investeringsagenda		Lopend jaar	Toekomstige jaren			
Programmaonderdeel	Omschrijving	2013	2014	2015	2016	2017
5.1	Oostvaarderswold	50				
	Exploitatielasten verpachte gronden OVW					
	Hogere pachtinkomsten gronden OVW	-50				
6.4	Onvoorzien en stelposten		-619	-619	-619	-619
	Lagere cofinanciering p-MJP					
6.5	Reserves		-500	-500	-500	-500
	Lagere storting reserve OPF vanwege taakversobering					
8.3	Ambtelijk					-92
	Lagere salariskosten door formatieverlaging					
Totaal		0	-1.119	-1.119	-1.119	-1.211

bedragen x € 1.000 (-/- = voordelig effect op de ruimte)

8 Bestuur

Binnen dit programma vallen de volgende programmaonderdelen:

1. Samenwerking en Bestuurlijke positionering;
2. Openbare orde en veiligheid;
3. Algemene dekkingsmiddelen;
4. Onvoorzien en stelposten;
5. Reserves.

8.2 Beschrijving externe en/of interne ontwikkelingen

Package deal majeure financiële dossiers

In januari 2013 is tussen het Rijk enerzijds en IPO, VNG en UvW anderzijds een akkoord (package deal) gesloten over de Wet HOF/EMU norm, het schatkistbankieren en het BTW compensatiefonds. Binnen het IPO werd wisselend over het akkoord gedacht, maar een meerderheid van de provincies kon het bereikte akkoord ondersteunen. Uw Staten zijn via een mededeling op 22 januari 2013 geïnformeerd over de inhoud van de package deal.

Het akkoord bevat op hoofdlijnen de volgende afspraken :

1. Wet HOF/EMU-norm: Tot en met 2015 blijft de totale maximale norm voor decentrale overheden gehandhaafd op 0,5% van het BBP, in plaats van een eerder voorgenomen daling naar 0,3 % in 2014/2015. Dit houdt in dat de investeringsmogelijkheden voor de decentrale overheden tot en met 2015 minder worden ingeperkt dan aanvankelijk dreigde. Daarnaast worden gedurende deze kabinetsperiode nog geen financiële sancties toegepast;
2. Het verplicht schatkistbankieren wordt wel ingevoerd, maar er worden enkele versoepelingen aangebracht (onder andere wordt onderling uitlenen tussen overheden onder voorwaarden toegestaan, waarmee mogelijk een beter rendement is te behalen);
3. Het BTW compensatiefonds blijft gehandhaafd, waarbij decentrale overheden een structurele korting op Gemeente- en Provinciefonds accepteren om het fonds op de noodzakelijke omvang te brengen. Daarbij is tevens afgesproken dat over- en onderschrijdingen van het BTW compensatiefonds worden verrekend met Gemeente- en Provinciefonds;
4. Tot slot spant het kabinet zich in om deze kabinetsperiode geen extra generieke bezuinigingen op het provinciefonds en het gemeentefonds door te voeren, afgezien van kortingen vanwege de 'trap op trap af-systematiek (als het Rijk bezuinigt bezuinigen provincies en gemeenten evenredig).

In de loop van 2013 zullen deze hoofdlijnen nader worden uitgewerkt tussen de betrokken partijen.

Flevoland heeft ingestemd met het akkoord. Flevoland heeft als één van de minder vermogende provincies naar huidige inzichten beperkt last van de EMU norm. Daarnaast heeft Flevoland weinig liquiditeiten, waardoor de inkomstenderving door het verplichte schatkistbankieren relatief beperkt is; de gevolgen hiervan zijn reeds in de programmabegroting 2013 opgenomen.

Het akkoord over het BTW compensatiefonds is gunstig, omdat bij afschaffing een fors incidenteel financieel probleem in 2014 zou optreden. Dat wordt nu wordt voorkomen. Het financiële effect van de afspraken rondom het BTW compensatiefonds zijn verwerkt in hoofdstuk 2 van deze Perspectiefnota.

8.3 Rapportage over afwijkingen lopend begrotingsjaar

Binnen het programma Bestuur rapporteren wij afwijkingen bij de programmaonderdelen:

1. Samenwerking en Bestuurlijke positionering;
2. Algemene dekkingsmiddelen;

6.1 Samenwerking en Bestuurlijke positionering;

IPO jaarcongres

Flevoland is gastprovincie van het IPO-Jaarcongres, dat op 9 oktober 2013 in Lelystad wordt gehouden. Er wordt in samenwerking met het IPO gewerkt aan een programma, dat ten doel heeft de congresgangers een "touch of Flevoland"-gevoel mee te geven.

Middelen

De kosten voor het IPO jaarcongres worden geraamd op € 50.000 en waren nog niet opgenomen in de begroting 2013.

IPO budget

In het kader van verbetering van de transparantie wordt er voor gekozen om het IPO budget te decentraliseren voor wat betreft de kosten die direct toerekenbaar zijn aan specifieke begrotingsonderdelen. Dit heeft een budgetneutrale begrotingswijziging tot gevolg. Het effect hiervan treft u op diverse plaatsen in deze Perspectiefnota aan.

Budget Provinciale Staten

Middelen

Het budgettekort voor 2013 op de post Provinciale Staten bedraagt op basis van het statenvoorstel "Ombuigingen budget PS 2013 en volgende jaren" € 80.000. Dit tekort wordt positief beïnvloed nadat, door afroaming van de reserves in de fractiebudgetten, in de loop van dit jaar een nog onbekend bedrag beschikbaar komt. Voor het jaar 2013 wordt de begroting van de Staten nog niet aangepast. Eind 2013 is het effect bekend en kan het saldo worden betrokken in de jaarrekening. Het structurele tekort van € 80.000 is vanaf 2014 meegenomen in deze Perspectiefnota 2013-2017. Hiermee hebben we uitvoering gegeven aan Motie 4 (Programmabegroting 2013) van uw Staten.

Statenconferentie 2013

Doelbereik

Het doel Transparante en effectieve besluitvormingsprocessen van PS ligt op schema, waarbij getracht wordt dit continu te verbeteren door ondermeer om het jaar een Statenconferentie te houden.

Activiteiten

De activiteiten opgenomen in het griffieplan liggen op schema. De statenconferentie is gepland voor april 2013, dan wel juni 2013 (om het jaar te organiseren).

Middelen

Het budget voor de statenconferentie 2013 (€ 32.500) is nog niet opgenomen in de (meer)jarenbegroting.

6.3 Algemene dekkingsmiddelen:

Overige rentebaten (verstekte geldleningen)

Middelen

In het onderdeel algemene dekkingsmiddelen is reeds een actualisatie van de rentebaten over uitgezette provinciale gelden opgenomen.

8.4 Lasten en baten

Binnen de lasten en baten van bovengenoemde programmaonderdelen rapporteren wij de onderstaande begrotingswijziging voor de Programmabegroting 2013. Deze wijziging is hierboven toegelicht.

Programma Bestuur		Lopend jaar	Toekomstige jaren			
Programmaonderdeel	Omschrijving	2013	2014	2015	2016	2017
6.1 Samenw. & Bestuurlijke positionering	Herschikking IPO budget	-56	-55	-55	-55	-55
	Hogere lasten functioneren PS		80	80	80	80
	Hogere lasten IPO jaarcongres	50				
	Hogere lasten Statenconferentie	33		33		33
Totaal		26	25	57	25	57

bedragen x € 1.000 (-/- = voordelig effect op de ruimte)

9 Bedrijfsvoering

Binnen Bedrijfsvoering vallen de volgende onderwerpen:

1. Personeel en organisatie;
2. Facilitaire zaken;
3. Bestuur, advies en communicatie;
4. Financiën;
5. Informatisering en automatisering.

9.1 Beschrijving externe en/of interne ontwikkelingen

Bedrijfsvoering in een nieuw perspectief

In de inleiding werd reeds aangegeven dat Gedeputeerde Staten een pakket van maatregelen hebben benoemd om de thans voorziene tekorten op de meerjarenbegroting t/m 2017 op te vangen zonder in te boeten op onze kracht en betekenis. Dit is gebeurd op basis van een visie op hoe de unieke en zelfstandige provincie Flevoland ook in de toekomst maximaal kan bijdragen aan de ontwikkeling van dit gebied.

Terug naar de oorsprong: De lichte provincie

De kern van de aanpak is ervoor zorgen dat met de beschikbare middelen een maximaal maatschappelijk effect wordt bereikt door het zoeken naar slimme koppelingen tussen ontwikkel- en beheeropgaven, sectorale belangen en gebiedsbelangen, provinciale belangen en belangen van derden (oa Rijk). De kwaliteit van de mensen en de netwerken waarover we beschikken is daarvoor essentieel. De organisatie moet kwalitatief hoogwaardig en compact zijn. Zij hoeft niet alle expertise zelf in huis te hebben, maar zet heel gericht en met behoud van de eigen regie externe deskundigen in. Een sobere en doelmatige organisatie, creatief en constructief, met een focus op die zaken waarin we werkelijk waarde kunnen toevoegen. Een terugkeer naar de 'lichte' provincie van de beginjaren.

Bedrijfsvoering: sober en doelmatig

Een belangrijke schakel in het 'nieuw perspectief' is de andere inrichting van de bedrijfsvoering. Soberder en efficiënter is daarbij het motto. Want hoe efficiënter de organisatie werkt, des te meer dat ten goede komt aan het gebied. Door kritisch te kijken naar het takenpakket in de bedrijfsvoering, kan geld worden bespaard door taken te schrappen of te versoberen. Maar daarmee kan natuurlijk niet worden volstaan; het is meer dan alleen bezuinigen. De toegevoegde waarde van de provincie wordt immers in sterke mate bepaald door de kwaliteit van de organisatie. Het betekent ook op een andere manier gaan werken, wat soms andere kwaliteiten vraagt. Dat kan niet zonder te investeren in de mensen en de middelen waarmee die andere aanpak moet worden waargemaakt.

Visie op bedrijfsvoering

De ambities ten aanzien van de bedrijfsvoering heeft de directie verwoord in een visiedocument. Met dit document als uitgangspunt, heeft het management een businesscase opgesteld, waarin de plannen zijn uitgewerkt en voorzien van een berekening van kosten en opbrengsten. Onderdeel van de aanpak is een halvering van het aantal ondersteunende afdelingen naar 3 en een inkrimping van de formatie met 26 fte's. Dit moet eraan bijdragen dat in 2017 een structurele besparing van € 2,6 mln worden bereikt. Om dat op een zorgvuldige manier te doen, zullen wel incidentele proces- en frictiekosten moeten worden gemaakt. De proceskosten worden begroot op € 1 mln en de frictiekosten kunnen, afhankelijk van een aantal factoren, oplopen tot een bedrag van maximaal € 7,65 mln. In totaal gaat het dus om een bedrag van € 8,65 mln.

Projectkosten

Om te komen tot die nieuwe inrichting van de bedrijfsvoering, zal een projectorganisatie noodzakelijk zijn om onder andere de kwartiermakers in staat te stellen naast de bestaande werkzaamheden te bouwen aan de nieuwe inrichting. Daarnaast zal sprake zijn van inhuur van derden voor specifieke deskundigheid of vervanging/aanvulling van in de kwartiermakerfase betrokken medewerkers.

Formatiereductie

Een aanzienlijk deel van de besparing in de bedrijfsvoering moet worden gevormd door een reductie van de formatie met ca 26 fte. Hoewel vanuit goed werkgeverschap maximaal zal worden getracht mensen van werk naar werk te begeleiden, wordt om meerdere redenen ervan uitgegaan dat die formatiereductie niet kan worden gerealiseerd met behoud van werk voor iedereen.

- Stapelning van taakstellingen voor bedrijfsvoering
Deze formatiereductie komt bovenop de eerdere taakstelling uit het Coalitieakkoord en is inclusief de openstaande taakstelling ten gevolge van de vorming van de Omgevingsdienst Flevoland en Gooi- en Vechtstreek. De taakstelling uit het coalitieakkoord, die een fasering kent, dient uiterlijk per 1 januari 2015 te zijn gerealiseerd.
- Beperkte mogelijkheden tot herplaatsing in eigen organisatie
De taakstelling in het coalitieakkoord (Profielversterkend Ombuigen) vloeide voort uit inhoudelijke keuzes in het provinciale takenpakket, hetgeen directe gevolgen had voor de formatie in beleidsafdelingen. De daaruit voortvloeiende bovenformativiteit kan in belangrijke mate worden opgevangen via bestaande vacatures in beleidsafdelingen.
Voor bedrijfsvoering hebben alle taakstellingen formatieve consequenties. Inmiddels zijn de mogelijkheden tot herplaatsing in de organisatie, juist ten gevolge van de diverse lopende taakstellingen, dan ook zeer beperkt.
- Krappere arbeidsmarkt
De huidige situatie op de arbeidsmarkt beperkt de mogelijkheden voor medewerkers om een andere werkkring te vinden.

Friciekosten

Maatwerkoplossingen

Om de formatiereductie te bereiken zullen waar mogelijk de bestaande instrumenten worden ingezet om medewerkers van werk naar werk te begeleiden. In individuele gevallen zal ook sprake zijn van maatwerk. Aan die maatwerkmaatregelen en instrumenten zijn kosten verbonden.

Kosten reorganisatieontslag

Indien voor de bovenformatieve medewerkers noch intern noch extern ander werk beschikbaar is, zal reorganisatieontslag volgen. Op grond van de Regeling aanvullende voorzieningen bij werkloosheid (krachtens art. B.14 CAP) hebben provinciale medewerkers bij reorganisatieontslag recht op een boven- en na- wettelijke werkloosheidsuitkering. De hoogte en duur van die uitkering is afhankelijk van het salaris, de leeftijd en de duur dat de betreffende medewerker in overheidsdienst is geweest.

In de berekening van de (mogelijke) omvang van de frictiekosten is, gelet op de arbeidsmarktsituatie, uitgegaan van een bepaald scenario, te weten de aanname dat een deel van de betreffende medewerkers twee jaar nodig zal hebben om een nieuwe werkkring te vinden, een deel vier jaar en dat een deel van hen geen nieuwe baan zal vinden.

Naast deze mogelijke frictiekosten i.v.m. de formatiereductie is rekening gehouden met maximaal 10 fte kwalitatieve frictie, d.w.z. frictie die ontstaat doordat medewerkers niet aan het gewijzigde functieprofiel kunnen voldoen. De berekening van de totale maximale frictiekosten is derhalve gebaseerd op 36 fte. Uitgaande van dit aantal is het scenario berekend op een bedrag van € 6,65 mln.

In welke mate deze frictiekosten zich in de praktijk zullen voordoen is niet bekend. Zo is bv op organisatieniveau wel inzichtelijk welke medewerkers de komende jaren de pensioengerechtigde leeftijd zullen bereiken, maar dat natuurlijke verloop zal niet noodzakelijkerwijs de functies betreffen waar de bedrijfsvoering formatiereductie zal (moeten) plaatsvinden. Bovendien is dit

voorzien vertrek in belangrijke mate benut voor de formatieafbouw voor Profielversterkend ombuigen. Natuurlijk kan ook ruimte ontstaan door vrijwillig vertrek van medewerkers naar een andere werkgever, hetgeen uiteraard slechts in zeer beperkte mate beïnvloedbaar is.

Pensioenopbouw

Op grond van art 18 van de uitvoeringsregeling van de CAP worden de kosten voor de werkloosheidsuitkering verhoogd met door de werkgever te betalen kosten voor pensioenopbouw. Voor dit doel is in de frictiekosten rekening gehouden met een bedrag van € 1 mln.

Voorziening voor frictiekosten

Deze incidentele uitgaven zullen gefaseerd in de komende jaren worden gedaan. Niettemin is het noodzakelijk de dekking van het volledige bedrag nu te regelen. Wij stellen daartoe voor om dit bedrag van in totaal € 8,65 mln te onttrekken aan de algemene reserve. Daarbinnen is reeds via de bestemming van het rekeningresultaat 2012 € 4,6 mln. voor dit doel geormerkt. Het resterende bedrag van € 4,05 mln. zal in 2013 worden onttrokken aan de algemene reserve en in de jaren 2014-2017 daarin worden teruggestort (€ 1,0 mln. per jaar) vanuit de exploitatiebegroting. Het bedrag van € 8,65 mln. zal worden toegevoegd aan een nieuw in te stellen voorziening 'reorganisatie bedrijfsvoering'. Op de besteding daarvan zal monitoring plaatsvinden en tevens zal daarover op reguliere wijze worden gerapporteerd.

NB

Om de doelstellingen voor een moderne bedrijfsvoering te realiseren zijn er investeringen in ICT noodzakelijk. Daarmee zijn deze investeringen randvoorwaardelijk voor het succes van de reorganisatie. Voor de modernisering van de ICT-infrastructuur is een apart plan opgesteld. Door een zeer kritische toetsing van dat plan zijn de ambities teruggebracht tot de absoluut onmisbare onderdelen, zodat de investeringen kunnen worden opgevangen binnen de reguliere budgetten voor ICT en organisatieontwikkeling in de meerjarenraming 2014-2016 (kredieten en budgetten).

9.2 Rapportage over afwijkingen lopend begrotingsjaar

Binnen Bedrijfsvoering rapporteren wij afwijkingen bij de volgende onderwerpen:

1. Personeel en organisatie;
2. Facilitaire zaken;
3. Financiën;
4. Informatisering en automatisering.

1. Personeel en organisatie

Middelen

Binnen personeelskosten doet zich een aantal mutaties voor, te weten:

- De salarisbegroting 2013 is opgemaakt met peildatum 01-04-2012. Per 01-01-2013 zijn premies, franchises en maximum grondslagen gewijzigd (€ 0,3 mln.). Structurele dekking kan gevonden worden binnen "stelpost loon en prijsontwikkeling".
- Voor de jaren 2013 en 2014 is de formatie tijdelijk uitgebreid met een projectleider assetmanagement (€ 89.000) en wordt gedekt uit de bestemmingsreserve personele frictiekosten. Per 2015 moet deze formatie ingedaald zijn in de bestaande formatie van de afdeling.
- Vanwege uitvoering van drie vaststellingsovereenkomsten (voor oud medewerkers) dient de begroting 2013 aangepast te worden, namelijk salarissen (€ 35.000), mobiliteit (€ 10.000), medewerkerontwikkeling POB (€ 1.500), advieskosten PenO (€ 1.500). Dekking vindt plaats door onttrekking bestemmingsreserve personele frictiekosten (€ 48.000).

IPO budget

In het kader van verbetering van de transparantie wordt er voor gekozen om het IPO budget te decentraliseren voor wat betreft de kosten die direct toerekenbaar zijn aan specifieke begrotingsonderdelen. Dit heeft een budgetneutrale begrotingswijziging tot gevolg. Het effect hiervan treft u op diverse plaatsen in deze Perspectiefnota aan.

2. Facilitaire zaken

Beheer & onderhoud gebouw, inventaris

Het reorganisatieproces van de afdeling Services en Middelen veroorzaakte bijstelling van de prioriteiten. Een aantal vervangingsinvesteringen voor het Provinciehuis uit het Meerjaren Onderhoudsplan (MJOP) die gepland stonden in voorgaande jaren, is daardoor niet uitgevoerd. Het is mogelijk deze vervangingsinvesteringen alsnog binnen de bestaande kredieten uit te voeren. Omdat het investeringen betreft met een afschrijvingstermijn van 10 jaar, dient echter wel € 112.000 overgeheveld te worden van het krediet vervangingsinvesteringen (5 jaar) naar het krediet vervangingsinvesteringen (10 jaar).

Activiteiten

De activiteiten binnen het MJOP zullen worden uitgevoerd binnen de gestelde termijn (2009-2013). In 2013 wordt een nieuw MJOP voorgelegd aan Uw Staten.

Middelen

Het overhevelen van € 112.000 van het krediet vervangingsinvesteringen 2011 (5 jaar) naar het krediet vervangingsinvesteringen 2011 (10 jaar) levert een voordeel (€ 61.000) op in de kapitaallasten 2013, 2014 en 2015 maar levert een nadeel (€ 31.000) op in de kapitaallasten 2016 en 2017.

Facilitaire dienstverlening

Middelen

Bij het opstellen van de begroting 2013 is rekening gehouden met € 150.000 aan baten voor aanvullende diensten en services vanuit de OFGV. Ten tijde van het ondertekenen van de huurovereenkomst heeft de OFGV echter aangegeven, niet van alle diensten en services gebruik te willen maken. De verwachte baten voor de aanvullende diensten en services bedragen hierdoor € 108.000. Dit is € 42.000 lager dan begroot.

Het tekort van € 42.000 wordt structureel gedekt uit:

- (1) De hogere huuropbrengsten voor het verhuren van een groter deel van het Provinciehuis. Het gaat hierbij om € 18.000 dat al eerder structureel is toegevoegd aan het begrotingssaldo.
- (2) Een bedrag van € 27.000 op jaarbasis zijnde extra huuropbrengsten als gevolg van het verhuren van de gehele vierde verdieping van bouwdeel Zuid per 1 juli 2013.

4. Financiën

Programmaplan 'Verbetering van de interne beheersing'

Doelbereik

In het coalitieakkoord zijn gelden beschikbaar gesteld om het interne beheer op orde te krijgen. Hiertoe is een probleemanalyse en een programmaplan opgesteld. Toegezegd is bij de reguliere planning- en controlinstrumenten te rapporteren over de voortgang van het programmaplan.

De interne beheersing strekt zich uit over een aantal deelonderwerpen waarop hieronder nader wordt ingegaan.

Rechtmatigheid

De verbijzonderde interne controle is onder meer geborgd binnen de organisatie. De kaders zijn geactualiseerd (controleverordening, controleprotocol en normenkader) en er is een intern controleplan vastgesteld. De onderzoeken lopen.

Op financieel terrein is een concerntoets ingevoerd. Verder is de visie op rechtmatigheid vastgesteld.

Herinrichting financiële functie

De functionele aansturing van de decentraal werkende financial controllers is aangescherpt vooruitlopend op een reorganisatieproces wat in 2012/2013 vorm moet krijgen (centralisering van de financiële functies).

De financiële kaders worden versneld geactualiseerd. Dit zal begin 2013 afgerond worden.

De verbetering van de managementinformatie is ondermeer vormgegeven in een concernbrede managementrapportage. Dit instrument verkeert (begin 2013) in een pilotfase.

Beheersing personeelslasten

Het beheer op de primaire en secundaire loonkosten is aangescherpt. Ondermeer door de invoering van een monitoringsysteem waarbij voor wat betreft het beslag op de personeelsbudgetten maandelijks gerapporteerd wordt. Er wordt gewerkt op basis van een nieuw ontworpen salarisbegroting. Verder zijn de spelregels geactualiseerd en is de communicatie tussen de hoofdbudgethouder en de afdelingsmanagers geïntensiveerd.

Verbeteren kwaliteit financiële administratie

Er is een begin gemaakt met een groot aantal verbeteracties. De redenen zijn op diverse terreinen in beeld gebracht en er zijn nadere werkafspraken gemaakt. Dit jaar staat in het teken van een beter beheer van de balansposten, verbetering van de samenwerking en de invoering van een verbeterd rekeningsschema en fiscaal op orde komen.

Verbeteren van de P&C-functie

De korte termijn acties zijn afgerond (herinrichting begroting naar aanleiding van het coalitieakkoord, e.d.) Op de wat langere termijn zal de inzet gericht zijn op een betere meerjarenbegroting en de versoering van de P&C-cyclus.

Beheersing van de IT-omgeving

Gestart is met de Kadernota Informatiemanagement. Verder beschikken we over een continuïteitsplan voor de grippandemie en voor de uitval van elektriciteit en ICT.

5. Informatietechnologie

Op dit moment leggen we de hand aan een nieuw meerjarenperspectief informatietechnologie. Deze nota geeft een beschrijving van de benodigde informatievoorziening binnen de provincie Flevoland en belangrijke ontwikkelingen waar de organisatie mee te maken krijgt in de toekomst. In de nota worden investeringen voorzien die samenhangen met het nieuwe werken en aanpassingen van systemen voor de bedrijfsvoering.

Middelen

IPO budget

In het kader van verbetering van de transparantie wordt er voor gekozen om het IPO budget te decentraliseren voor wat betreft de kosten die direct toerekenbaar zijn aan specifieke begrotingsonderdelen. Dit heeft een budgetneutrale begrotingswijziging tot gevolg. Het effect hiervan treft u op diverse plaatsen in deze Perspectiefnota aan.

Risico-ontwikkelingen

Er zijn geen risico-ontwikkelingen. In het nieuw meerjarenperspectief informatietechnologie zullen zowel investerings- als inrichtingskosten worden meegenomen die noodzakelijk worden geacht voor een betrouwbare inrichting van het applicatielandschap en de inrichting van de infrastructuur. Zodra het meerjarenperspectief informatietechnologie is afgerond, zal het ter besluitvorming worden aangeboden aan ons.

9.3 Lasten en baten

Binnen de lasten en baten van bovengenoemde programmaonderdelen rapporteren wij de onderstaande begrotingswijziging voor de Programmabegroting 2013. Deze wijziging is hierboven toegelicht.

Bedrijfsvoering		Lopend jaar	Toekomstige jaren				
Programmaonderdeel	Omschrijving	2013	2014	2015	2016	2017	
1.1 Personeel	Hogere lasten vaststellingsovereenkomsten	12					
	Toevoeging voorziening reorganisatie bedrijfsvoering	8.650					
	Hogere salarislasten door diverse mutaties	424	389	300	300	300	
1.2 Organisatie/Formatie	Herschikking IPO budget	17	15	15	15	15	
	Hogere lasten vaststellingsovereenkomsten	2					
2.1 Beheer/onderhoud/inventaris	Gewijzigde kapitaallasten door kredietwijziging	-21	-20	-19	16	15	
	Hogere baten verhuur ruimten OFGV	-14	-27	-27	-27	-27	
2.2 Facilitaire dienstverlening	Lagere baten uit dienstverlening aan OFGV	42	42	42	42	42	
5.1 Informatietechnologie	Herschikking IPO budget	8	8	8	8	8	
6.4 Onvoorzien en stelposten	Lagere bedrijfsvoeringslasten obv visie bedrijfsvoering		-983	-1.983	-2.276	-2.568	
	Vervallen stelpost OFGV door invulling ombuiging		495	714	776	776	
	Dekking hogere salarislasten uit stelpost I&p.comp.	-300	-300	-300	-300	-300	
6.5 Reserves	Onttrekking reserve personele fricties	-137	-89				
	Onttrekking Algemene Reserve voorfin. bedrijfsvoering	-8.650					
	Terugstorting Algemene Reserve voorfin. bedrijfsvoering		1.000	1.000	1.000	1.000	
8.3 Ambtelijk	Herschikking IPO budget	0	0	0	0	0	
Totaal		32	530	-250	-445	-737	

bedragen x € 1.000 (-/- = voordelig effect op de ruimte)

IV

Financieel totaaloverzicht

10 Financieel totaaloverzicht

Hieronder presenteren wij het overzicht van alle financiële mutaties die hiervoor in de hoofdstukken II en III zijn vermeld.

Perspectiefnota 2013-2017 in één oogopslag

Programma Ruimte		Lopend jaar	Toekomstige jaren			
Programmaonderdeel	Omschrijving	2013	2014	2015	2016	2017
1.2 Water	Herschikking IPO budget	11	11	11	11	11
1.4 Ruimtelijk beleid	Herschikking IPO budget	1	1	1	1	1
6.5 Reserves	Herschikking bodemmiddelen tussen reserves					
Totaal		12	12	12	12	12

Programma Bereikbaarheid		Lopend jaar	Toekomstige jaren			
Programmaonderdeel	Omschrijving	2013	2014	2015	2016	2017
2.1 Openbaar vervoer	Mutatie subsidies openbaar vervoer	-2.122	5.868	5.928	5.988	5.954
	Lagere kosten stimulering OV		-34	-34	-34	-34
	Gewijzigde inzet BDU middelen		-1.023	-1.033	-1.043	-959
	Hogere bijdragen gemeenten in kosten Regiotaxi		-150	-200	-250	-300
	Hogere bijdragen derden Eemhoflijn		-290	-290	-290	-290
	Hogere reizigersopbrengsten OV		-4.371	-4.371	-4.371	-4.371
	2.2 Mobiliteit	Inhuur van bedieningspersoneel bruggen en sluizen	425			
Lagere kapitaallasten wegen		-15				
Hogere lasten voorverkenningen mobiliteit		110				
Bijdrage aanleg busbanen AROV		2.122	3.029	3.029	3.029	3.029
Mutatie BDU-bijdragen aan gemeenten			5	-492	-329	-339
Hogere bijdrage busbanen Almere			100	100	235	103
Hogere BDU-bijdragen aan provinciale projecten			453	2.955	3.717	1.426
Gewijzigde rentebijdragen BDU-saldo		-10	-52	-77	-77	-142
Gewijzigde fasering project Repelweg		-170	170			
Hogere inzet BDU middelen mobiliteit			-3.588	-5.593	-6.652	-4.219
Adm.herschikking budget 'afstandbediening objecten		3.536				
Mutatie BDU door gewijzigde fasering project Repelweg		85	-85			
Niet geraamde lasten p-MIRT 2017, Larserweg, SBA				1.115	2.115	2.348
Mutatie lasten verkeersmanager, comm. en educatie		11	-55	-88	-90	
Mutatie BDU verkeersmanager, educatie en comm.		-11	55	88	90	
5.7 p-MJP	Hogere lasten nvo Hoge Vaart	374				
	Hogere lasten nvo Lage Vaart	190				
	Lagere lasten nvo Lemstervaart	-1.078				
	Lagere EU-bijdrage nvo Lemstervaart	539				
	Adm.herschikking budget 'afstandbediening objecten	-3.536				
6.5 Reserves	Hogere EU-bijdrage nvo Hoge Vaart	-205				
	Hogere storting reserve p-MJP vanwege nvo's	260				
	Hogere onttrekking reserve p-MJP	-79				
	Hogere onttrekking reserve Infracfonds i.v.m. nettering BDU					-197
	Mutatie reserve Infracfonds i.v.m. fasering project Repelweg	85	-85		-500	
	Inzet reserve ZZL voor p-MIRT project Larserweg				-1.615	-1.827
	Inzet strategische reserve voor p-MIRT project SBA			-1.115		
8.3 Ambtelijk	Onttrekking Infracfonds i.v.m. voorverkenningen mobiliteit	-110				
	Onttrekking reserve Infracfonds (jaarschijf 2017 p-MIRT)					-521
8.3 Ambtelijk	Vrijval salarissen personeel bediening bruggen en sluizen	-425				
Totaal		-25	-52	-77	-77	-339

Programma Economie		Lopend jaar	Toekomstige jaren				
Programmaonderdeel	Omschrijving	2013	2014	2015	2016	2017	
3.1 Werkgelegenheid	Hogere baten TMI regeling	-87					
	Hogere lasten TMI regeling	87					
3.2 Ontwikkeling en innovatie	Hogere lasten versterking economische clusters	300					
	Hogere bijdrage derden voor economische clusters	-300					
6.4 Onvoorzien en stelposten	Lagere dekking overheadkosten EU-programma's			350	350	350	
8.2 Management	Lagere salariskosten door formatieverlaging		-104	-104	-104	-104	
Totaal		0	-104	246	246	246	

bedragen x € 1.000 (-/- = voordelig effect op de ruimte)

Programma Samenleving		Lopend jaar	Toekomstige jaren				
Programmaonderdeel	Omschrijving	2013	2014	2015	2016	2017	
1.1 Personeel	Mutatie salarislasteren door taakoverheveling JZ				-437	-437	
4.2 Jeugdzorg	Herschikking IPO budget	19	19	19	19	19	
	Vervallen nog te verdelen middelen jeugdzorg				-624	-624	
6.4 Onvoorzien en stelposten	Vervallen stelpost transitie jeugdzorg				-624	-624	
	Stelpost korting Provinciefonds i.v.m. overdracht JZ				2.500	2.500	
Totaal		19	19	19	835	835	

Programma Investeringsagenda		Lopend jaar	Toekomstige jaren				
Programmaonderdeel	Omschrijving	2013	2014	2015	2016	2017	
5.1 Oostvaarderswold	Exploitatielasten verpachte gronden OVW	50					
	Hogere pachtinkomsten gronden OVW	-50					
6.4 Onvoorzien en stelposten	Lagere cofinanciering p-MJP		-619	-619	-619	-619	
6.5 Reserves	Lagere storting reserve OPF vanwege taakversobering		-500	-500	-500	-500	
8.3 Ambtelijk	Lagere salariskosten door formatieverlaging					-92	
Totaal		0	-1.119	-1.119	-1.119	-1.211	

bedragen x € 1.000 (-/- = voordelig effect op de ruimte)

Programma Bestuur		Lopend jaar	Toekomstige jaren				
Programmaonderdeel	Omschrijving	2013	2014	2015	2016	2017	
6.1 Samenw. & Bestuurlijke positionering	Herschikking IPO budget	-56	-55	-55	-55	-55	
	Hogere lasten functioneren PS		80	80	80	80	
	Hogere lasten IPO jaarcongres	50					
	Hogere lasten Statenconferentie	33		33		33	
Totaal		26	25	57	25	57	

Bedrijfsvoering		Lopend jaar	Toekomstige jaren				
Programmaonderdeel	Omschrijving	2013	2014	2015	2016	2017	
1.1 Personeel	Hogere lasten vaststellingsovereenkomsten	12					
	Toevoeging voorziening reorganisatie bedrijfsvoering	8.650					
	Hogere salarislasteren door diverse mutaties	424	389	300	300	300	
1.2 Organisatie/Formatie	Herschikking IPO budget	17	15	15	15	15	
	Hogere lasten vaststellingsovereenkomsten	2					
2.1 Beheer/onderhoud/inventaris	Gewijzigde kapitaallasten door kredietwijziging	-21	-20	-19	16	15	
	Hogere baten verhuur ruimten OFGV	-14	-27	-27	-27	-27	
2.2 Facilitaire dienstverlening	Lagere baten uit dienstverlening aan OFGV	42	42	42	42	42	
5.1 Informatietechnologie	Herschikking IPO budget	8	8	8	8	8	
6.4 Onvoorzien en stelposten	Lagere bedrijfsvoeringslasten obv visie bedrijfsvoering		-983	-1.983	-2.276	-2.568	
	Vervallen stelpost OFGV door invulling ombuiging		495	714	776	776	
	Dekking hogere salarislasteren uit stelpost I&p.comp.	-300	-300	-300	-300	-300	
6.5 Reserves	Onttrekking reserve personele fricties	-137	-89				
	Onttrekking Algemene Reserve voorfin. bedrijfsvoering	-8.650					
	Terugstorting Algemene Reserve voorfin. bedrijfsvoering		1.000	1.000	1.000	1.000	
8.3 Ambtelijk	Herschikking IPO budget	0	0	0	0	0	
Totaal		32	530	-250	-445	-737	

Subtotaal programma's en bedrijfsvoering		64	-689	-1.111	-523	-1.137
---	--	-----------	-------------	---------------	-------------	---------------

Algemene dekkingsmiddelen		Lopend jaar	Toekomstige jaren			
Programmaonderdeel	Omschrijving	2013	2014	2015	2016	2017
6.3	Algemene dekkingsmiddelen	-26				
	Hogere dividendenkomsten BNG					
	Hogere baten opcenten MRB door indexering tarief		-1.000	-2.000	-3.000	-4.000
	Hogere rentebaten door hogere liquiditeitsomvang	-120	-99	-75	-54	-30
	Effect trap op, trap af en aanzuivering BTW comp.fonds	-204	1.608	3.455	4.120	4.525
	Hogere baten MRB door herinvoering schone auto's	700	-3.700	-4.700	-4.700	-4.700
6.5	Reserves	-55	290	368	368	368
	Toevoeging reserve Infrafonds door extra baten MRB					
	Totaal	295	-2.901	-2.952	-3.266	-3.837

Onvoorzien en stelposten		Lopend jaar	Toekomstige jaren			
Onderdeel	Omschrijving	2013	2014	2015	2016	2017
6.4	Onvoorzien en stelposten					
	Mutatie stelpost L & P door indexering		-69	-25	-25	1.462
	Mutatie stelpost risicobuffer ombuigingen	-359				
	Mutatie stelpost risico's Perspectiefnota		1.000	2.000	2.000	2.000
	afboeken stelpost dekkingsvoorstellen			806	1.531	1.531
	Stelpost incidenteel nieuw beleid 2014		2.600			
	Lagere onttrekking Algemene reserve i.v.m. resultaat 2015			915		
	Totaal	-359	3.531	3.696	3.506	4.993

bedragen x € 1.000 (-/- = voordelig effect op de ruimte)

Totaal-generaal	0	-58	-367	-283	19
------------------------	----------	------------	-------------	-------------	-----------

10.2 Conclusie

Hieronder zijn de financiële effecten van de voorstellen uit deze Perspectiefnota 2013-2017 voor het begrotingssaldo 2013-2017 weergegeven.

Ontwikkeling begrotingssaldo Perspectiefnota	2013	2014	2015	2016	2017
mutaties programma's en bedrijfsvoering	64	-689	-1.111	-523	-1.137
mutaties onderdeel algemene dekkingsmiddelen	295	-2.901	-2.952	-3.266	-3.837
mutaties onderdeel onvoorzien en stelposten	-359	3.531	3.696	3.506	4.993
Begrotingssaldo na mutaties	0	-58	-367	-283	19

bedragen x € 1.000 (-/- = voordelig effect op de ruimte)

De conclusie is dat het mogelijk moet zijn om, op basis van huidige inzichten, tot een reële sluitende Programmabegroting 2014 en meerjarenraming 2015-2017 te komen. Bij de nadere uitwerking en opstelling van de Programmabegroting 2014 zullen naar verwachting nog verschillen ontstaan voor 2014 en volgende jaren als gevolg van voortschrijdende inzichten en nieuwe informatie. Bij deze conclusie wordt aangetekend dat er diverse begrotingsonzekerheden zijn; in deze nota is hiervoor vanaf 2013 een oplopende ruimte van uiteindelijk € 2,5 mln. per jaar in 2015 gereserveerd. Of deze ruimte van € 2,5 mln. toereikend zal blijken te zijn voor deze en eventuele nieuw te ontstane onzekerheden zal de toekomst uitwijzen.

V

Risico's en onzekerheden

11 Risico's en onzekerheden

In dit hoofdstuk schetsen wij kort de onzekerheden die bij het opstellen van de Perspectiefnota aan de orde zijn. Daarbij beperken wij in dit verband het begrip onzekerheden tot de rekenkundige aannames die zijn gedaan bij het opstellen van het financiële perspectief voor 2013 en volgende jaren.

In verband met deze onzekerheden is voorgesteld een stelpost onzekerheden Perspectiefnota 2013-2017 op te nemen. Het hebben van een dergelijke stelpost maakt het mogelijk bepaalde onontkoombare ontwikkelingen in de programmabegroting te verwerken zonder dat dit direct invloed heeft op de uitvoering van het vastgestelde beleid. Indien de begrotingseffecten uiteindelijk omvangrijker zijn dan de stelpost, zullen andere (beheers)maatregelen noodzakelijk zijn. Het bijstellen van ambities kan daarvan onderdeel zijn.

Deze informatie over begrotingsonzekerheden dient vooral om uw Staten te ondersteunen bij de keuze tussen het besteden van middelen en het reserveren daarvan. Voor onderstaande onzekerheden geldt dat ze mogelijk tot gewijzigde lasten of baten kunnen leiden die veelal als onontkoombaar moeten worden beschouwd en moeten worden ingepast binnen de programmabegroting indien ze zich voordoen.

Onzekerheden Perspectiefnota:

Provinciefonds

In het regeerakkoord van het kabinet Rutte II is een ombuiging op het Provinciefonds ingeboekt in verband met het kabinetsplan tot opschaling van de provincies. Deze korting bedraagt € 5 mln. in 2015 en loopt op naar € 15 mln. in 2016. Indien de opschaling geen doorgang vindt mag verwacht worden dat deze besparing op een nadere wijze aan de provincies wordt doorbelast. Daarnaast is het niet ondenkbaar dat het Rijk de provincies langs financiële weg wil bewegen om zich te beperken tot de provinciale kerntaken. Daarbij zou een verlaging van het Provinciefonds of een beperking van het belastinggebied aan de orde kunnen zijn.

Opcenten MRB

De opcenten zijn een belangrijke bron van autonome inkomsten voor de provincies. De toekomstige ontwikkeling van het aantal auto's is altijd een onzekere factor. Ook de economische en financiële crisis is hierop van invloed. Voor de omvang van het aantal belastbare auto's zijn aannames gedaan gebaseerd op de trend in de afgelopen jaren.

Rentebaten

De provincie beschikt de eerste jaren naar verwachting over een afnemend liquiditeitsoverschot. De beschikbare middelen worden op dit moment rentedragend ondergebracht bij financiële instellingen. Na de invoering van het verplichte schatkistbankieren zullen deze middelen bij het Rijk moeten worden geparkeerd. Hierover is een bepaald rendement verondersteld. In de praktijk kunnen liquiditeitsoverschot en behaald rendement van deze aannames afwijken.

Kapitaallasten investeringen

In de programmabegroting 2013 en bijbehorende meerjarenraming 2014-2016 zijn kapitaallasten geraamd. Door wijzigingen (vertragingen) in het uitvoeringstempo van deze investeringen kunnen de kapitaallasten in 2013 en volgende jaren wijzigingen ondergaan. In de Perspectiefnota is hierop nog niet geanticipeerd. Daarnaast is in de recent vastgestelde 'Financiële verordening' een wijziging doorgevoerd in de methodiek van afschrijven op nieuwe werken. Ook dit heeft gevolgen voor de kapitaallasten in komende jaren.

Bij het opstellen van de programmabegroting 2014-2017 zal een herberekening van de kapitaallasten worden uitgevoerd op basis van een actualisatie van de voortgang van investeringen en zullen de effecten daarvan worden verwerkt.

BDU

De bestedingen ten laste van de brede doeleitkering verkeer en vervoer (BDU) zijn momenteel hoger dan de jaarlijkse uitkering. Hierdoor wordt ingeteerd op het zogenaamde BDU saldo (nog niet bestede middelen uit voorgaande jaren). De komende periode zal tot nadere afwegingen moeten worden gekomen.

CAO-provincies

Binnen de stelpost loon- en prijsontwikkelingen is ruimte gereserveerd voor de loonkostenontwikkeling van het provinciaal personeel. De uitkomsten van toekomstige CAO onderhandelingen alsmede de ontwikkeling van de af te dragen werkgeverspremies zijn niet bekend en kunnen afwijken van de ruimte binnen de stelpost.

Hieronder is een indicatieve kwantificering van deze onzekerheden opgenomen. Op grond hiervan hebben wij voorgesteld om daarvoor een begrotingsruimte te reserveren van € 0,5 mln. in 2013 en € 1,5 mln. in 2014 en € 2,5 mln. in de daarop volgende jaren.

Onderwerp	onzekerheid	effect	kans	risico	vanaf	risico per jaar					gem.
						2013	2014	2015	2016	2017	
Provinciefonds	korting opschaling omslaan over 12 provincies	645	75%	484	2.015			161	323	484	194
	korting materieel gesloten huishouding	2.000	50%	1.000	2015		500	1.000	1.000	1.000	700
MRB	achterblijvende ontwikkeling aantal auto's	1.000	50%	500	2013	500	500	500	500	500	500
Rentebaten	snellere terugloop liquiditeiten/dalende rente	200	50%	100	2013	100	80	60	40	20	60
	minder terugloop liquiditeiten/stijgende rente	-200	50%	-100	2013	-100	-80	-60	-40	-20	-60
Kapitaallasten	herberekening bij begrotingsopstelling	250	50%	125	2013	125	125	125	125	125	125
	herberekening bij begrotingsopstelling	-250	50%	-125	2013	-125	-125	-125	-125	-125	-125
BDU	ontoereikend voor noodzakelijke kosten	2.000	25%	500	2016		500	500	500	500	400
CAO provincies	afwijking t.o.v. reservering begroting	250	50%	125	2014		125	125	125	125	100
Totaaltellingen		5.895		2.609		500	1.625	2.286	2.448	2.609	1.894

bedragen x € 1.000 (- = voordelig effect op de ruimte)

Naast de hierboven genoemde begrotingsonzekerheden zijn er nog talrijke andere risico's en onzekerheden waar de provincie mee te maken heeft. Ook deze kunnen verstrekende financiële gevolgen hebben. Daarbij gaat het echter veelal om onzekerheden die niet direct te maken hebben met gekozen aannames in de begroting. Als voorbeelden kunnen worden genoemd de afhechting van Oostvaarderswold, de positie van Omala en de ontwikkeling van het Nazorgfonds. Dergelijke risico's en onzekerheden worden jaarlijks in de paragraaf weerstandsvermogen bij de programmabegroting en het jaarverslag vermeld, een en ander in relatie tot de weerstandscapaciteit van de provincie. Als bijlage 4 is de paragraaf weerstandsvermogen uit de jaarrekening 2012 toegevoegd. De daarin opgenomen informatie is nog actueel.

Bijlagen

1. Bestuurlijke afspraken op financieel terrein

Algemeen

1. Er worden geen voorstellen gedaan zonder financiële dekking en een gedegen (operationele) risicoanalyse. Daarbij geldt het uitgangspunt dat structurele lasten afgedekt worden door structurele baten (looptijd langer dan 3 jaren) en incidentele lasten door incidentele baten. Onttrekkingen uit reserves worden beschouwd als incidentele baten.
2. Er vindt geen toerekening van loonkosten eigen personeel plaats aan investeringen. Loonkosten zijn periodekosten (dus ten laste van de exploitatie).
3. Tegenvallers worden in principe opgevangen binnen de portefeuille (programma/beleidsveld).
4. Uitgaven ten laste van de post onvoorzien worden altijd getoetst aan de criteria "onontkoombaar", "onvoorzienbaar" en "onuitstelbaar".
5. Ter bevordering van een integrale afweging worden meevallers via de reguliere planning- en controlcyclus bestemd (kadernota, voorjaarsnota, begroting, najaarsnota en jaarrekening).

Nieuw Beleid

6. Nieuw beleid (tenzij onontkoombaar, onvoorzienbaar en onuitstelbaar) wordt afgewogen bij de vaststelling van de kadernota waarbij het uitgangspunt geldt "oud voor nieuw".
7. Voor het honoreren van nieuw beleid gelden een aantal voorrangregels:
 - hoogste prioriteit heeft opgelegd nieuw beleid door hogere overheden;
 - daarna nieuw beleid dat zijn basis heeft in het coalitieakkoord/uitvoeringsprogramma;
 - daarna vrij beïnvloedbaar nieuw beleid (autonoom).
8. Bij de bekostiging van onontkoombaar, onvoorzienbaar en onuitstelbaar nieuw beleid waarvoor geen dekking (waaronder aanspraken op niet geormerkte strategische reserves) aanwezig is alsmede ongedekte tegenvallers wordt de portefeuillehouder Financiën in een vroegtijdig stadium betrokken.

Verhouding Rijk-Provincie

9. De provincie Flevoland hanteert het uitgangspunt dat geen eigen middelen geïnvesteerd gaan worden voor rijksontwikkelopgaven waarvoor het Rijk geen of onvoldoende middelen ter beschikking stelt.
10. Bezuinigingen op brede doeluitkeringen betekenen een versobering van de taak waarvoor deze doeluitkering werd ingezet, inclusief apparaatskosten en overhead. Transitiekosten kunnen over meerdere jaren verdeeld worden.
11. Efficiencykortingen die door het Rijk worden opgelegd dienen opgevangen te worden binnen de nieuwe taak.
12. Er worden geen extra eigen middelen van de provincie ingezet voor taken die gedecentraliseerd worden vanuit het Rijk, zowel niet voor de eigen dienst als voor de ondersteuning van derden.

Bestuurlijke Organisatie

13. De bestuurlijke verantwoordelijkheid is een integrale verantwoordelijkheid. Bestuurders zijn dus mede verantwoordelijk voor de input zoals inzet financiële middelen, personeel e.d. (dus naast output en outcome).

Voortgangsrapportage ombuigingen Programmamalasten

 = nog te realiseren ombuiging

Programma	Programma- onderdeel	2013	2014	2015	Toelichting	Rapportage Perspectiefnota 2013-2017
1. Ruimte	1.3 Natuur en Milieu			-32	Taakstelling Omgevingsdienst Flevoland	Deze ombuiging is gerealiseerd in het kader van besluitvorming rondom de Omgevingsdienst (Statenvoorstel 1357706).
		-43	-43	-43	Verlaging Subsidie IVN / NMF 25%	Gerealiseerd.
	1.4 Ruimte	-13	-13	-13	Beëindiging Stimuleren vernieuwende activiteiten	Gerealiseerd.
		-5	-9	-9	Ombuiging op geo-informatie.	Gerealiseerd.
		-21	-21	-21	Beëindiging budget gedrukte kartografische kaarten	Gerealiseerd.
2. Bereikbaarheid	2.2 Mobiliteit		-1.265	-1.265	Herprioritering/versobering PMIT met als optie wijziging waarderinggrondslagen en afschrijvingstermijnen	De aankomende twee jaar wordt gebruikt voor een diepgaand onderzoek naar de vervangingsinvesteringen voor de realisatie van de bezuinigingstaakstelling (herprioritering en versobering) waarbij onder andere gekeken wordt naar een aanpassing van waarderinggrondslagen en afschrijvingstermijnen.
		-183	-183	-183	Beëindiging budget 'kleine investeringen wegen'	Gerealiseerd.
		-100	-100	-100	Beëindiging budget 'kleine investeringen vaarwegen'	Gerealiseerd.
3. Economie	3.1 Werkgelegenheid	9	9	9	Beëindiging subsidie Ondersteuning SER Flevoland	Gerealiseerd.
		-20	-20	-20	Beëindiging jaarlijkse publicatie Flevonomics	Gerealiseerd.
		-100	-100	-100	Beëindiging projectsubsidies Scholingsoffensief	Gerealiseerd.
		-228	-228	-228	Beëindiging meerjarige projectsubsidies Ondernemersbeleid	Gerealiseerd.

Programma	Programma- onderdeel	2013	2014	2015	Toelichting	Rapportage Perspectiefnota 2013-2017
		-189	-189	-189	Afbouwen activiteiten economische gebiedspromotie	Gerealiseerd.
		-45	-45	-45	Beëindiging bijdrage Flevo-aak	Gerealiseerd.
		-200	-315	-315	Verlaging subsidie OntwikkelingsMaatschappij Flevoland	Gerealiseerd.
	3.2 Ontwikkeling en innovatie	-7	-7	-7	Verlaging subsidie Land-, tuin- en bosbouw	Gerealiseerd.
		-90	-140	-140	Verlaging subsidie Toerisme Flevoland Promotie	Gerealiseerd.
4. Samenleving	4.1 Samenleving en voorzieningen	-20	-20	-20	Beëindigen subsidie Bestuurskosten vrijwilligersorganisaties	Gerealiseerd.
		-449	-899	-899	Verlaging subsidie CMO Flevoland	Gerealiseerd.
		-30	-30	-30	Beëindiging subsidie Projecten welzijn	Gerealiseerd.
		-158	-142	-137	Verlaging subsidies Versterking voorzieningen (Projecten sociale agenda)	Gerealiseerd.
		-78	-78	-78	Beëindiging subsidie Telefonische hulpdiensten	Gerealiseerd.
		-70	-70	-70	Beëindiging subsidie Slachtofferhulp IJsselland/Flevoland	Gerealiseerd.
		-376	-501	-501	Verlaging subsidie Sport Service Flevoland	De ombuiging is nadien getemporeerd en inmiddels gerealiseerd en binnen de het onderdeel sport in de begroting opgevangen.
		-23	-23	-23	Beëindiging subsidie Sportmanifestaties	Gerealiseerd.
		-36	-36	-36	Beëindiging subsidie Sportverkiezing Flevoland	Gerealiseerd.
		-39	-39	-39	Beëindiging subsidie Grootschalige sportaccommodaties	Gerealiseerd.
		-19	-19	-19	Beëindiging subsidie Regiocoach zeilen Lelystad	Gerealiseerd.
		-26	-26	-26	Verlaging subsidie Steunfunctie archeologie/monumenten	Gerealiseerd.
		-18	-35	-35	Verlaging subsidie Centrum Amateurkunst	Gerealiseerd.

Programma	Programma- onderdeel	2013	2014	2015	Toelichting	Rapportage Perspectiefnota 2013-2017
		-40	-80	-80	Flevoland Verlaging subsidie Kunstzinnige vorming prim. onderwijs	Gerealiseerd.
		-125	-215	-215	Verlaging subsidie Servicecentrum Flevolandse Bibliotheken	Gerealiseerd.
		-90	-182	-182	Beëindiging subsidie WSF-bibliotheek Almere	De ombuiging wordt gerealiseerd doordat is aangekondigd dat de subsidie in 2013 wordt gehalveerd en vanaf 2014 wordt stopgezet. De uitvoering van Motie 5 van 29 juni 2011 inzake 'Instandhouding wetenschappelijke steunfunctie Flevoland' heeft mogelijk financiële gevolgen. In het voorjaar van 2013 wordt door de NieuweBibliotheek aan de verschillende partners een businesscase voorgelegd, waarin ingezet wordt op een toekomstbestendige wetenschappelijke steunfunctie (WSF) 'nieuwe stijl' o.a. gericht op gepersonaliseerde informatievoorziening. Dit kan de WSF niet (volledig) uit eigen middelen financieren. Zij zullen hiervoor concreet een verzoek tot incidentele financiering indienen bij ons en bij de Gemeente Almere.
				-1.522	Verlaging subsidie Omroep Flevoland (onderzoek)	Het kabinet heeft steun in de Tweede Kamer voor zijn voornemen tot recentralisatie van de regionale omroepen per 2014. Dit betekent onder meer dat de financiering van de regionale omroepen door de provincies met ingang van 2014 zal eindigen. De voorgenomen ombuiging vanaf 2015 op onze uitgaven aan de regionale omroep is hoogstwaarschijnlijk niet realiseerbaar. In de reserve strategische - en ontwikkelingsprojecten is een jaarlijkse storting van € 1,5 mln opgenomen om het risico van niet realiseren van deze ombuiging te dekken.
	4.2 Jeugdzorg	-200	-300	-400	Verlaging subsidie Jeugdzorg (oplopend naar 2015) op: <ul style="list-style-type: none"> • Vitree € 50.000 • Nieuw Veldzicht € 50.000 • Eigen Kracht Centrale € 100.000 • Noodfonds € 100.000 	Gerealiseerd.

Programma	Programma- onderdeel	2013	2014	2015	Toelichting	Rapportage Perspectiefnota 2013-2017
					<ul style="list-style-type: none"> • Interprovinciaal beleid € 45.000 • Week van de jeugdzorg € 30.000 • Overige kosten € 25.000 	
		-315	-465	-615	Verlaging subsidie Jongerenbeleid (oplopend naar 2015) op: <ul style="list-style-type: none"> • Studieconferenties Gaaf € 50.000 • Lagerhuis en nationaal jeugddebate € 15.000 • Overige kosten jeugdbeleid € 100.000 • Afsprakenkader gemeenten € 375.000 • GGD VKM € 75.000 	Gerealiseerd.
4.	4.3 Cultureel erfgoed en kunstuitingen	-125	-250	-250	Verlaging subsidie Nieuw Land Erfgoedcentrum	Door de aankondiging van de ombuigingen vanaf 2013 is door Nieuw Land een zienswijze ingediend. Op 30 januari 2013 hebben wij op een aantal punten schriftelijk gereageerd. De overige punten worden nog besproken met NLE. Het is mogelijk dat NLE bezwaar indient tegen de beschikking 2013 waarin de bezuiniging is verwerkt.
		-5	-5	-5	Beëindiging subsidie Cultuureducatie voortgezet onderwijs	Gerealiseerd.
		-13	-13	-13	Beëindiging subsidie Zomeracademie Appolo	Gerealiseerd.
		-64	-64	-64	Verlaging subsidie 1-jarige cultuurprojecten	Gerealiseerd.
		-17	-17	-17	Beëindiging subsidie Flevolands Jeugd Symfonisch Orkest	Gerealiseerd.
		0,4	0,4	0,4	Beëindiging subsidie Scholieren Filmfestival	Gerealiseerd.
		-70	-70	-70	Beëindiging subsidie Beeldende kunst excl. Almere/L'stad	Gerealiseerd.
		-25	-25	-25	Verlaging subsidie Cultuurparticipatie	Gerealiseerd.

Programma	Programma- onderdeel	2013	2014	2015	Toelichting	Rapportage Perspectiefnota 2013-2017
		-21	-21	-21	Beëindiging subsidie Bevrijdingsfestival (N.B. zal niet worden geëffectueerd).	Wij hebben besloten om de bezuiniging op de subsidiëring van het bevrijdingsfestival niet door te laten gaan. Dekking hiervoor komt ten laste van de stelpost risico's ombuigingen.
		-178	-178	-178	Verlaging subsidie 3-jarige podiumprojecten regiobelang	Gerealiseerd.
		5	5	5	Verhoging subsidie Flitssubsidies voor de jeugd	Gerealiseerd.
5. Investerings-agenda	5.7 p-MJP		-30	-30	Verlaging cofinanciering Versterken leefbaarheid platteland	Gerealiseerd.
			-50	-50	Verlaging cofinanciering Toeristische activiteiten	Gerealiseerd.
			-50	-50	Verlaging cofinanciering Basiszorg	Gerealiseerd.
			-4	-4	Verlaging cofinanciering Dorpsvernieuwing	Gerealiseerd.
			-16	-16	Verlaging cofinanciering Leefomgeving	Gerealiseerd.
6. Bestuur	6.1 Samenwerking & Bestuurlijke positionering	-70	-70	-70	Beëindiging Dag van Flevoland	Gerealiseerd.
		-13	-13	-13	Verlaging Representatiekosten bestuur	Gerealiseerd.
		-30	-30	-30	Vermindering aantal dienstauto's van 4 naar 3	Gerealiseerd.
		-48	-48	-48	Beëindiging website Flevoportaal (Flevogids)	Gerealiseerd.
		-11	-11	-11	Beëindiging budget voor bestuurscalemiteiten	Gerealiseerd.
		-96	-96	-96	Beëindiging Infopagina provincienieuws	Gerealiseerd.
		-11	-11	-11	Beëindiging budget Bestuurlijke lobby Flevoland (o.a. Flevo-ontbijt)	Gerealiseerd.
		-4	-4	-4	Beëindiging budget Lobbyruimte Den Haag	Gerealiseerd.
					Beëindiging Imago-onderzoek	Gerealiseerd.
		-125	-125	-125	Verlaging kosten Inter Provinciaal	De ombuiging is nadien getemporeerd en inmiddels gerealiseerd,

Programma	Programma- onderdeel	2013	2014	2015	Toelichting	Rapportage Perspectiefnota 2013-2017
					Overleg	met gebruikmaking van de stelpost Risicobuffer ombuigingen.
		-81	-81	-81	Afbouw samenwerkingsrelatie Dmitrov	Gerealiseerd.
		-25	-25	-25	Versobering Relatiegeschenken	Gerealiseerd.
		-44	-44	-44	Verlaging budget Nieuwsbrieven	Gerealiseerd.
	6.2 Openbare orde en veiligheid	-5	-5	-5	Versobering ondersteuning Provinciaal Coördinatie Centrum	Gerealiseerd.
		-5	-5	-5	Beëindiging subsidie St. Marker Reddingsboot KNBRD	Gerealiseerd.
		-18	-18	-18	Versobering Opleidingen en oefenen	Gerealiseerd.
		-2	-2	-2	Versobering budget Veiligheidsnet	Gerealiseerd.
	6.4 Onvoorzien en stelposten	-500	-500	-500	Vanaf 2013 wordt versoberd op interne en externe I&P-compensatie	Gerealiseerd.
	6.5 Reserves	-75	-75	-75	Beëindiging storting reserve Wonen, Welzijn en Zorg	Gerealiseerd.
			-1.000	-1.000	Halvering provinciale cofinanciering EU- projecten periode 2014-2020 wegens verwachte verlaging EU-financiering	Gerealiseerd.
		-1.000	-1.000	-1.000	Verlaging storting reserve infrafonds	Gerealiseerd.
Totaal ombuiging op Programmalasten		- 6.022	- 9.773	-11.579		

II. Formatie

Opgave	2013	2014	2015	Toelichting	Rapportage Perspectiefnota 2013-2017
Formatiereductie ca 50 fte	- 2.649	- 3.000	- 3.802	In financiële zin is de formatieve ombuiging volledig verwerkt in de salarissom van de begroting 2013 en de meerjarenbegroting 2014-2016.	In financiële zin is de formatieve ombuiging volledig verwerkt in de salarissom van de begroting 2013 en de meerjarenraming 2014- 2017. Tot en met 2013 is er een formatiereductie gerealiseerd van 44,2 fte (waarvan 2,5 fte vanaf 2014). Op dit moment dient nog een concrete invulling te worden gegeven voor circa 8,0 fte van de totale formatieve ombuiging van circa 52 fte.

III. Materiële overhead

Product	2013	2014	2015	Toelichting	Rapportage Perspectiefnota 2013-2017
Personeel en organisatie	-547	-497	-497	Verlaging budgetten belonen, kinderopvang, stimulering PC, mobiliteit, versterking organisatie, ziekte compensatie en werving en selectie.	Gerealiseerd.
Facilitaire Zaken	-323	-323	-323	Verlaging budgetten telefonie, onderhoud, energie en water, repro, personeelsrestaurant, schoonmaak, post en advies.	Gerealiseerd.
Bestuur, advies en communicatie	- 26	- 26	- 26	Verlaging budget verzekeringen	Gerealiseerd.
Financiën			- 15	Verlaging budget accountancy	De ombuiging moet gerealiseerd worden door gunstige aanbesteding voor een nieuwe contractperiode.
Informatisering en automatisering	-359	-374	-374	Verlaging adviesbudget, investeringsruimte lidmaatschappen en abonnementen	Gerealiseerd.
Totaal ombuiging op Materiële overhead	- 1.255	- 1.220	- 1.235		
Totaal ombuigingen initieel	9.926	13.993	16.616		
Totaal gerealiseerd	-9.712	-12.303	-13.382		
Totaal nog te realiseren	-215	-1.697	-3.234	*	

* In dit bedrag zit € 1,5 mln. ombuiging regionale Omroep begrepen. In het nieuwe Regeerakkoord is opgenomen dat vanaf 2014 de regionale omroepen niet langer gefinancierd worden door de provincies. Om die reden zal de voorgenomen ombuiging vanaf 2015 niet worden gerealiseerd. In de reserve strategische - en ontwikkelingsprojecten is een jaarlijkse storting van € 1,5 mln opgenomen om het risico van niet realiseren van deze ombuiging te dekken.

3. Actualisatie PMIT 2013-2017

Project nr.	WEGEN Naam Project	pMIRT 2013		MUTATIE Perspectiefnota 2013		Stand na Perspectief nota 2013		TOELICHTING PERSPECTIEFNOTA 2013 (Bedragen x € 1.000, excl. BTW en prijspeil 2012)
		niet- jaarlijks onder- houd	investe- ringen	niet- jaarlijks onder- houd	investe- ringen	niet- jaarlijks onder- houd	investe- ringen	
13112	DOMINEESWEG (Urk<->A6) onderhoud verharding rijbaan	705	655	570	-220	1.275	435	De rijbaan van de Donimeesweg zit bijna op het eind van zijn levensduur. De meest kostenefficiënte maatregel bestaat uit het uitvoeren van een grootschalige onderhoudsmaatregel. Per saldo is € 740.000 extra nodig.
	DOMINEESWEG (A6<->Ploegstraat) onderhoud verharding rijbaan	560	160	450	-55	1.010	105	
	NAGELERWEG (Domineesweg<->Klamp) onderhoud verharding rijbaan	70	10	55		125	10	
	DOMINEESWEGxABTSTOCHT en x PROF. BRANDSMATOCHECHT onderhoud kunstwerken	20	50	-10	-50	10	0	
	HALTE NAGELE aanpassen		35				35	
13113	STEENWIJKERWEG (Vollenhoverweg<->Ettenlandseweg) onderhoud verharding fietspad	420				420		
	VOLLENHOVERWEG (Steenwijkerweg<->Ettenlandseweg) onderhoud verharding fietspad	485				485		
	STEENWIJKERWEG (Vollenhoverweg<->Ettenlandseweg) onderhoud verharding rijbaan	685	185			685	185	
13128	REPELWEG aanleg verbindingweg Kadoelermeer (onderdeel project Vollenhoverbrug)		170		-170		0	Voorstel is het project door te schuiven naar 2014 omdat realisatie in 2013 buiten het stormseizoen niet meer mogelijk is. Reden is een vertraging in de voortgang van de grondaankoop, het doorlopen van de ruimtelijke procedure en de voorbelasting van het werk.
15104	URKERWEGxZUIDWESTERRINGWEG reconstructie kruispunt		500				500	
	HALTE TOLLEBEEK aanpassen		25				25	
8106	ENS verplaatsen busstation		75		55		130	Verplaatsen van het busstation maakt onderdeel uit van het project ter realisatie van een carpoolplaats en ontsluitingsweg van het bedrijventerrein te Ens. Deze werkzaamheden zijn gepland voor 2014 voor een bedrag van € 1,5 mln. Uit efficiency overwegingen worden bij nader inzien onderdelen van het project gepland voor 2014 in 2013 uitgevoerd. Voorstel is derhalve een deel van het krediet 2014 naar 2013 over te hevelen.
12104	MARKERWAARDDIJK onderhoud verharding rijbaan en verkeersveiligheidsmaatregelen	3.550	4.900			3.550	4.900	
13321	HANZEWEGxHOGE VAART onderhoud kunstwerk	50	35			50	35	
13124	N23 werkzaamheden onderliggende wegennet		300				300	
13116	HOUTRIBWEG (Parlaan<->inrit NS bedieningsgebouw) onderhoud verharding rijbaan	540	75			540	75	
	HOUTRIBWEG aanleg ontsnipperende voorziening		50				50	
13117	BIDDINGRINGPAD (Swifterweg<->Harderringweg) onderhoud verharding rijbaan	570				570		
13202	BIDDINGWEG (tracé HANZELIJN) aanbrengen boombeplanting (deel PMJP)		45				45	
14104	SWIFTERWEGxLISDODDEWEG aanleg rotonde		500				500	
	SWIFTERWEGxLAGE VAART onderhoud kunstwerk	600	35			600	35	
	SWIFTERWEG (Rietweg<->Lage Vaart) onderhoud verharding rijbaan	620	215			620	215	
13120	HARDERBOSWEGxGEMAAL LOVINK onderhoud kunstwerk	50	35			50	35	
13123	SLINGERWEG (Slingerpad<->Nijkerkerweg) onderhoud verharding fietspad en fietsbrug	200				200		
13120	WATERLANDSEWEGxAFWATERINGSKANAAL onderhoud	30	35			30	35	
	VOGELWEGxHOGE VAART onderhoud kunstwerk	20	35			20	35	
	HOGERINGxREALITEITSPAD onderhoud kunstwerken	50	120			50	120	
10117	ALMERE POORT (Pampusweg<->Hollandse brug) bijdrage aanleg busbaan		1.100				1.100	
13108	GOOISEWEG (Spiekweg<->Nijkerkerweg, Trekkersveld en Groenewoudsetocht) aanleg tweede rijbaan		7.500				7.500	
11320	NJO verkeersregelinstanties en openbare verlichting	40				40		
12323	Vervangen openbare verlichting	155				155		
13141	Aanleg attentieverhogende verkeersveiligheidsmaatregelen in bochten		100				100	
	Benodigde investeringsruimte i.v.m. dekking 1e begrotingwijziging 2013	70	1.450			70	1.450	
	TOTAAL BRUTO PROJECTKOSTEN WEGEN	9.490	18.395	1.065	440	10.555	17.955	

Project nr.	WEGEN Naam Project	pMIRT 2013		MUTATIE Perspectiefnota 2013		Stand na Perspectief nota 2013		TOELICHTING PERSPECTIEFNOTA 2013 (Bedragen x € 1.000, excl. BTW en prijspeil 2012)
		niet- jaarlijks onder- houd	investe- ringen	niet- jaarlijks onder- houd	investe- ringen	niet- jaarlijks onder- houd	investe- ringen	
	BDU directe uitkering infra en impuls vergroten verkeersveiligheid provinciaal wegennet		1.310				1.310	
	BDU MARKERWAARDDIJK verkeersveiligheidsmaatregelen		500				500	
	BDU ALMERE POORT (Pampusweg<->Hollandse brug) bijdrage aanleg busbaan		1.100				1.100	
	BDU GOOISEWEG (Spiekweg<->Nijkerkerweg, Trekkersveld en Groenewoudsetocht) aanleg tweede rijbaan		2.950				2.950	
	BDU REPELWEG aanleg verbindingsweg Kadoelermeer (onderdeel project Vollenhoverbrug)		85		-85		0	Voorstel is uitvoering project door te schuiven naar 2014 om aangegeven redenen.
	BDU OV-haltevoorzieningen (incl. toegankelijkheid en knooppunten)		60				60	
	Infrafonds GOOISEWEG (Spiekweg<->Nijkerkerweg, Trekkersveld en Groenewoudsetocht) aanleg tweede rijbaan		1.000				1.000	
	Infrafonds REPELWEG aanleg verbindingsweg Kadoelermeer (onderdeel project Vollenhoverbrug)		85		-85		0	Voorstel is uitvoering project door te schuiven naar 2014 om aangegeven redenen.
	Bijdrage gemeente Urk Domineesweg (Urk <-> A6)		100				100	
	Bijdrage PMJP ontwikkelen en herstellen beplanting wegen (incl. 50% cofin. prov. middelen)		45				45	
	Bijdrage gemeente Zeewolde GOOISEWEG (Trekkersveld en Groenewoudsetocht) aanleg tweede rijbaan		1.750				1.750	
	TOTAAL BIJDRAGEN WEGEN		8.985		170-		8.815	
	TOTAAL NETTO PROJECTKOSTEN WEGEN	9.490	9.410	1.065	270-	10.555	9.140	

Project nr.	VAARWEGEN Naam Project	pMIRT 2013		MUTATIE t/m Perspectiefnota 2013		Stand na Perspectief nota 2013		TOELICHTING PERSPECTIEFNOTA 2013 (Bedragen x € 1.000, excl. BTW en prijspeil 2012)	
		niet- jaarlijks onder- houd	investe- ringen	niet- jaarlijks onder- houd	investe- ringen	niet- jaarlijks onder- houd	investe- ringen		
10128	LEMSTERVAART aanleg natuurvriendelijke oever		1.184		-44		1.140	De raming van het project is aangepast op basis van de meest actuele inzichten rekening houdend met de veegronden 2012 (waarbij budget is overgeheveld) en het aanbesteding-resultaat.	
13110	NATUURVRIENDELIJKE OEVERS aanleg robuust watersysteem NOP		120		100		220	Op basis van de veegronden 2012 is het budget 2013 verhoogd rekening houdend met de voortgang van het project.	
13302	NOORDERSLUIJSLUIS vervanging aandrijving sluisdeuren		850				850		
13301	ELBURGERBRUG groot onderhoud (incl. vervangen val)		700				700		
13142	LAGE DWARSVAART vervanging oeverbeschoeiing (rechts, km. 5.25-5.40)		50				50		
13121	HOGVE VAART bijdrage aanleg natuurvriendelijke oever		942		322		1.264	De raming van het project is aangepast op basis van de meest actuele inzichten rekening houdend met de veegronden 2012 (waarbij budget is overgeheveld) en de hogere kosten voor beplanting.	
-	Baggeren (bijdrage aan Waterschap)		200				200		
11128	Niet jaarlijks onderhoud bestaande natuurvriendelijke oevers Flevoland		125				125		
	TOTAAL BRUTO PROJECTKOSTEN VAARWEGEN		1.925	2.246	-	378	1.925	2.624	
	Bijdrage POP-gelden t.b.v. aanleg nvo Hoge Vaart			706		167		873	Zie toelichting bij project 13121.
	Bijdrage POP-gelden t.b.v. aanleg nvo Lemstervaart			592		-22		570	Zie toelichting bij project 10128.
	Bijdrage POP-gelden t.b.v. aanleg robuust watersysteem NOP			60		50		110	Zie toelichting bij project 13110.
	TOTAAL BIJDRAGEN VAARWEGEN		-	1.358	-	195	-	1.553	
	TOTAAL NETTO PROJECTKOSTEN VAARWEGEN	1.925	888	-	183	1.925	1.071		

4. Evaluatienota opcenten MRB

Inhoudsopgave

1. samenvatting
2. inleiding en samenhang
3. bevoegdheid belastingheffing
4. tariefmogelijkheden en opbrengsten
5. rol leasebedrijven
6. relatie met Provinciefonds
7. strategieaspecten
8. financiële positie Flevoland
9. overwegingen en advies

1. Samenvatting

In deze nota wordt informatie gegeven over de opcenten op de motorrijtuigenbelasting. De aanleiding hiervoor is de afspraak in het Coalitieakkoord 2011-2015 om in 2013 te bepalen of voor de jaren 2014 en 2015 het opcententarief opnieuw zal worden geïndexeerd. Voor de jaren 2012 en 2013 is het tarief bevroren op het niveau van 2011.

Daarbij speelt een aantal aspecten een rol. Deze worden in deze nota besproken.

In paragraaf 2 worden kort de aspecten benoemd die van belang zijn voor de evaluatie van het tarief. Vervolgens wordt in de paragrafen 3 en 4 informatie verstrekt over de systematiek van belastingheffing en de daarbij aanwezige mogelijkheden. In paragraaf 5 wordt het effect van de leasebedrijven op de totale inkomsten uit de opcenten toegelicht en worden de risico's van het vestigingsgedrag benoemd. In paragraaf 6 wordt de relatie toegelicht die er is tussen het aantal belastbare auto's en de Provinciefondsuitkering; wijzigingen in het aantal auto's werken namelijk door in de hoogte van de Provinciefondsuitkering. Paragraaf 7 gaat in op enkele strategische aspecten die samenhangen met het tariefbeleid. In paragraaf 8 wordt de huidige financiële positie van de provincie in beeld gebracht. In paragraaf 9 wordt een aantal overwegingen samengebracht en een advies geformuleerd.

2. Inleiding en samenhang

De provincies hebben de mogelijkheid belasting te heffen op personenauto's en motoren⁴ binnen de provincie. Het betreft hier de zogenoemde opcenten op de motorrijtuigenbelasting. De individuele provincie is daarbij vrij in het te hanteren tarief, binnen het door het Rijk vastgestelde wettelijke maximum. De feitelijke tarieven tussen de provincies lopen behoorlijk uiteen.

Een deel van de personenauto's in Nederland (circa 430.000) is ondergebracht bij een aantal grote en minder grote leasebedrijven. De opcenten over deze auto's worden (voor het overgrote deel) afgedragen aan de provincie waar het leasebedrijf gevestigd is. Om die reden is het financieel interessant om leasebedrijven binnen de provincie te hebben. De hoogte van het provinciale belastingtarief kan een rol spelen bij de vestigingsplaatskeuze van een leasebedrijf. Door een relatief laag opcententarief te hanteren kan de provincie de vestigingsplaatskeuze van een leasebedrijf proberen te beïnvloeden.

Voorts is het belangrijk om te weten dat er een (omgekeerde) relatie is tussen de belastingcapaciteit (het aantal geregistreerde auto's) van de provincie en de hoogte van de Provinciefondsuitkering. Kort gezegd komt het erop neer dat een toename van het aantal auto's (met een time-lag van 2 jaar) leidt tot een afname van de Provinciefondsuitkering. Dit wordt verderop nader toegelicht.

⁴ De opbrengst van de belasting op motoren is verwaarloosbaar en bedraagt circa 0,5% van de totale opbrengst van de opcenten. Om die reden wordt in de nota verder uitsluitend gesproken over personenauto's.

Door rijksmaatregelen is de financiële positie van de provincie onder druk komen te staan. De afgelopen jaren heeft de belastingvrijstelling van 'schone' auto's de provincie(s) veel geld gekost. Dit wordt naar verwachting ongedaan gemaakt door de herinvoering van belasting op schone auto's in 2014⁵. Daarnaast is door de 'trap op, trap af methodiek' de komende jaren sprake van tegenvallende inkomsten voor de provincie. Ook de maatregelen rondom het BTW-compensatiefonds en het verplichte schatkistbankieren hebben nadelige financiële gevolgen voor de provincie.

De hierboven genoemde aspecten spelen een rol bij de afweging rondom het te voeren tariefbeleid met betrekking tot de opcenten op de motorrijtuigenbelasting en worden in deze nota besproken.

3. Bevoegdheid belastingheffing

Op grond van de Provinciewet (artikel 222) hebben provincies de mogelijkheid een opslag te heffen op de hoofdsom van de motorrijtuigenbelasting; de zogenoemde opcenten. De belasting wordt geheven van de in de provincie wonende of gevestigde houders van personenauto's en motorrijwielen.

De opcenten worden berekend en geheven als een procentuele opslag op de zogenoemde hoofdsom motorrijtuigenbelasting die door het Rijk wordt geïnd. Het aantal opcenten is voor alle motorrijtuigen binnen één provincie gelijk. Het is dus niet mogelijk tariefdifferentiatie toe te passen voor verschillende categorieën voertuigen binnen de provincie.

Omdat de hoogte van de hoofdsom motorrijtuigenbelasting wordt bepaald door het gewicht van het motorvoertuig en de opcenten hierop een opslagpercentage zijn, varieert wel de hoogte van het bedrag aan provinciale opcenten dat per auto wordt betaald.

4. Tariefmogelijkheden en opbrengsten

Provinciale Staten zijn bevoegd de hoogte van het aantal te heffen opcenten (het belastingtarief) te bepalen. Jaarlijks dient voor 1 december een besluit te worden genomen over het te hanteren tarief dat met ingang van 1 januari van het volgende jaar wordt gehanteerd. Het tarief kan dus jaarlijks worden gewijzigd. Bij de bepaling van het te heffen aantal opcenten zijn Provinciale Staten gebonden aan een wettelijk maximum. Dit maximum bedraagt 107,3 opcenten per 1 januari 2013 en wordt jaarlijks door het Rijk aangepast met de zogenoemde tabelcorrectiefactor, als bedoeld in de Wet op de inkomstenbelasting.

Tussen de provincies zijn er verschillen in het belastingtarief; de bandbreedte per 1 januari 2013 loopt uiteen van 67,9 opcenten (Noord-Holland) tot 95,0 opcenten (Zuid-Holland). Flevoland heft momenteel 76,6 opcenten, het op drie provincies na laagste tarief; het landelijk gemiddelde tarief ligt in 2013 op 80,6 opcenten⁶.

Flevoland telde op 1 januari 2013 circa 257.000 auto's; een deel van deze auto's valt onder het kwarttarief (o.a. campers) of is geheel vrijgesteld van motorrijtuigenbelasting; dit laatste geldt voor:

- auto's van hulpverleningsdiensten (politie, ambulance, brandweer)
- auto's waarvan het kenteken is geschorst (tijdelijk niet op de weg)

⁵ In de Wet uitwerking autobrief is in artikel XXII opgenomen dat met ingang van 1 januari 2014 het nihil tarief voor CO₂-zuinige personenauto's alleen nog van toepassing is voor personenauto's met een CO₂-uitstoot van maximaal 50 gram per kilometer. Er zijn op dit moment nagenoeg geen auto's die daaraan voldoen, met uitzondering van elektrische auto's. Deze wet is eind 2011 goedgekeurd door het Parlement.

⁶ In de bijlage is een overzicht opgenomen van de ontwikkeling van de tarieven in de 12 provincies in de periode 2008-2013.

- de zogenoemde 'schone' auto's (benzineauto's met CO₂-uitstoot < 110 g/km, dieselauto's en aardgasauto's met een CO₂-uitstoot < 95 g/km.)⁷

Rekening houdend hiermee is het aantal belastingeenheden (volledig betalende auto's) circa 206.000 (omgerekend is dit 80% van het totaal aantal auto's). Een personenauto die het volledig tarief betaalt levert in 2013 naar verwachting gemiddeld circa € 220 per jaar aan opcenten op. Daarmee bedraagt de geraamde jaaropbrengst voor 2013 circa € 45 mln.

De opcenten zijn een opslag op de hoofdsom van de door het rijk geheven motorrijtuigenbelasting. Omdat deze hoofdsom afhankelijk is van het gewicht van het voertuig, loopt de hoogte van het aan de provincie af te dragen bedrag per auto uiteen. Zo dient voor een auto van 800 kg circa € 80 aan opcenten te worden betaald per jaar en voor een auto van 2.000 kg. circa € 500 per jaar.

Flevoland heeft de mogelijkheid om het belastingtarief te verhogen. De zogenoemde onbenutte belastingcapaciteit (verschil tussen het wettelijke maximum tarief en het feitelijke tarief) bedraagt momenteel 30,7 opcenten. Een verhoging met één opcent levert bijna € 0,6 mln. extra inkomsten op. Dit betekent dat Flevoland op dit moment een latente nog beschikbare belastingcapaciteit heeft van circa 18 mln. per jaar.

Ten opzichte van het huidige landelijk gemiddelde is het verschil in tarief 4 opcenten. Dit correspondeert met een inkomstenbedrag van circa € 2,4 mln. per jaar.

Dit betekent dat de Flevolandse autobezitter momenteel minder belasting betaalt dan de gemiddelde autobezitter in Nederland. Hieronder staan ter indicatie de verschillen per jaar voor enkele gewichtsklassen vermeld.

gewichtsklasse	huidig tarief	verschil t.o.v. landelijk gemiddelde
800 kg. (kleine auto)	83	-4
1200 kg (middenklasser)	213	-11
2000 kg (grote auto)	501	-26

alle bedragen in €

5. Rol leasebedrijven

Zoals eerder vermeld worden provinciale opcenten geheven van de in de provincie wonende of gevestigde houders van personenauto's en motorrijwielen. Dit zijn auto's in bezit van particulieren, van bedrijven en van zogenoemde grootwagencarporteurs (de officiële belastingdienstterm voor leasemaatschappijen).

Bij deze laatste categorie is er een onderscheid in aansprakelijken en verplichtingnemers. De aansprakelijke is de grootwagencarporteur (GWH); deze betaalt de nota. De verplichtingnemer is de eindgebruiker. Verplichtingnemers kunnen er voor kiezen de auto te laten registreren op de provincie waarin de eindgebruiker gevestigd is. In een beperkt aantal gevallen gebeurt dit. In alle andere gevallen worden de auto's op basis van het statutaire vestigingsadres van de GWH aan de provincies toegerekend.

Om die reden is het financieel interessant om leasebedrijven binnen de provincie te hebben. De hoogte van het provinciale belastingtarief kan een rol spelen bij de vestigingsplaatskeuze van een leasebedrijf. Door een relatief laag opcententarieft te hanteren kan de provincie de vestigingsplaatskeuze van een leasebedrijf proberen te beïnvloeden. Zoals eerder aangegeven is het echter niet toegestaan een tariefdifferentiatie toe te passen tussen auto's van leasebedrijven en overige auto's.

⁷ De zogenoemde 'schone' auto's zullen vanaf 2014 weer voor het overgrote deel belastingplichtig worden. In Flevoland waren op 1 januari 2013 ruim 42.000 van dergelijke auto's geregistreerd. Met de extra inkomsten die dit oplevert is reeds rekening gehouden in de beschouwing rondom de financiële positie zoals deze in paragraaf 8 is opgenomen.

In Flevoland zijn twee grote leasebedrijven actief, Leaseplan en Athlon. Alleen het bedrijf Leaseplan is op basis van de statutaire vestigingsplaats voor de opcenten afdrachtplichtig aan Flevoland.

Op 1 januari 2013 telde Flevoland circa 86.000 geregistreerde leaseauto's, die voor het overgrote deel bij Leaseplan zijn ondergebracht. Indien er van uitgegaan wordt dat de samenstelling van het leasewagenpark vergelijkbaar is met het totaal aantal in Flevoland geregistreerde auto's, kan de opbrengst van de leaseauto's worden berekend op circa € 19 mln. per jaar. Naar schatting is circa 90% (€ 17,0 mln.) hiervan toe te rekenen aan auto's van Leaseplan.

Een eventueel vertrek van Leaseplan zou dus van grote invloed zijn op de inkomsten van de provincie. Het te hanteren belastingtarief in de komende periode kan daarbij van invloed zijn.

Alvorens daarop nader in te gaan is het belangrijk om de relatie tussen belastingcapaciteit en de hoogte van de Provinciefondsuitkering te kennen.

6. Relatie met Provinciefonds

Bij de bepaling van de hoogte van de Provinciefondsuitkering wordt rekening gehouden met de belastingcapaciteit van provincies. Het Provinciefonds wordt over de provincies verdeeld via een aantal verdeelmaatstaven, zoals inwonertal, oppervlakte, etc. Een bijzondere verdeelmaatstaf daarbij is de belastingcapaciteit motorrijtuigenbelasting. Onder belastingcapaciteit wordt verstaan het aantal auto's waarover de provincie belasting kan heffen. Het tarief dat de provincie hanteert speelt daarbij geen rol. De maatstaf belastingcapaciteit heeft een negatief effect op de Provinciefondsuitkering (met een time-lag van 2 jaar). Kort gezegd komt het er op neer dat een hogere belastingcapaciteit ('meer auto's') bij een provincie grosso modo leidt tot een lagere Provinciefondsuitkering twee jaar later en omgekeerd. De achterliggende gedachte van de wetgever daarbij is dat de Provinciefondsuitkering aanvullend is op de middelen die de provincie zelf kan genereren.

In het verdeelmodel voor het Provinciefonds wordt dus rekening gehouden met de belastingcapaciteit in de vorm van een aftrekpost. De hoogte van de aftrekpost wordt per provincie bepaald door de belastingcapaciteit (het aantal auto's) te vermenigvuldigen met een rektarief. Dit rektarief bedraagt - 65,9. Dit betekent dat iedere provincie wordt geacht een eigen inkomst te verwerven die gelijk is aan de belastingcapaciteit vermenigvuldigd met 65,9 opcenten. Dat is het uitgangspunt bij de bepaling van de bijdrage uit het Provinciefonds.

Opgemerkt wordt dat het gehanteerde rektarief voor het Provinciefonds lager is dan de feitelijke tarieven die door de provincies wordt gehanteerd. Dit houdt in dat het compenserende effect van het Provinciefonds niet volledig is (voor Flevoland momenteel zo'n 86 %).

Een mutatie in het aantal auto's heeft dus de eerste twee jaar een 100% effect op de inkomsten van de provincie. Na twee jaar is dit effect nog 14%. Dit betekent dat (als voorbeeld) een vertrek van Leaseplan de provincie twee jaar lang € 17 mln. zou kosten en daarna structureel € 2,4 mln. (14%).

7. Strategieaspecten

Hiervoor zijn de technische aspecten van de heffing van de opcenten op de motorrijtuigenbelasting beschreven, alsmede mogelijke ontwikkelingen hierin. Op basis van deze wetenschap zijn er strategische keuzes te maken ten aanzien van de tariefstelling. Daarbij speelt een aantal elementen een rol.

concurrerend tarief

Zoals eerder aangegeven worden opcenten van grootwagenaanbieders (leasebedrijven) afgedragen in de provincie waarin de grootwagenaanbieder is geregistreerd. Het is dus voordelig om dergelijke grootwagenaanbieders binnen de provincie te hebben en te houden⁸. Het provinciaal belastingtarief kan daarbij van invloed zijn. Verwacht mag worden dat een laag tarief een aanzuigende werking kan hebben en een hoog tarief tot vertrekbewegingen kan leiden. Als gekeken wordt naar de provincies waar de grootwagenaanbieders met name zijn geregistreerd is het beeld dat 87% hiervan geconcentreerd is in vier provincies. De verdeling is als volgt:

⁸ Hier wordt uitsluitend bedoeld op het voordeel van de belastinginkomsten. Andere aspecten, zoals werkgelegenheid, blijven buiten beschouwing

Provincie	Opcententarief per 1 januari 2013	aantal leaseauto's op 1 januari 2013
Noord-Holland	67,9	55.000
Utrecht	72,6	84.000
Flevoland	76,6	86.000
Noord-Brabant	74,2	154.000

Van deze vier provincies heeft Flevoland in 2013 het hoogste tarief; het tarief in Flevoland ligt 8,7 opcenten boven het laagste tarief (Noord-Holland) en 5 opcenten boven het gemiddelde tarief (71,6 opcenten) van de andere drie provincies met de meeste leaseauto's (Utrecht, Noord-Brabant en Noord-Holland)

De vraag is met welk tarief Flevoland concurrerend genoeg blijft om Leaseplan te behouden. Een forse toename kan aanleiding zijn voor een mogelijke verhuizing van het leasebedrijf. Een stabilisatie of verlaging van het tarief zou een positief signaal zijn. Een neveneffect van stabilisatie/bevriezing is echter dat de overige (particuliere) auto's in Flevoland daarvan meeprofiteren. Dit zorgt weliswaar voor een lastenbeperking c.q. -verlichting voor de burgers maar heeft tegelijk een drukkend effect op de opbrengst.

Het belang van het opcententarief moet daarbij in proportie worden gezien. Voor een gemiddelde auto van 1.200 kg is het verschil in belasting tussen Flevoland en Noord-Holland circa € 25 op jaarbasis. Dit betekent circa € 2 per maand voor het leasetarief. In dit verband wordt nog opgemerkt dat Noord-Holland (ondanks het laagste tarief) in 2011 is geconfronteerd met het vertrek van een groot leasebedrijf (circa 60.000 auto's) naar Noord-Brabant.

Extern imago financiële positie Flevoland

Flevoland heeft de laatste jaren indringend aandacht gevraagd voor de financiële achterstandpositie van de provincie. Deze positie wordt weliswaar herkend door zowel de andere provincies als het Rijk maar is bij de herziening van het Provinciefonds in 2011 onvoldoende gehonoreerd. Daarnaast beschikt Flevoland door de afwezigheid van substantiële inkomsten uit het bezit en de verkoop van energiebedrijven over minder zogenoemde overige eigen middelen (OEM) dan de normpercentages waarmee bij de verdeling van het Provinciefonds is gerekend.

Indien Flevoland er voor kiest de provinciale belastingen (inkomsten) blijvend te bevriezen en daarmee structureel onder het landelijk gemiddelde belastingtarief blijft, zou dit een verkeerd effect kunnen hebben bij zowel het Rijk als de andere provincies voor wat betreft de erkenning van de financiële achterstand van Flevoland. Geoordeeld zal kunnen worden dat Flevoland blijkbaar voldoende middelen heeft voor haar taken. Dit kan nadelige gevolgen hebben voor eventuele partiële herijkingen van het verdeelmodel Provinciefonds in komende jaren. Een geleidelijk optrekken van het Flevolandse tarief naar minimaal dit landelijk gemiddelde zou de geloofwaardigheid van de Flevolandse claims kunnen versterken.

8. Financiële positie Flevoland

De huidige meerjarenraming (als onderdeel van de Programmabegroting 2013) kent een tekort van € 1,5 mln. in 2016. Dit tekort is in de begroting voorlopig gedekt door een stelpost nog te realiseren dekkingsmiddelen van dezelfde omvang op te nemen. Bij de voorjaar 2013 op te stellen Perspectiefnota 2013-2017 zal deze stelpost moeten worden ingevuld.

Inmiddels is er een nieuw regeerakkoord gesloten waarin beleidsvoornemens en ombuigingen zijn opgenomen die nadelige financiële effecten hebben voor de provincies. Mede om die reden is, ter voorbereiding van de Perspectiefnota, een financiële verkenning voor de komende jaren opgesteld. Hierbij zijn voor enkele onderwerpen aannames gedaan, c.q. scenario's gehanteerd.

De uitkomst van de financiële verkenning is dat er, onder een aantal gehanteerde aannames, sprake zal kunnen zijn van een oplopend structureel begrotingstekort van ruim € 6,0 mln. in 2017. Daarnaast bestaat er een reëel risico dat het voorlopig voor de zogenoemde stille lasten

gereserveerde bedrag van € 4,5 mln per jaar onvoldoende zal blijken te zijn. Mogelijk zal dit bedrag circa € 2 mln. hoger uitvallen. Voorts zijn er nog een aantal potentiële risico's die daarin nog niet financieel zijn vertaald.

In het kader van het profielversterkend ombuigen (PVO1) worden in deze collegeperiode reeds voor € 14 mln. omgebogen. Daarbij is het belastingtarief gelijk gebleven. Het zich nu aandienende begrotingstekort van ruim € 6 mln. (+ p.m. voor de stille lasten en enkele risico's) is zodanig dat een eventuele indexering van de opcenten op de motorrijtuigenbelasting hierbij dient te worden betrokken. Indien het verwachte tekort volledig met verdere ombuigingen moet worden ingevuld, heeft dit nadelige effecten voor de ontwikkeling van en het voorzieningenniveau in onze provincie. Door de beperkte beschikbaarheid van zogenoemde overige eigen middelen heeft Flevoland sowieso al minder mogelijkheden dan andere provincies om ontwikkelingen in de provincie financieel te faciliteren.

Gelet op de afspraak om in 2013 met een heroverweging te komen van de hoogte van de opcenten op de motorrijtuigenbelasting (MRB) hanteert het college de volgende redeneerlijn. Geconstateerd wordt dat mobiliteit erg belangrijk is voor het beheer en de ontwikkeling van Flevoland. De afgelopen twee jaren heeft Flevoland geen indexatie toegepast, zodat de inflatie-effecten niet zijn gecorrigeerd. De provincie heeft ervoor gekozen om met minder inkomsten genoegen te nemen en geen gebruik te maken van de onbenutte belastingcapaciteit. Dit standpunt is onder andere bepaald door de verwachting dat het rijk de provinciale ontwikkelopgave en de problematiek van de stille lasten zou compenseren bij de herziening van het Provinciefonds. Deze compensatie door het rijk is niet gerealiseerd. Van de provincie wordt verwacht dat zij voor haar ontwikkelopgave eigen middelen genereert. Dit leidt tot de volgende constatering en keuzes

In de begroting is vanaf 2014 structureel € 4,5 miljoen uit de algemene middelen opgenomen voor de stille lasten.

Het college spreekt uit dat de kosten voor mobiliteit in brede zin in beginsel moeten worden gedekt door:

- PMIRT-budgetten
- BDU-middelen
- Opcenten MRB

Het college is vanuit dat vertrekpunt van mening dat het tarief voor de opcenten MRB met ingang van 2014 jaarlijks met 2% moet worden verhoogd, waarbij deze opbrengsten worden ingezet als dekking voor de nu reeds structureel begrote € 4,5 miljoen voor de stille lasten. Hierdoor kunnen de bestaande algemene middelen vrijvallen en worden gebruikt als een van de maatregelen om de meerjarenraming sluitend te maken⁹. De extra opbrengst van een dergelijke indexering bedraagt ruim € 0,9 mln. per jaar en zijn bij een voortgaande jaarlijkse indexering met 2% cumulatief. In 2017 bedraagt de meeropbrengst een kleine € 4 mln per jaar¹⁰.

9. Overwegingen en advies

Overwegingen

De financiële vooruitzichten voor Flevoland zijn niet positief. Door diverse rijksmaatregelen en oplopende kosten (stille lasten) is er sprake van oplopende tekorten in het meerjarenperspectief tot

⁹ Daarnaast zal bezien worden in hoeverre het door herschikking van PMIRT- en BDU-middelen mogelijk wordt om dekking te vinden voor de verwachte meerkosten van de stille lasten boven de nu reeds structureel begrote € 4,5 miljoen.

¹⁰ De zogenoemde onbenutte belastingcapaciteit maakt onderdeel uit van de weerstandscapaciteit van de provincie. Door een deel van deze capaciteit te benutten daalt de weerstandscapaciteit. Bij het opstellen van de programmabegroting 2014 zal worden bezien wat de omvang is van de dan aanwezige risico's en of de dan beschikbare totale weerstandscapaciteit voldoende is om deze risico's te kunnen dekken (uitgaande van een gewenste dekkingsratio van 110%).

ruim € 6 mln. (+ p.m. voor de stille lasten en enkele risico's). In deze collegeperiode wordt reeds voor € 14 mln. aan ombuigingen doorgevoerd. Verdere ombuigingen betekenen een verschraving van het voorzieningenniveau en een rem op de ontwikkeling van Flevoland.

Het college spreekt uit dat de kosten voor mobiliteit in brede zin in beginsel moeten worden gedekt door PMIRT-budgetten, BDU-middelen en opcenten MRB.

In het Coalitieakkoord 2011-2015 is vastgelegd dat in 2013 wordt bepaald of voor de jaren 2014 en 2015 het opcententarief weer zal worden geïndexeerd.

Het tarief is in de jaren 2012/2013 bevroren op het niveau van 2011; de provinciale lasten zijn in deze jaren wel gestegen door loon- en prijsontwikkelingen. Deze lastenstijgingen zijn opgevangen binnen de lopende budgetten, wat een impliciete bezuiniging heeft betekend.

Het belastingtarief in Flevoland ligt momenteel 4 opcenten (ofwel circa 5%) onder het landelijk gemiddelde

Indien Flevoland het belastingtarief handhaaft onder het landelijk gemiddelde, zou dit een verkeerd effect kunnen hebben bij zowel het Rijk als de andere provincies voor wat betreft de erkenning van de financiële achterstand van Flevoland.

Een al te forse toename van het belastingtarief kan tot een ongewenste reactie leiden bij het grootste leasebedrijf in de provincie. Het huidige tarief ligt 5 opcenten boven het gemiddelde tarief van de provincies met de grootste leasebedrijven.

Advies

Gelet op vorenstaande overwegingen ligt een beperkte geleidelijke toename van het opcententarief in de rede. Daarbij kan worden gedacht aan een jaarlijkse indexering met vooralsnog 2% (komt overeen met 1,5 opcent) vanaf 2014. Met een dergelijke indexering groeit Flevoland in twee tot drie jaren toe naar het huidige landelijke gemiddelde. In een dergelijke indexering is de compensatie voor loon- en prijsontwikkeling begrepen. Door met een meerjarig vast percentage te werken is de opbrengst beter voorspelbaar en niet afhankelijk van de feitelijke loon- en prijsontwikkeling die jaarlijks kunnen fluctueren.

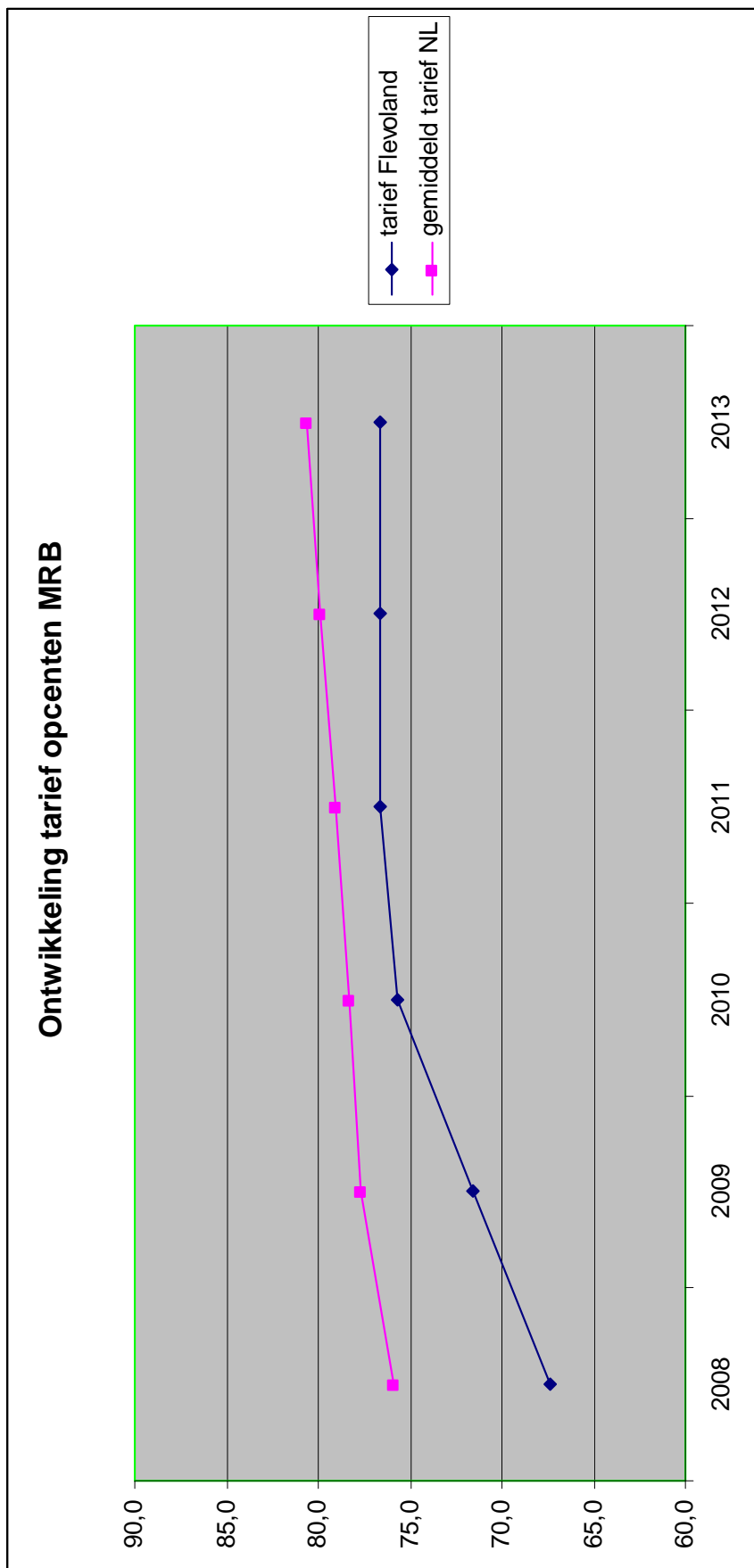
Bij de aanvang van een nieuwe collegeperiode kunnen dan nieuwe afspraken worden gemaakt over de hoogte van de indexering in die periode. Vooralsnog wordt het percentage van 2 rekenkundig gehanteerd voor de volledige periode van de meerjarenraming 2014-2017.'

Het globale effect van een indexering met 2% voor de autobezitters is hieronder weergegeven voor enkele gewichtsklassen.

gewichtsklasse	huidig tarief	cumulatieve lastentoename bij 2% verhoging per jaar			
		2014	2015	2016	2017
800 kg. (kleine auto)	83	2	3	5	7
1200 kg (middenklasser)	213	4	9	13	17
2000 kg (grote auto)	501	10	20	30	40

alle bedragen in €

	Groningen	Friesland	Drenthe	Overijssel	Flevoland	Gelderland	Utrecht	Noord-Holland	Zuid-Holland	Zeeland	Noord-Brabant	Limburg	Maximum aantal opc.	Gemiddelde opc. 12 prov.
2008	77,8	78,8	79,7	76,8	67,4	81,4	72,6	63,9	91,8	69,3	71,6	79,6	107,9	75,9
2009	79,1	80,4	81,0	78,5	71,6	82,7	72,6	67,9	95,0	69,3	71,6	82,0	111,9	77,6
2010	79,1	81,7	82,3	78,5	75,7	82,7	72,6	67,9	95,0	69,3	71,6	83,6	116,7	78,3
2011	83,0	83,0	83,6	78,5	76,6	82,7	72,6	67,9	95,0	69,3	71,6	85,1	119,4	79,1
2012	83,8	84,9	85,1	79,2	76,6	83,8	72,6	67,9	95,0	78,3	72,9	78,3	105,0	79,9
2013	85,1	86,6	86,5	79,9	76,6	85,0	72,6	67,9	95,0	78,3	74,2	79,9	107,3	80,6

5. Paragraaf weerstandsvermogen Jaarverslag 2012

5 Weerstandsvermogen

5.1 Algemeen

Deze paragraaf gaat over de vraag of de provincie financieel voldoende weerbaar is. Uitgangspunt daarbij zijn de ambities zoals de provincie zich die heeft gesteld in de Programmabegroting 2013 en het meerjarenbeleid. De provincie loopt tal van risico's. Een deel van de risico's wordt afgedekt door al genomen (beheers)maatregelen. Op basis van een risicoanalyse worden de overgebleven risico's bepaald (restrisiko's), die niet afgedekt worden met een voorziening of een oormerk in een strategische reserve. De daarvoor benodigde capaciteit heet weerstandscapaciteit. Als die niet voldoende is moeten ingrijpende beleidswijzigingen worden doorgevoerd. In paragraaf 5.4 wordt de relatie gelegd tussen de risico's waarvoor geen of onvoldoende maatregelen zijn getroffen en de (weerstands)capaciteit die de provincie heeft om niet begrote kosten op te vangen (Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), artikel 11). Dit wordt ook wel het weerstandsvermogen genoemd.

In 2008 heeft de provincie haar beleidskader omtrent Risicomanagement vastgesteld. Voor de zomer biedt Gedeputeerde Staten een herijkt beleidskader risicomanagement aan Provinciale Staten aan. De ontwikkelingen rond risicomanagement staan in paragraaf 5.2.1.

Het weerstandsvermogen wordt bepaald door twee aspecten:

1. het risicoprofiel (paragraaf 5.2.2): de kans op het optreden van ongewenste gebeurtenissen met een nadelig financieel gevolg;
2. de weerstandscapaciteit (paragraaf 5.3): het maximum van inzetbare financiële middelen (buffer) om risico's structureel of incidenteel te kunnen opvangen.

5.2 Risicomanagement en risicoprofiel

Deze paragraaf wordt ingedeeld in twee delen, te weten 5.2.1 Risicomanagement en 5.2.2 Risicoprofiel.

5.2.1 Risicomanagement

De afgelopen jaren heeft de provincie fors ingezet op de ontwikkeling van Risicomanagement. In 2011 is op basis van de visie Risicomanagement (2008) een voortgangsrapportage opgesteld en besproken met de Statenwerkgroep P&C (november 2011). In deze voortgangsrapportage zijn verbeterstappen benoemd. Eind 2010 is de Visie op Risicomanagement uitgewerkt in een implementatieplan risicomanagement. Daarbij is beleid geformuleerd voor de wijze waarop risico's tegemoet worden getreden. Hierdoor worden onzekerheden tijdig ingeschat en worden passende maatregelen genomen. In februari 2013 is de laatste voortgangsrapportage risicomanagement aan Provinciale Staten aangeboden. Als provincie werken we ernaar toe een risicovolwassen organisatie te zijn.

Gedeputeerde Staten en de directie zijn intensief betrokken op de ontwikkeling van risicomanagement. Het implementatietraject van risicomanagement is te onderscheiden in een bestuurlijk en ambtelijk traject. Risicomanagement is een proces waarin je continu aandacht hebt voor en je bewust bent van de kansen en de bedreigingen voor de realisatie van je gestelde doelen. Het moet als het ware tussen de oren van een ieder komen van besluitvorming tot uitvoering.

Binnen de organisatie groeit het besef dat bij het streven naar de realisatie van beleidsdoelstellingen en in de bedrijfsvoering de provincie risico's loopt en te maken heeft met onzekerheden. Er is ruim aandacht voor van Provinciale Staten. In elk opvolgend sturingsdocument (Perspectiefnota, Programmabegroting, Zomernota en Jaarverslag) worden risico's en onzekerheden in kaart gebracht. Waar mogelijk en nodig worden concrete risico's berekend en wordt ter afdekking daarvan een voorziening getroffen (e.g. debiteurenrisico) of een bestemmingsreserve gevormd (e.g. 'reserve personele frictie'). Sinds 2011 worden in de P&C cyclus de strategische risico's in het begrotings- en verantwoordingsproces geïntegreerd. Tot en met 2010 gebeurde dit separaat. Hierdoor is er toenemende aandacht voor beheersing van risico's. De weerstandsparagraaf van het

Jaarverslag en de Programmabegroting is verrijkt met een overzicht en kwantificering van de risico's (op basis van de geïnventariseerde relevante operationele en strategische risico's). Risicomanagement is hiermee een volwaardig onderdeel van de beleidsvoorbereiding, sturing en beheersing geworden. In november 2012 zijn concrete vervolgstappen gezet met management en medewerkers in de operationalisering van risicomanagement o.m. via een incompany trainingsprogramma, de productie van P&C-producten, business cases en controlgesprekken. Dit draagt bij aan het toegenomen risicobewustzijn.

5.2.2 Risicoprofiel

Het risicoprofiel is de totale weergave van de verschillende soorten risico's die de provincie loopt. Het risicoprofiel is een momentopname, de risico's veranderen in de loop van de tijd op de onderscheiden dimensies kans, impact en effect. Risico's verdwijnen, nieuwe risico's doen zich voor. Het risicoprofiel van twee jaar geleden ziet er anders uit dan het profiel van nu. Sommige beheersmaatregelen blijken effectief te zijn, andere (nog) niet.

De risico's binnen het risicoprofiel van de provincie zijn in drie categorieën ingedeeld: bestuurlijk (B), strategisch (S) en operationeel (O):

- bestuurlijke risico's zijn te definiëren als onzekerheden die vooral optreden aan de inkomstenkant en het takenpakket van de provincie;
- strategische risico's zijn te definiëren als onzekerheden die vooral optreden bij grote projecten en programma's (speerpunten) en in de relatie met verbonden partijen;
- operationele risico's zijn te definiëren als onzekerheden die vooral ontstaan bij de uitvoering van taken. In elke categorie zijn de meest prominente risico's weergegeven en vervolgens gekwantificeerd.

Bij bestuurlijke, strategische en operationele risico's wordt, naast de specifiek benoemde risico's, ook een totaalbeeld van de overige risico's in die categorie gegeven en vervolgens gekwantificeerd. Dit totaalbeeld is gebaseerd op onderliggende inventarisaties en ervaringen uit het verleden. Deze methode past beter bij de verschillende soorten onzekerheden waar de provincie mee te maken heeft. Het kwantificeren van risico's is altijd een inschatting met een arbitrair karakter. Dit geldt zowel voor de bepaling van de kans alsook voor het effect van het risico. Het totaal aantal variabelen is van dien aard dat een wetenschappelijke berekening nauwelijks mogelijk is.

Het risicoprofiel is een momentopname van de risico's, die zich op basis van de meest actuele inschatting kunnen voordoen. Daarbij wordt rekening gehouden met de beheersmaatregelen, die in uitvoering zijn genomen. Die risico's worden afgezet tegen de weerstandscapaciteit op de peildatum (voor het Jaarverslag 2012 is dit 31-12-2012).

De paragraaf Weerstandsvormogen in het Jaarverslag is in de eerste plaats bedoeld om terug te kijken op het afgelopen jaar en verantwoording af te leggen over veranderingen in het risicoprofiel. Tegelijkertijd kijkt risicomanagement vooruit: welke risico's kunnen zich voordien naar de huidige inzichten, welke beheersmaatregelen zijn genomen? Het risicoprofiel kent dus ook componenten, die zich incidenteel en structureel eventueel later dan in 2013 kunnen voordoen. Bij de toepassing van dynamisch risicomanagement kijken we in het Jaarverslag vooral terug ten opzicht van de laatste risico-inschatting in de Programmabegroting 2013. Voor de volledigheid volgen we ook de ontwikkelingen in het verslagjaar, maar deze zijn ten dele al toegelicht in de Programmabegroting 2013. Bij de bestemming van het rekeningresultaat is - waar nodig - rekening gehouden met het huidige risicoprofiel, zowel voor de weerstandscapaciteit als voor te nemen beheersmaatregelen.

In tabel 5.2.A Risicoprofiel per 31-12-2012 wordt het risicoprofiel van de provincie weergegeven op basis van denkbare scenario's met een negatief beslag in financiële zin. Of een risico zich kan voordoen wordt uitgedrukt in procenten onder de noemer *kans*. Bij een kleine kans is 10% gehanteerd, bij een kans middel is 30% gehanteerd en bij een grote kans is 50% als maximum gehanteerd. Bij een kans groter dan 50% zou vanuit het voorzichtigheidsprincipe en degelijk financieel beleid een voorziening moeten worden getroffen of een oormerk in een reserve worden aangebracht.

De *impact* is breed als het van invloed is (of een oplossing vraagt die invloed heeft) op alle thema's van de provincie (aangeduid met het getal 2), een beperkte impact als het zich voordoet op een beperkt aantal thema's (aangeduid met het getal 1), en een kleine impact zijnde een operationeel proces (aangeduid met het getal 0.5). Bij *effect* is een bandbreedte bepaald van de financiële consequentie bij het voordoen van het risico. Hier is gebruik gemaakt van de indeling in groot (7.5 miljoen), middel (3 miljoen) en klein (1 miljoen). De reservering voor het beslag op de weerstandscapaciteit wordt berekend middels de formule kans x impact x

effect. Bij de kwantificering van de risico's zijn de reeds genomen beheersmaatregelen meegewogen waar onder voorzieningen en risicobuffers in de programmabegroting.

De presentatie gaat uit van individuele risico's met een gewogen risico dat groter is dan € 0,5 miljoen. Onder 'overige' worden die risico's uit de strategische risico-inventarisatie samen geteld, die individueel gemiddeld kleiner zijn dan € 0,5 miljoen.

Naast de risicocategorie is in tabel 5.2.A ook aangegeven of er sprake is van een structureel risico (str) of een incidenteel risico (inc). Structureel betekent in dit geval dat het risico naar verwachting een langere periode een rol van betekenis blijft spelen binnen het risicoprofiel van de provincie, waarbij de financiële kwantificering jaarlijks kan variëren. Daarbij wordt gerekend met het bedrag per jaar onder aanname dat bijstelling van beleid bij het optreden van het risico tot de beheersmaatregelen behoort met een jaar vertraging.

Tabel 5.2.A Risicoprofiel per 31-12-2012, bedragen in miljoenen

# PB 2013	# JV 2012	Onzekerheid/risico	cat.	inc/str	risico PB 2013	reservering risico JV 2012	kans	impact	effect
4	1	Rijksbezuinigingen en Rijksbijdragen projecten	B	Inc	3,75	5,00	groot	beperkt	groot
-	nw	Concessies Openbaar Vervoer	S	Str	-	2,25	groot	beperkt	groot
6	3	Jeugdzorg	B	Inc	1,50	2,25	middel	beperkt	groot
5	4	Druk op bedrijfsvoering*	O	Str	1,50	2,00	groot	beperkt	middel
-	nw	Reserves inzetten als revolving funds	S	Str	-	1,90	groot	klein	groot
1	6	Afhechten OostvaardersWold	S	Inc	11,25	1,50	groot	beperkt	middel
7	7	OMALA*	S	Str	1,00	1,20	groot	klein	middel
-	nw	Afstandsbediening bruggen en sluizen	O	Inc	-	1,10	middel	klein	groot
8	9	Europese Programma's	B/S	Str	0,90	0,90	middel	beperkt	middel
10	10	Nazorgfonds	O	Inc	0,75	0,75	groot	klein	middel
11	11	Overig risico's en onzekerheden	B/S/O	str/inc	6,00	6,50	-	-	-
Totaal					36.3**	25,35			

** De optelling van de risico's bij het PB2013 is lager dan 36.3 miljoen omdat er mutaties in de top 10 plaats hebben, waardoor nieuwe risico's de top 10 binnen komen.

Van de met * gemerkte risico's is afgeweken van een globale berekening van het risico, omdat meer details beschikbaar zijn.

Korte toelichting op het Risicoprofiel

Een belangrijk deel van de risico's zijn te wijten aan externe omstandigheden waarvoor de provincie relatief beperkte beheersmaatregelen kan nemen. Voor deze risico's liggen de beheersmaatregelen vooral in de sfeer van directe of indirecte beïnvloeding. Op de risico's waarop de provincie beheersmaatregel kan nemen wordt een afweging gemaakt van de daarmee gepaard gaande kosten. Beheersmaatregelen zorgen voor verlaging van het risicoprofiel.

Het risicoprofiel is gedaald ten opzichte van 31-06-2012 (stand Programma Begroting 2013) met € 10,95 miljoen tot € 25,35 miljoen (-30,2%). Deze daling komt voort uit de ontwikkelingen rond de top 4 risico's uit de Programma Begroting 2013 waardoor deze risico's uit de top zijn vervallen.

Een korte toelichting op vervallen risico's:

- o In deze coalitieperiode zijn, gekoppeld aan beleidskeuzes, adequate beheersmaatregelen genomen voor Interne beheersing en Beëindiging van subsidiërelaties (zorgvuldige afbouw).
- o De Omgevingsdienst Flevoland Gooi&Vechtstreek in oprichting is gestart per 01-01-2013 daarmee is het een eigenstandige organisatie geworden en een verbonden partij. Naar het zich laat aanzien zijn de beheersmaatregelen adequaat geweest waardoor de provincie als latende organisatie geen aanvullende kosten heeft moeten maken. De na verhuur aan de OFGV resterende gebouwgebonden kosten kunnen opgevangen worden binnen de bestaande budgetten. Hierdoor is dit risico uit de top 10 verwijderd.
- o Het Rijk heeft bij de decentralisatie van natuur in het Deelakkoord Natuur besloten de grond-voorgrond regeling toe te kennen. Dit genereert voldoende middelen om aan de verplichtingen te voldoen. Daarnaast laat het zich aanzien dat de provincie met de NBO's (Natuur behorende organisaties) aanvullende afspraken kan maken om de kosten voorlopig binnen het beschikbare budget voor natuur te houden. Hiermee is ook dit risico uit de top 10 verwijderd.

- o Er is in de afgelopen periode intensief onderzoek gedaan naar de Stille Lasten problematiek. Huidige inzichten laten zien dat met de reservering van € 4,5 mln extra per jaar vanaf 2014 en een strategische slag in het beheer en onderhoud van onze wegen en vaarwegen de provincie de komende 10 jaar geen verhoogd risico loopt op calamiteiten door achterstallig onderhoud. Het netto risico is daardoor beperkt, het risico vervalt. Voor de lange termijn (> 10 jaar) blijven de stille lasten een onzekerheid.

De volgende wijzigingen hebben zich voorgedaan waardoor het risicoprofiel is veranderd:

- o Ten opzichte van het risicoprofiel per 31-06-2012 (stand Programma Begroting 2013) zijn twee bestaande risico's overgeheveld naar de top 10 (Afstandsbediening bruggen en sluizen, Concessies Openbaar Vervoer);
- o nieuw, vanwege beleidsmatige wijzigingen is Reserves inzetten als revolving fund;
- o er is één herschreven risico (Afhechten OostvaardersWold / insteek Nieuwe Natuur, was OostvaardersWold), waarvan de kwantificering is verlaagd;
- o drie risico's waarvan de kwantificering is gestegen (Overdracht Jeugdzorg, OMALA en Rijksbijdragen projecten/extra bezuinigingen);
- o tot slot is door de gestegen bewustwording van de organisatie zijn meer risico's benoemd. Daarnaast zijn er meer beheersmaatregelen getroffen en wordt er actief omgegaan met risicomanagement. De categorie overig is daardoor gestegen van 6 mln naar 6,5 mln.

Toelichting per risico

1. Rijksbezuinigingen en rijksbijdragen aan projecten

Incidenteel risico: De aanhoudende economische recessie, de nationalisatie van SNS-bank en uitblijvend herstel maken dat mede op Rijksniveau de financiën onder druk staan. Omdat de regeringspartijen geen meerderheid in de Eerste Kamer heeft moet het kabinet onderhandelen over veel wetsvoorstellen ter uitvoering van het Regeerakkoord. Dit kan tot tekorten in de begroting leiden waarvoor elders dekking gevonden moet worden. Daarnaast spelen de keuzes in een verminderde rijksbijdrage aan grote infrastructurele projecten, het aftoppen van het BTW compensatiefonds, de doorwerking van de 'trap-op trap-af'-methode, de ingeboekte bezuinigingen t.g.v. de samenvoeging van Noord-Holland, Utrecht en Flevoland en de conclusies die de regering verbindt aan het eventueel overschrijden van de EU-norm van het begrotingstekort van 3%. Het is aannemelijk dat het Rijk verder moet bezuinigen. Dit vindt zijn doorwerking in uitkeringen aan lagere overheid (gemeente- en provinciefonds) en aan bijdragen aan (grote) projecten.

Ook de bijdragen van partners (vitale coalities) in projecten en deelnemingen staan onder druk. Veelvuldig worden partners gedwongen om afwegingen te maken en het aantal en of de omvang van de bijdrage terug te brengen.

Beheersmaatregelen: Beïnvloeding van Rijk in IPO-verband omtrent de positie van provincies, concrete en bindende afspraken over medefinanciering en anticiperen op het verlagen van (organisatie)kosten. In de Perspectiefnota 2014-2017 (besluitvorming juni 2013) wordt ingespeeld op dit risico.

2. Concessie Openbaar Vervoer

Structureel risico: Na het niet slagen van twee Europese aanbestedingen in 2010 en 2012, hebben de provincies Overijssel en Flevoland opnieuw een Europese aanbesteding van de Openbaar Vervoerconcessie IJsselmond voorbereid, gericht op ingang van de nieuwe concessie per december 2013. Bij eerdere aanbestedingen is het niet mogelijk gebleken om binnen een gesteld budgetplafond een passende aanbieding te verkrijgen. Daarom wordt nu geen plafond afgegeven aan de vervoerders. Uitgangspunt is dat het huidige voorzieningenniveau bij de start van de concessie in stand blijft. Vooruitlopend op de voorgenomen herijking van het OV-beleid door Provinciale Staten is flexibiliteit ten aanzien van de omvang van het voorzieningenniveau gedurende de concessieperiode ingebouwd. Alle kernen blijven bereikbaar per openbaar vervoer. Daarnaast krijgt de concessiehouder meer flexibiliteit in de materieelkeuze. Door het niet afgegeven van een budgetplafond lopen we als provincie het risico op in kosten tegenvallende concessies.

Naast het genoemde risico met betrekking tot de kosten van de concessies, bestaat er ook een risico met betrekking tot de opbrengsten. De provincie heeft sinds december 2012 dit risico op zich genomen in verband met de komst van de Hanzelijn. Dit heeft een doorwerking gekregen in een veranderd buslijnnennet in de corridor Lelystad-Zwolle. Hierdoor treden (nu nog onbekende) veranderingen op in het reisgedrag van reizigers. Hierdoor is er onzekerheid in het aantal reizigers dat de bus blijft nemen en daarmee van de daaraan gerelateerde reizigersopbrengsten.

Beheersmaatregelen: Omdat Provinciale Staten begin 2013 spreken over een herijking van het OV beleid, is in het nieuwe bestek rekening gehouden met mogelijke wijzigingen in de omvang van het voorzieningenniveau door middel van verrekenprijzen bij vooraf aangegeven bandbreedtes waarbinnen aanpassingen zich gefaseerd kunnen voltrekken.

Indien de inschrijfprijzen, ondanks de aanpassingen van het bestek, toch substantieel boven het huidige niveau uitkomen, zal een keuze moeten worden gemaakt uit versneld inkrimpen van het voorzieningenniveau, het aanpassen van de tarieven voor de reiziger en/of het vinden van alternatieve dekking. Op dat moment kunnen met de nieuwe vervoerder aanvullende afspraken worden gemaakt over aanpassing van het voorzieningenniveau.

Ten aanzien van het opbrengstrisico door veranderend reisgedrag, zullen de feitelijke reizigersstromen nauwgezet worden gevolgd zodat zo snel mogelijk inzichtelijk wordt met welke reizigersopbrengsten rekening kan worden gehouden. Vanwege de onzekerheid wordt in de begroting thans nog rekening gehouden met een voorzichtige raming van reizigersopbrengsten, die 30% van de totale kosten bedraagt. Voor de komst van de Hanzelijn bedroegen de feitelijke reizigersopbrengsten bijna 50% van de kosten.

Door de uitkomst van de nu lopende aanbesteding voor de concessie IJsselmond en het monitoren van de reizigersopbrengsten zal er meer zicht ontstaan op de feitelijke risico's. Dan kunnen aanvullende beheersmaatregelen worden genomen.

3. Jeugdzorg

Incidenteel risico: Voor de periode waarin de provincie verantwoordelijkheid draagt overtreft de vraag naar gespecialiseerde jeugdzorg het aanbod, terwijl het beschikbare budget gelijk afneemt door een korting van het Rijk op de doeluitkering jeugdzorg.

Naar verwachting zal de Wet op de Jeugdzorg per 1 januari worden vervangen door een nieuwe jeugdwet. Daarmee eindigt de provinciale verantwoordelijkheid voor de jeugdzorg en worden de gemeenten verantwoordelijk. Hiermee loopt de provincie twee risico's:

1. Het risico dat cliënten die op 1 januari 2015 in jeugdzorg zijn, of een aanspraak op jeugdzorg hebben, dit traject niet kunnen afmaken. Omdat deze aanspraken op jeugdzorg wettelijk afdwingbaar is, loopt de provincie een risico. Dit risico wordt op dit moment klein ingeschat omdat de VNG bestuurlijk al heeft aangegeven continuïteit voor cliënten in jeugdzorg te gaan garanderen.
2. Risico's die samenhangen met de beëindiging van langjarige subsidierelaties. De frictiekosten kunnen aanzienlijk zijn, met potentieel grote maatschappelijke risico's. De transitie jeugdzorg leidt, in combinatie met de wijzigingen/omzetting in de AWBZ, tot grote onzekerheid voor de jeugdzorginstellingen.

Naast bovengenoemde risico's zijn er onlangs landelijk signalen naar buiten gekomen over een mogelijke vertraging in de overdracht van jeugdzorg naar gemeenten. Inmiddels hebben alle jeugdzorginstellingen een vooraankondiging ontvangen van beëindiging van de subsidie per 1 januari 2015. Het opnieuw met de zorgaanbieders aan tafel gaan voor nieuwe contracten zorgt voor een zwakke onderhandelingspositie.

Beheersmaatregelen: Bij een onverwacht hoge groei van de vraag die niet met efficiënt werken of trajectzorg kan worden opgelost, moeten door de provincie keuzes worden gemaakt met betrekking tot het aanbod jeugdzorg.

Om de kans op frictiekosten te verminderen zijn de instellingen waarmee de provincie Flevoland een duurzame subsidierelatie onderhoudt schriftelijk op de hoogte gesteld van het voornemen de subsidie per 1 januari 2015 te beëindigen, zodat zij tijd hebben zich voor te bereiden. Daarbij is aangegeven dat de instellingen geen langjarige verplichtingen (als het in vast dienst nemen van personeel) mogen aangaan.

Tevens stelt de provincie de huidige aanbieders van jeugdzorg in staat zich goed te positioneren ten opzichte van de gemeenten. Dit wordt gedaan door 3% van het aanbod jeugdzorg onder opdrachtgeverschap van gemeenten te stellen. Op deze wijze wordt in Flevoland vooruitlopend op de nieuwe Wet alvast een begin gemaakt met een nieuwe wijze van werken in de jeugdzorg.

Op dit moment worden landelijk afspraken over overgangsregelingen voorbereid. Op basis van die afspraken kan een inschatting van de kans op frictierisico's worden gegeven.

4. Druk op bedrijfsvoering

Structureel risico: De druk op het bedrijfsvoeringdeel van de provinciale organisatie is groot. De opdracht is meervoudig: versterking interne beheersing (Basis op orde), formatieombuigingen, lopende organisatiewijzigingen (centraal tenzij) en kwaliteitsverbetering in de dienstverlening.

Meer doen met minder mensen stelt hoge eisen aan management en medewerkers. Het vraagt andere competenties van medewerkers en management, die verder moeten worden ontwikkeld. Er zal sprake zijn van bijscholing en omscholing van zittende medewerkers, soms van herplaatsing of vervanging. Vanuit goed werkgeverschap gebeurt dit zorgvuldig.

- Informatie neemt een steeds belangrijkere positie in de provinciale organisatie in, zowel op bestuurlijk als op ambtelijk niveau. Om efficiënt en betrouwbaar om te gaan met de benodigde en beschikbare informatie spelen informatiesystemen een prominente rol. De huidige systemen van de provincie lopen tegen de grenzen van haar mogelijkheden aan.

- Door de lagere bezetting t.g.v. de ombuigingen en vermindering van het takenniveau is sprake van onderdekking van de materiële overheadkosten (gebouwgebonden kosten). De taakstellende besparingen zijn ambitieus, maar kunnen kwaliteitsniveau en flexibiliteit in dienstverlening aantasten.

Beheersmaatregel: de provincie heeft een Visie op Bedrijfsvoering te ontwikkelen, waarbij samenwerking met andere overheden onderzocht is. Aan de OFGV is per 1-1-2013 een deel van het Provinciehuis verhuurd. De afstandsbediening voor bruggen en sluizen komt niet in een zelfstandig, nieuw gebouw, maar wordt geplaatst in het Provinciehuis. De ambities in ombuigingen, structuuringen, versobering van taken en de benodigde investeringen (informatiesystemen en personeel) worden thans uitgewerkt en ter besluitvorming aangeboden in de Perspectiefnota 2014-2017.

5. Reserves inzetten als revolving funds

Structureel risico: Bij ambities horen mogelijkheden en kansen welke op een relatief onverwacht moment voorbij kunnen komen. Om deze kansen optimaal te kunnen benutten heeft de provincie de mogelijkheid om incidenteel eigen middelen in te zetten vanuit strategische reserves. Hiervoor zijn verschillende instrumentaria beschikbaar (lening, achtergestelde lening, subsidie, eenmalige bijdrage, garanties, participatie, etc.) elk met eigen voor- en nadelen en ook met verschillende risicoprofielen. De provincie zet in toenemende mate het instrument revolving fund in om kansen te benutten. De vorm voor zo'n fonds is verschillend. Het kan betreffen een lening, participatie, garanties of ander instrument. Dit past bij de strategie van het werken met vitale coalities, in het bijzonder in recessietijd. Bij een revolving fund wordt een bedrag beschikbaar gesteld met als uitgangspunt van de business case de verwachting dat na verloop van tijd (afhankelijk van de gekozen doorlooptijd) het volledig bedrag terugvloeit naar de provincie. Daarna kunnen dezelfde middelen voor andere doelen worden beschikt (revolving). Op het moment dat de middelen later of niet volledig terugvloeien (door tegenvallende business case of faillissementen) ontstaan er problemen omdat ervan wordt uitgegaan dat deze middelen beschikbaar zijn.

Beheersmaatregelen: Een voldoende robuust toetsingskader om potentiële kansen te beoordelen. Binnen dit toetsingskader moet voldoende aandacht zijn voor het voorkomen van beleidsvervloechting. Daarnaast moet ingezet worden op het intensiveren van het gebruik van instrumenten als omgevingsanalyse, scenarioplanning, risicomangement en portfoliomangement. Het hanteren van een clause bij projecten welke met revolving middelen uitgevoerd worden waarin een voorbehoud op het terugvloeien van middelen wordt gedaan. Intern kan een voorziening getroffen worden als er twijfel is over het revolverende karakter.

6. Afhechten OostvaardersWold / insteek Nieuwe Natuur

Incidenteel risico: De juridische basis onder het project OostvaardersWold (OVW) is in 2012 komen te vervallen door rechtelijke uitspraken.

Het vervolgproces is opgestart middels een open planproces conform het besluit van Provinciale Staten van 30 mei 2012. Het open planproces is uitgevoerd onder leiding van prof. R. Bekker. De uitkomsten van dit proces zijn in februari 2013 openbaar gemaakt. De bevindingen van prof. Bekker laten zien dat er voor OVW in haar originele en versoberde vorm weinig draagvlak is binnen het gebied. Daarnaast is de complexiteit groot. Immers, eerder verworven gronden kunnen door een veelvoud aan redenen niet eenvoudig verkocht worden waardoor elke afhechting en elk vervolg onzekerheden bevatten. In deze risico-inschatting lopen we niet vooruit op de politieke besluitvorming, maar is het juridisch en financieel afhechten van de ambities OVW beoordeeld. In tabel 5.2A heeft deze inschatting gestalte gekregen op basis van de kans x impact x effect methode. Hierbij is mede gelet op onderstaande beheersmaatregelen gekozen voor een gemiddelde inschatting.

Beheersmaatregelen: Aan het afhechten van het OVW en het open planproces zijn door Provinciale Staten kaders meegegeven waaronder begrenzing van de provinciale bijdrage tot maximaal € 33,9 miljoen. Komende periode zal gebruikt worden om met het Rijk en andere betrokken grondeigenaren te komen tot een

uitwerking. In het Plan van Aanpak Nieuwe Natuur zal een grondstrategie worden voorgesteld op basis van de uitkomsten van bovenstaande acties.

7. OMALA (zie ook Paragraaf 6 Verbonden partijen)

Structureel risico: De ontwikkeling van de luchthaven Lelystad blijft achter bij eerdere verwachtingen. Dit heeft een negatief effect op de verkoop van gronden. Daarnaast speelt ook de economische recessie een negatieve rol. De vertraging in de verkoop van gronden c.q. de extra inspanningen die OMALA moet verrichten zet het bedrijfsresultaat onder druk.

Beheersmaatregelen: De aandeelhouders (provincie, Almere, Lelystad) hebben de directie en Raad van Commissarissen opgedragen met een grondexploitatie en ontwikkelingsstrategie te komen die gebaseerd is op deze veranderende omstandigheden, gericht verantwoord financieel beheer, behoud van de oorspronkelijke doelstellingen inclusief verkenning van mogelijkheden om via samenwerking te komen tot risicospreiding, versterking innovatiekracht en versterking commerciële activiteit. Dit alles binnen de financiële kaders van Provinciale Staten. Daarnaast is een versobering aan de kostenkant (o.a. op bedrijfsvoering) doorgevoerd. In verband met de financiële en economische crisis hebben de aandeelhouders besloten, dat in 2013 (of zoveel langer als nodig) alle investeringsbeslissingen betreffende grondverwerving of bouwrijp maken vooraf goedkeuring van de aandeelhouders behoeft. De stijging van het risicoprofiel van OMALA is ingegeven door het feit dat het behalen van het potentiële verwachte rendement met het verstrijken van de tijd en het tegenvallende economische klimaat, een grotere uitdaging gaat worden. De € 0,3 mln stijging van het risico is tot stand gekomen door 30% van de huidige risicoservering als verhoging te berekenen (30% van € 1 mln is € 0,3 mln).

8. Afstandsbediening bruggen en sluisen

Incidenteel risico: In 2010 heeft de provincie besloten te starten met de realisatie van de afstandbediening bruggen en sluisen vanaf een locatie in Flevoland. De realisatie is mogelijk door de toekenning van een bijdrage vanuit p-MJP voor de investering en een besparing van de personeelskosten voor de exploitatie van de afstandbediening. Doel van de afstandbediening is het bieden van ruimere openingstijden van bruggen en sluisen in Flevoland. Belangrijk onderdeel van de afstandbediening is realisatie van een glasvezelverbinding om de bruggen en sluisen aan elkaar te koppelen. Andere onderdelen zijn het centrale bedieningsgebouw, de afstandbediening (apparatuur en werkplekken) en overige randvoorwaarden om de veiligheid voor gebruikers en omwonenden te waarborgen. Eind 2013 moet het project worden afgerond.

Ten eerste is er een kans dat de investering groter is dan vooraf ingeschat. Bovendien zal wanneer het project onverhoopt niet doorgaat, de p-MJP-bijdrage (deels) niet aan het project worden toegekend. Op dit moment zijn reeds gerealiseerd de centrale bedieningsruimte en de glasvezelverbinding. De investeringen (circa 50%) benodigd voor de afstandbediening zijn reeds gedaan, waardoor de kapitaallasten reeds drukken op de begroting.

Ten tweede bestaat er een kans dat de daadwerkelijke besparingen, wanneer de afstandbediening actief is in 2014, minder zijn dan vooraf ingeschat. In dat geval zal de totale financiële besparing van de afstandbediening kleiner uitvallen dan vooraf ingeschat. In 2013 wordt de organisatie rondom de afstandbediening verder uitgewerkt.

Beheersmaatregelen: Om de kans op het bovengenoemde risico te minimaliseren, wordt gebruik gemaakt van externe - specialistische - deskundigheid binnen het aanbestedings- en realisatietraject van het laatste onderdeel van de afstandbediening (apparatuur en werkplekken). Tevens wordt strak gestuurd op de afgesproken realisatiedatum van 31 december 2013. Om de kans op kredietoverschrijdingen te beperken wordt er gewerkt met een krediet waarin een marge voor onvoorzien is geraamd.

9. Europese Programma's

Structureel risico: De voorbereidingen voor de nieuwe programmaperiode Europa 2014 t/m 2020 zijn in volle gang. Met de Staatssecretaris van EZ is op 21 maart 2013 overeenstemming bereikt dat uitvoering en beheer van de toekomstige EFRO-programma's decentraal blijven. Voor Flevoland betekent dit voortzetting van de bestaande rol in het nieuwe Operationeel Programma Landsdeel West (OP West II). De omvang van de Europese begroting is kleiner en de kans is groot dat het budget voor volgende Europese programma's minder groot is (omvang) en er minder middelen beschikbaar gesteld worden voor Nederland (verdeelsleutel over de regio's). Flevoland voert dus niet alleen haar Europese Programma's uit, maar voor het regionale deel van het OP West II (P4 en G4) voert Flevoland ook het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling uit. Dit programma loopt tot en met 2013.

In het huidige convenant zijn 2014 en 2015 opgenomen als nazorg- en afrondingsperiode.

Met deze uitvoering is bij de provincie Flevoland een inzet van thans 11,6 fte gemoeid. De provincie ontvangt hiervoor een vergoeding plus een opslag aan overheadkosten. Met de invoering van het nieuwe programma moeten nadere afspraken gemaakt worden voor de uitvoering van dit programma.

De uitvoering van het POP Plattelands ontwikkelingsprogramma gebeurt nu deels decentraal. Het rijk zet voor de periode 2014-2020 in op een model waarbij de beheer- en controle taken centraal uit worden gevoerd. Dit heeft gevolgen voor de formatie bij de provincie (circa 2 fte).

Beheersmaatregel: De afgelopen jaren gebeurde uitvoering van het Operationeel Programma Kansen voor West tot grote tevredenheid bij de betrokkenen. Flevoland heeft inmiddels een prima kennispositie opgebouwd die niet eenvoudig te kopiëren is. In de Perspectiefnota 2013-2017 (besluitvorming juni 2013) wordt ingespeeld op dit risico van vermindering van de omvang van het programma.

Het programma 2007-2013 zal in 2016 moeten worden afgerekend. De slotdocumenten moeten eind maart 2017 bij de Europese Commissie zijn ingeleverd. Voor deze werkzaamheden zal ongetwijfeld een beroep worden gedaan op de afdeling PME. Met deze uitvoeringskosten is nog geen rekening gehouden. In de Algemene Reserve is daarvoor een bedrag van € 1,2 miljoen geoormerkt.

10. Nazorgfonds

Incidenteel risico: De provincie is verantwoordelijk voor het eeuwigdurend beheer van gesloten vuilstortplaatsen. De methode om de in 2011 gesloten vuilstortplaats milieutechnisch af te zekeren en te beheren is redelijk uniek. Er moet nog ervaring mee worden opgedaan. Mocht de nieuwe technologie niet werken zijn er extra te maken kosten voor het vermijden van lekken en opruimen van verontreinigingen ten laste van het Nazorgfonds, die niet zijn voorzien.

Voor de financiering van het Nazorgfonds is rekening gehouden met een rendement dat bij de huidige rentestand beduidend lager ligt. De rendementsontwikkeling is onzeker. Het risico dat ook het Nazorgfonds onder de werking van schatkistbankieren komt te vallen is niet waarschijnlijk.

Beheersmaatregel: In het beheerplan is fors ingezet op de werking van de nieuwe technologie. extra aandacht voor de voorzien. Het financiële beheer van het Nazorgfonds wordt uitgevoerd door een gerenommeerde financiële instelling binnen de kaders van het Treasurystatuut van het Nazorgfonds.

11. Overig bestuurlijk, strategisch en operationeel

Incidenteel en structureel risico: Naast de top-10 van risico's kent de provincie nog andere risico's en onzekerheden met een risicoprofiel lager dan gemiddeld € 0.5 miljoen. Ter dekking van deze risico's is een risicobuffer opgenomen in de meerjarenbegroting. Naast deze andere, specifieke risico's hanteert de provincie, vooruitlopend op de herijking van het risicobeleid, een bodembedrag van € 1 miljoen per categorie. De belangrijkste specifieke risico's kunnen zich voordoen op het gebied van loonkostenontwikkeling (waaronder dekkingsgraad pensioenen), renteontwikkeling, aftoppen BTW-compensatiefonds, boetes Wet HOF (na 2017), bodemsanering en archeologische opgravingen, risico's binnen infrastructurele projecten (PMIRT), verbonden partijen, afwaardering provinciaal vastgoed, organisatie manco's, opdrogen BDU middelen en een materieel gesloten huishouding. Per saldo is hiervoor € 6,5 miljoen nodig (was € 6 miljoen). Door het toegenomen risicobewustzijn is er een opwaartse druk op de categorie overige risico's. Risico's zijn beter in beeld, er wordt goed nagedacht over beheersmaatregelen Tegelijkertijd is het een uiting van toenemende onzekerheid door factoren buiten de invloedssfeer van de provincie. *Beheersmaatregelen:* Risicospecifieke beheersmaatregelen plus een strak financieel kader. Doelstelling van het vastgestelde implementatieplan Risicomanagement is risicogericht sturen en beheersen.

5.3 Weerstandscapaciteit

Het begrip weerstandscapaciteit geeft aan hoeveel financiële ruimte de provincie heeft om substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat het beleid bijgesteld moet worden en/of dat doelstellingen niet kunnen worden gerealiseerd. De weerstandscapaciteit waarover de provincie beschikt heeft een incidentele component en bestaat uit de algemene reserve en vrije (niet geormerkte) bestemmingsreserves. De structurele weerstandscapaciteit bestaat uit onbenutte belastingcapaciteit en het bedrag aan onvoorzien in de jaarlijkse Programmabegroting. Het karakter van de componenten is verschillend. Zo kunnen reserves slechts eenmalig worden ingezet en kent de onbenutte belastingcapaciteit een structureel karakter.

Ten opzichte van de Programma Begroting 2013 zijn de componenten van de weerstandscapaciteit marginaal gewijzigd.

- De stijging van € 1,3 miljoen in onbenutte belastingcapaciteit naar € 18,0 miljoen wordt veroorzaakt door wijzigingen in wettelijk maximum van de opcenten.
- Het vrije deel uit de bestemmingsreserves is met € 0,5 mln afgenomen.
- Het vrije deel van de algemene reserve is met € 1,2 mln afgenomen door Amendement Aanvulling BDU, € 1,2 mln oormerk afrekening Europese Programma's en door een oormerk in de reserve Bodem conform rekening 2011. De componenten Onvoorzien en Stille reserve zijn ongewijzigd gebleven.

Met name de verlaging van het vrije deel van de Algemene Reserve veroorzaakt een lichte daling ten opzichte van de weerstandscapaciteit bij de stand in Programma Begroting 2013. De weerstandscapaciteit is afgenomen met € 1,6 miljoen (-3,8%) tot € 40,3 miljoen ten opzichte van de € 41,9 miljoen stand Programma Begroting 2013.

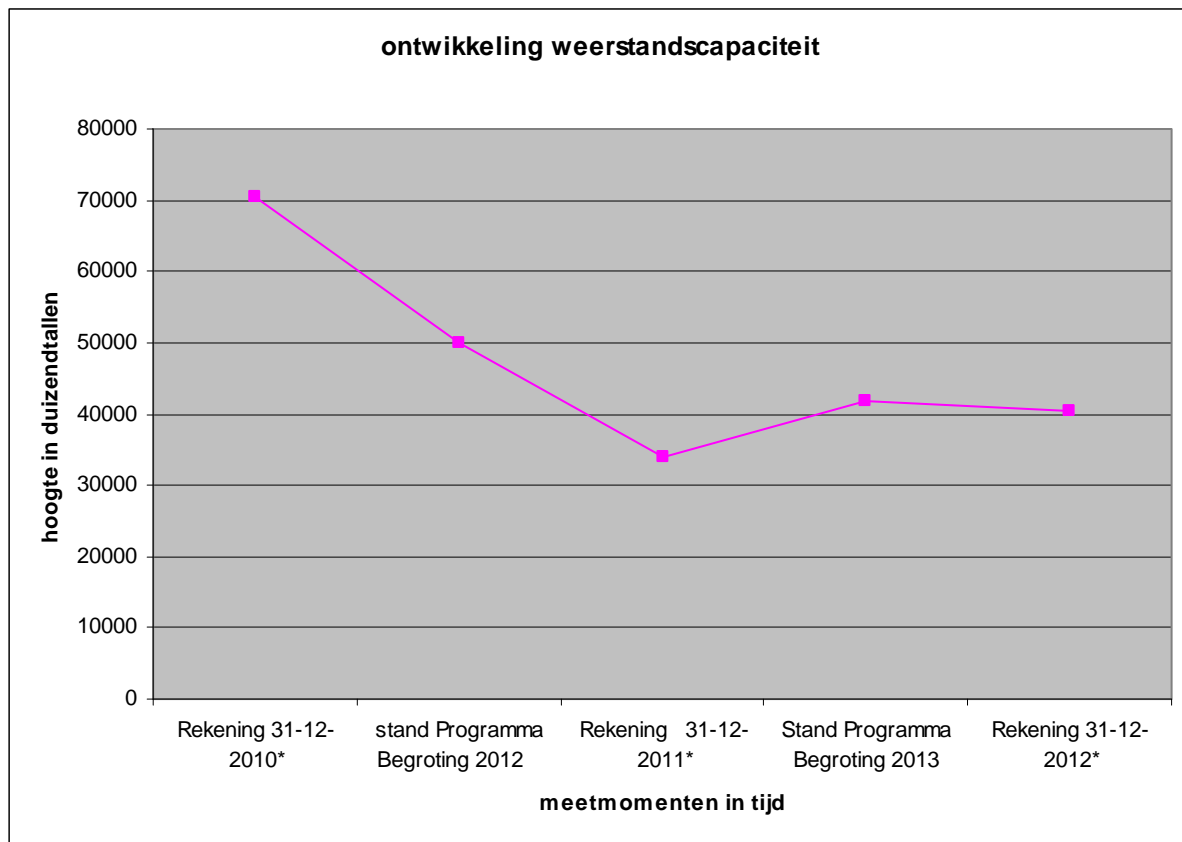
Tabel 5.3.A Ontwikkeling weerstandscapaciteit

€ 1.000		Rekening 31-12-2010*	stand Programma Begroting 2012	Rekening 31-12-2011*	Stand Programma Begroting 2013	Rekening 31-12-2012*
Incidenteel	Algemene reserve	9.208	11.831	13.248	18.388	15.907
	Bestemmingsreserves (vrije)	22.632	19.480	3.114	6.547	6.095
	Stille reserves	12.421	1.221	0	0	0
	Aandelen-bezit					
Totaal incidenteel		44.261	32.532	16.362	24.935	22.002
Structureel (jaarlijks)	Onbenutte belastingcapaciteit	25.700	17.200	17.200	16.700	18.050
	Onvoorzien	600	300	300	300	300
	Totaal structureel	26.300	17.500	17.500	17.000	18.350
Totaal	Generaal	70.561	50.032	33.862	41.935	40.352

* Voor besluitvorming Provinciale Staten

Hieronder wordt de ontwikkeling van de weerstandscapaciteit grafisch weergegeven in grafiek 5.3.B.

Grafiek 5.3.B Ontwikkeling weerstandscapaciteit

5.4 Weerstandscapaciteit versus risico's

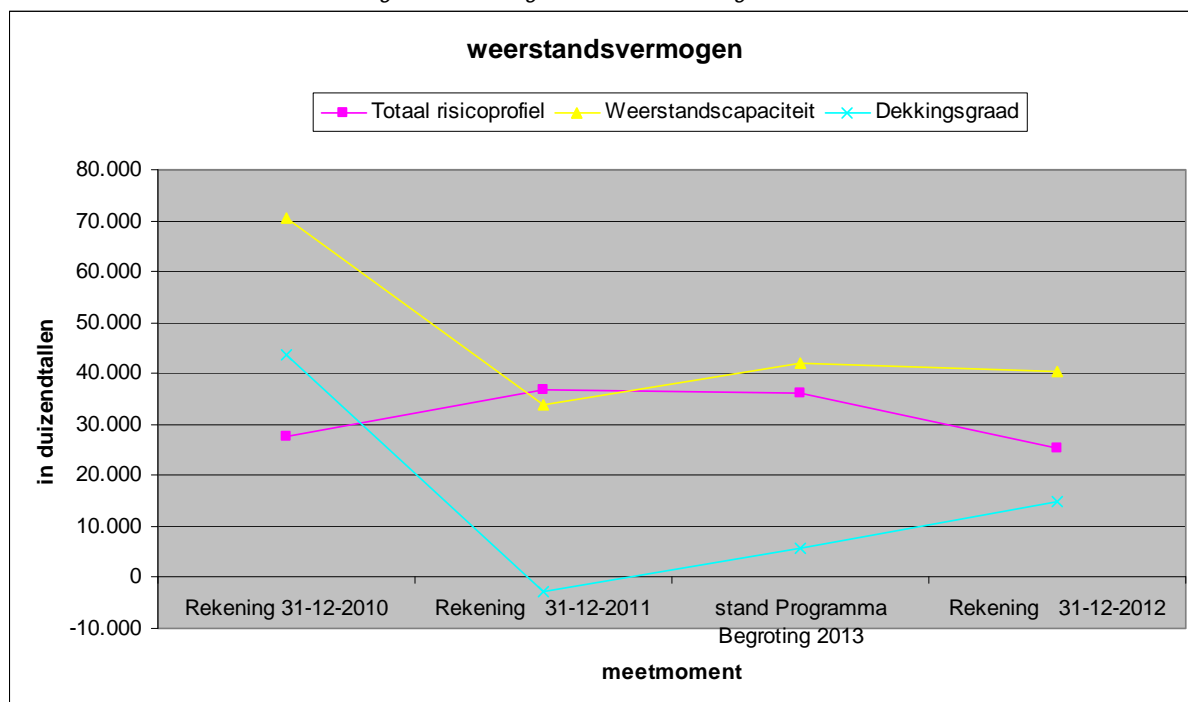
Het weerstandsvermogen geeft dus aan hoeveel financiële ruimte de provincie heeft om substantiële tegenvallers op te vangen. Voldoende weerstandsvermogen voorkomt dat elke financiële tegenvaller dwingt tot bezuinigen of het verhogen van tarieven of belastingen. Dit weerstandsvermogen wordt uitgedrukt in een dekkingsgraad. In tabel 5.4.B Ontwikkeling weerstandsvermogen is het weerstandsvermogen ter verduidelijking weergegeven als de weerstandscapaciteit minus het risicoprofiel. De dekkingsgraad wordt berekend door de weerstandscapaciteit te delen door het totaal van de netto risico's. Het kunnen dekken van deze tegenvallers uit het weerstandsvermogen is een beheersmaatregel binnen het risicomanagement van de provincie. Uitspraken van de BBV commissie geven aan dat overheden ernaar dienen te streven dat de weerstandscapaciteit minimaal 1 tot 1,5 keer de hoogte van de netto risico's bedraagt. Hoe hoger de dekkingsgraad hoe groter de kans dat de provincie in staat is om haar tegenvallers, onzekerheden en risico's op te vangen. Vice versa geldt hoe lager de dekkingsgraad hoe minder ruimte de provincie heeft om haar tegenvallers, onzekerheden en risico's op te vangen. Provinciale Staten hebben in haar beraadslagingen aangegeven een dekkingsgraad van tenminste 1,1 te willen hanteren. Deze kaderstelling wordt betrokken bij de herijking van het risicobeleid voorzien in 2013.

Tabel 5.4.B Ontwikkeling weerstandsvermogen

€1.000	Rekening 31-12- 2010	Rekening 31-12- 2011	stand Programma Begroting 2013	Rekening 31-12- 2012
Totaal risico's	27.600	36.700	36.300	25.350
Weerstandscapaciteit	70.561	33.862	41.935	40.352
Weerstandvermogen	43.539	-2.838	5.635	15.002
Dekkingsgraad	2,57	0,92	1,16	1,59
Percentage	38,80%	108,39%	85,56%	62,82%

Het risicoprofiel daalt van € 36,3 miljoen bij de Programma Begroting 2013 naar 25,35 miljoen bij de Jaarrekening 2012. De dekkingsgraad stijgt van 1,16 naar 1,59 wat betekent dat de mogelijke financiële dekking voor de potentiële tegenvallers en onzekerheden in de vorm van risico's binnen het door Provinciale Staten aangegeven kader ligt. Van grote invloed op het risicoprofiel van de provincie zijn nog steeds de potentiële Rijksbezuinigingen. Nieuw daarbij is de concessie Openbaar Vervoer.

Grafiek 5.4.C Grafische voorstelling ontwikkeling weerstandsvermogen

De incidentele risico's zijn € 13,85 miljoen en waren bij de Programma Begroting 2013 € 20,1 miljoen (incidentele weerstandscapaciteit € 22,00 miljoen, beslag 63%). De structurele risico's zijn € 11,5 miljoen en waren bij de Programma Begroting 2013 € 18,5 miljoen (structurele weerstandscapaciteit € 18,35 miljoen, beslag 63%).

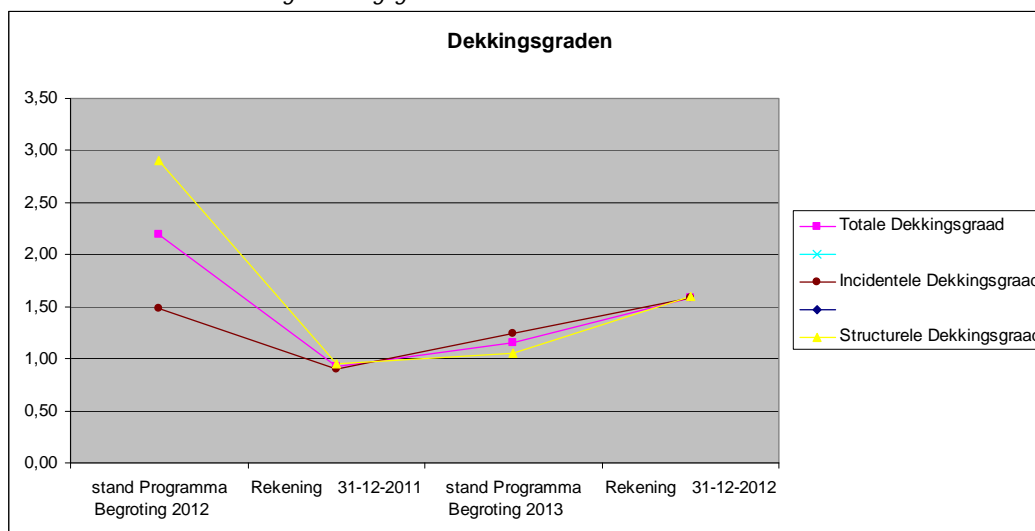
Kijken we naar de afzonderlijke dekkingsgraden, dan bedragen deze voor incidenteel 1,59 (was 1,24) en voor structureel 1,60 (was 1,05).

Tabel 5.4.D Ontwikkeling dekkingsgraden

	stand Programma Begroting 2012	Rekening 31-12- 2011	stand Programma Begroting 2013	Rekening 31-12- 2012
Totale Dekkingsgraad	2,19	0,92	1,16	1,59
Incidentele Dekkingsgraad	1,48	0,90	1,24	1,59
Structurele Dekkingsgraad	2,90	0,95	1,05	1,60

De structurele dekkingsgraad is zich aan het herstellen en zet daarmee de stijgende trend door. Dankzij de intensieve aandacht voor het nemen van beheersmaatregelen rond structurele risico's wordt het risicoprofiel actief verlaagd en neemt de dekkingsgraad toe. De incidentele dekkingsgraad is eveneens gestegen ondanks dat de incidentele weerstandscapaciteit licht is afgenomen (Algemene Reserve en vrije ruimte bestemmingsreserves).

Grafiek 5.4.E Ontwikkeling dekkingsgraad

De minimale grens van het niet geoordeelde deel van de algemene reserve (als percentage van de totale lasten) is op 5% vastgesteld en opgenomen in de Nota Reserves & Voorzieningen. Hierbij is tevens vastgelegd dat bij het doorbreken van de ondergrens maatregelen worden genomen. Deze vrije ruimte binnen de algemene reserve maakt deel uit van de weerstandscapaciteit.

Tabel 5.4.E Ondergrens Algemene reserve (bedragen x € 1.000)

	stand Programma Begroting 2012	Rekening 31-12- 2011	stand Programma Begroting 2013	Rekening 31-12- 2012
€1.000				
Algemene reserve	11.831	13.248	18.388	15.907
totale lasten	208.136	241.783	199.965	188.715
dekkingspercentage	5,70%	5,50%	9,20%	8,43%